

Περὶ Ἰσίδος καὶ Ὀσίριδος

Πλούταρχος

1778

IMPENSIS GOTTHELF THEOPHIL GEORGI

INTERNET ARCHIVE ONLINE EDITION

CC Αναφορά-Μη Εμπορική Χρήση 4.0

1. Πάντα μὲν, ὦ Κλέα,¹ δεῖ τάγαθὰ τοὺς νοῦν ἔχοντας αἰτεῖσθαι παρὰ τῶν θεῶν, μάλιστα δὲ τῆς περὶ αὐτῶν ἐπιστήμης, ὅσον ἐφικτόν ἐστιν ἀνθρώποις μετιόντες, εὐχόμεθα τυγχάνειν παρ' αὐτῶν ἐκεῖνων² · ὥς οὐθὲν ἀνθρώπῳ λαβεῖν μεῖζον, οὐ χαρίσασθαι θεῷ σεμνότερον³ ἀληθείας. τὰ ἄλλα μὲν γὰρ⁴ ἀνθρώποις ὁ θεὸς, ὧν δέονται, δίδωσιν, οἰκεῖα⁵ κεκτημένος ταῦτα καὶ χρώμενος.⁶ οὐ γὰρ ἀργύρῳ καὶ χρυσῷ μακάριον τὸ θεῖον, οὐδὲ βρονταῖς καὶ κεραυνοῖς ἰσχυρόν, ἀλλ' ἐπιστήμη καὶ φρονήσει, καὶ τοῦτο κάλλιστα πάντων Ὅμηρος, ὧν εἶρηκε,⁷ περὶ θεῶν ἀναφθεγξάμενος ·

Ἥ μὲν ἀμφοτέροισιν ὁμὸν γένος ἦδ' ἵνα πάτρη,

Ἄλλὰ Ζεὺς πρότερος γηγόνει, καὶ πλείονα ἦδει.

¹ ὦ Κλέα] Quamuis nomen apud Plutarchum T. 1. Opp. philos. p. 432. ed. H. Stephani etiam occurrat, ubi eidem foeminae libellum de mulierum virtutibus dedicat; videtur tamen cum analogia Graecorum nominum foeminarum haud congruere. Κλεῶς est nomen masculinum pro Κλέανδρος, unde vocat. Κλεῶ pro Κλέανδρε. Foeminum ergo nequit esse Κλέα, sed est Κλεαρέτη. quod haud scio an Plutarchus dederit. *Reiske.*

² ἐκεῖνης. redit enim ad ἐπιστήμην. *Reiske.*

³ σεμνότερον ὃν ἀληθείας. *Reiske.*

⁴ τὰ μὲν γὰρ ἄλλα. *Reiske.*

⁵ οἰκεῖα κεκτ.] Videtur sensum absurdum gignere, legi autem, δίδωσιν οὐκ οἰκεῖα κεκτημένος. *Xylander.*

⁶ Salmasius κεκτῆμένοις et χρωμένοις emendavit. *Reiske.*

⁷ Comma post εἶρηκε delend. *omnium, quae de diis dixit. Reiske.*

σεμνοτέραν ἀπέφηνε τὴν τοῦ Διὸς ἡγεμονίαν ἐπιστήμης καὶ σοφίας,⁸ πρεσβυτέραν οὖσαν. οἶμαι δὲ καὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἣν ὁ θεὸς εἵληχεν, εὐδαιμον εἶναι τὸ τῇ γνώσει μὴ προαπολιπεῖν τὰ γινόμενα⁹ · τοῦ δὲ γινώσκειν τὰ ὄντα, καὶ φρονεῖν ἀφαιρεθέντος, οὐ βίον, ἀλλὰ χρόνον εἶναι τὴν ἀθανασίαν.

2. διὸ θειότητος ὄρεξις ἐστὶν ἡ τῆς ἀληθείας, μάλιστα δὲ τῆς περὶ θεῶν ἔφεσις, ὥσπερ ἀνάληψιν ἱερῶν τὴν μάθησιν ἔχουσα καὶ τὴν ζήτησιν. ἀγνείας τε πάσης καὶ νεωκορίας ἔργον ὀσιώτερον, οὐχ ἥκιστα δὲ τῇ θεῷ ταύτῃ κεχαρισμένον, ἣν σὺ θεραπεύεις ἐξαιρέτως σοφὴν καὶ φιλόσοφον οὖσαν, ὡς τοῦνομά τε¹⁰ φράζειν ἔοικε παντὸς μᾶλλον αὐτῇ τὸ εἰδέναι καὶ τὴν ἐπιστήμην προσήκουσαν. Ἑλληνικὸν γὰρ ἡ Ἰσίς ἐστι, καὶ ὁ Τυφὼν πολέμιος τῇ θεῷ,¹¹ καὶ δ' ἄγνοιαν καὶ ἀπάτην τετυφωμένος, καὶ διασπῶν καὶ ἀφανίζων τὸν ἱερὸν λόγον, ὃν ἡ θεὸς συνάγει καὶ συντίθη-

⁸Sic distinguo et lego: ἡγεμονίαν, ὑπ' ἐπιστήμης καὶ, σοφίας πρεσβ. *Reiske*.

⁹τῶν γινομένων. *Reiske*.

¹⁰f. ἥς τοῦνομά γε φράζειν. *Reiske*.

¹¹Distinguo et lego: Τυφὼν, πολέμιος τῇ θεῷ ὦν. significat Typhonis quoque nomen Graecae originis esse. *Reiske*.

σι, καὶ παραδίδωσι τοῖς τελουμένοις θειώσεως,¹² σώφρονι μὲν ἐνδελεχῶς διαίτῃ, καὶ βρωμάτων πολλῶν καὶ ἀφροδισίων ἀποχαῖς κωλυούσαις τὸ ἀκόλαστον καὶ φιλήδονον, ἀθρύπτους δὲ καὶ στεῖρράς ἐν ἱεροῖς λατρείας ἐθιζούσης ὑπομένειν, ὧν τέλος ἐστὶν ἡ τοῦ πρώτου καὶ κυρίου καὶ νοητοῦ γνῶσις, ὃν ἡ θεὸς παρακαλεῖ ζητεῖν παρ' αὐτῇ καὶ μετ' αὐτῆς ὄντα καὶ συνόντα.¹³ τοῦ δ' ἱεροῦ τοῦνομα καὶ σαφῶς ἐπαγγέλλεται καὶ γνῶσιν καὶ εἶδησιν τοῦ ὄντος. ὀνομάζεται γὰρ Ἰσεῖον ὡς εἰσόμενον¹⁴ τὸ ὄν, ἂν μετὰ λόγου καὶ ὁσίως εἰς τὰ ἱερὰ παρέλθωμεν τῆς θεοῦ.

3. ἔτι πολλοὶ μὲν Ἑρμοῦ, πολλοὶ δὲ Προμηθέως ἱστορήκασιν αὐτὴν θυγατέρα · ὧν¹⁵ τὸ μὲν ἕτερον, σοφίας καὶ προνοίας, Ἑρμῆν δὲ γραμματικῆς καὶ μουσικῆς εὐρετὴν νομίζοντες. Διὸ καὶ τῶν Ἑρμουπόλει Μουσῶν τὴν προτέραν Ἴσιν ἅμα καὶ

¹²διὰ θειώσεως. *per sanctificationem. Reiske.*

¹³καὶ συνόντα videri queat redundare. sed respicit ad uxoris cum marito consuetudinem coniugalem. *Reiske.*

¹⁴ὡς εἰσόμενον] legi εἰσόμενοι. Voce *ens* utendum fuit, nisi obscuritati debui caliginem addere. *Xylander.* εἰσομένων ipse quoque coniecera, antequam Bentleyum, Baxterum, Marklandum idem sensisse intelligerem. subauditur ἡμῶν. *ac si cognituri essemus. Reiske.*

¹⁵Aut ὧν delendum, aut cum ὡς mutandum, aut deinceps legendum νομίζομεν. *Reiske.*

δικαιοσύνην καλοῦσι σοφίαν, ὥσπερ εἴρηται, καὶ δεικνύουσιν¹⁶ τὰ θεῖα τοῖς ἀληθῶς καὶ δικαίως ἱεραφόροις¹⁷ καὶ ἱεροστόλοις προσαγορευομένοις · οὗτοι δέ εἰσιν οἱ τὸν ἱερὸν λόγον περὶ θεῶν πάσης καθαρεύοντα δεισιδαιμονίας καὶ περιεργίας ἐν τῇ ψυχῇ φέροντες, ὥσπερ ἐν κίστῃ, καὶ περιστέλλοντες · τὰ μὲν, μέλανα¹⁸ καὶ σκιώδη, τὰ δέ, φανερά καὶ λαμπρά τῆς περὶ θεῶν ὑποδηλοῦντα¹⁹ οἴησεως, οἷα καὶ περὶ τὴν ἐσθῆτα τὴν ἱερὰν ἀποφαίνεται. διὸ καὶ τὸ κοσμεῖσθαι τούτοις τοὺς ἀποθανόντας Ἰσιακοὺς, σύμβολόν ἐστι τοῦ τε τὸν λόγον εἶναι μετ' αὐτῶν, καὶ τοῦτον ἔχοντας, ἄλλο δέ μηδέν, ἐκεῖ βαδίζειν. οὔτε γὰρ φιλοσόφους πωγωνοτροφίαι, ὦ Κλέα, καὶ τριβωνοφορίαι ποιοῦσιν οὔτ' Ἰσιακοὺς αἱ λινοστολῖαι καὶ ξύρησις²⁰ · ἀλλὰ Ἰσιακός ἐστιν ὡς ἀληθῶς ὁ τὰ δεικνύμενα καὶ δρώμενα περὶ τοὺς θεοὺς τούτους, ὅταν νόμῳ παραλάβῃ, λόγῳ ζητῶν, καὶ φιλοσοφῶν περὶ τῆς ἐν αὐτοῖς ἀληθείας.

¹⁶f. εἴρηται, οὔσαν, καταδεικνύουσιν. *Reiske.*

¹⁷ἱεραφόροις rectum est. nam in talibus a pari iure locoque est atque o, ut βιβλιαφόρος et βιβλιοφόρος. *Reiske.*

¹⁸τὰ μὲν μέλανα.] Deest aliquid. Post aliquot versus in τούτους ὅταν νόμῳ si deleatur ὅταν, sensus constabit. *Xylander.* περιστέλλοντες μὲν τὰ μέλανα. *Reiske.*

¹⁹Nullus dubito, rectum eos vidisse, qui ὑποδηλοῦντες, id est προδηλοῦντες, προφαίνοντες, emendarunt. *ostendentes. Reiske.*

²⁰ξύρησις in plurali. *Reiske.*

4. ἐπεὶ τοὺς γε πολλοὺς καὶ τὸ κοινότατον τοῦτο καὶ σμικρότατον λέληθεν, ἐφ' ὅτῳ τὰς τρίχας οἱ ἱερεῖς ἀποτίθενται καὶ λινᾶς ἐσθῆτας φοροῦσιν, οἱ μὲν οὐδόλως²¹ φροντίζουσιν εἰδέναι περὶ τούτων · οἱ δὲ τῶν μὲν ἐρίων ὥσπερ τῶν κρεῶν, σεβομένους τὸ πρόβατον ἀπέχεσθαι λέγουσι, ξύρεσθαι δὲ τὰς κεφαλὰς διὰ τὸ πένθος, φορεῖν δὲ τὰ λινᾶ διὰ τὴν χροάν, ἣν τὸ λῖνον ἀνθοῦν ἀνίησι τῇ περιεχούσῃ τὸν κόσμον αἰθερίῳ χαροπότητι προσεικυῖαν. ἡ δ' ἀληθὴς αἰτία μία πάντων ἐστὶ · καθαροῦ γὰρ (ἧ φησιν ὁ Πλάτων) οὐ θεμιτὸν ἄπτεσθαι μὴ καθαροῦ. περισσῶμα δὲ τροφῆς καὶ σκύβαλον οὐδὲν ἄγνόν, οὐδὲ καθαρὸν ἐστίν · ἐκ δὲ περιττωμάτων ἔρια καὶ λάχναι, καὶ τρίχες καὶ ὄνυχες ἀναφύονται καὶ βλαστάνουσι. γελοῖον οὖν ἦν, τὰς μὲν αὐτῶν τρίχας ἐν ταῖς ἀγνεύαις ἀποτίθεσθαι ξυρωμένους καὶ λειαινομένους πᾶν ὁμαλῶς τὸ σῶμα, τὰς δὲ τῶν θρεμμάτων ἀμπέχεσθαι καὶ φορεῖν. καὶ γὰρ τὸν Ἡσίοδον οἶεσθαι δεῖ, λέγοντα ·

Μηδ' ἀπὸ πεντόζοιο θεῶν ἐν δαιτὶ θαλεῖη
Αὔρον ἀπὸ χλωροῦ τάμνειν αἶθωνι σιδήρῳ ·

²¹f. οἱ μὲν γὰρ οὐδ' ὅλως. *Reiske.*

διδάσκειν, ὅτι δεῖ καθαροὺς τῶν τοιούτων γε-
νομένους ἐορτάζειν, οὐκ ἐν αὐταῖς ταῖς ἱερουρ-
γίαις χρησθαι καθάρσει καὶ ἀφαιρέσει τῶν πε-
ριττωμάτων. τὸ δὲ λῖνον φύεται μὲν ἐξ ἀθανάτου
τῆς γῆς, καὶ καρπὸν ἐδώδιμον ἀναδίδωσι, λιτὴν δὲ
παρέχει καὶ καθαρὰν ἐσθῆτα, καὶ τῷ σκέποντι²²
μὴ βαρύνουσιν, εὐάρμοστον δὲ πρὸς πᾶσαν ὥραν
· ἥκιστα δὲ φθειροποιὸν, ὡς λέγουσι · περὶ ὧν
ἕτερος λόγος.

5. οἱ δὲ ἱερεῖς οὕτω δυσχεραίνουνσι τὴν τῶν πε-
ριττωμάτων φύσιν, ὥστε μὴ μόνον παραιτεῖσθαι
τῶν ὀσπρίων τὰ πολλὰ, καὶ τῶν κρεῶν τὰ μήλεια
καὶ ὕεια, πολλὴν ποιοῦντα περίττωσιν, ἀλλὰ καὶ
τοὺς ἄλλας τῶν σιτίων ἐν ταῖς ἀγνεύαις ἀφαιρεῖν ·
ἄλλας τε πλείονας αἰτίας ἔχοντας, καὶ τὸ ποτικω-
τέρους καὶ βρωτικωτέρους ποιεῖν ἐπιθίγοντας
τὴν ὄρεξιν. τὸ γὰρ (ὡς Ἀρισταγόρας ἔλεγε) διὰ
τὸ πηγνυμένοις πολλὰ τῶν μικρῶν ζώων ἐναπο-
θνήσκειν ἀλίσκόμενα μὴ καθαροὺς λογίζεσθαι
τοὺς ἄλλας, εὐηθὲς ἐστὶ. λέγονται²³ δὲ καὶ τὸν
Ἄπιν ἐκ φρέατος ἰδίου ποτίζειν, τοῦ δὲ Νείλου

²²Humanum aliquid hic loci passus est Cl. Marklandus. τῷ σκέ-
ποντι idem est, atque ἐν (vel ἄμα) τῷ σκέποντι. *quamvis tegat*
hominem, non tamen ideo gravat. Reiske.

²³f. εὐηθὲς ἐστὶ λέγειν. λέγονται. *Reiske.*

παντάπασιν ἀπείργειν, οὐ μιὰρὸν ἡγουμένος²⁴ τὸ ὕδωρ διὰ τὸν κροκόδειλον, ὡς ἔνιοι νομίζουσιν · (οὐδὲν γὰρ οὕτω τιμῇ²⁵ Αἰγυπτίοις, ὡς ὁ Νεῖλος) ἀλλὰ πιαίνειν δοκεῖ καὶ μάλιστα πολυσαρκίαν ποιεῖν τὸ Νειλῶν ὕδωρ πινόμενον. οὐ βούλονται δὲ τὸν Ἄπιν οὕτως ἔχειν, οὐδὲ ἑαυτοὺς, ἀλλὰ εὐσταλῇ καὶ κοῦφα ταῖς ψυχαῖς περικεῖσθαι τὰ σώματα, καὶ μὴ πιέζειν, μηδὲ καταθλίβειν ἰσχύοντι τῷ θνητῷ, καὶ βαρύνοντι τὸ θεῖον.

6. οἶνον δὲ οἱ μὲν ἐν Ἡλίου πόλει θεραπεύοντες τὸν θεὸν, οὐκ εἰσφέρουσι τοπαράπαν εἰς τὸ ἱερόν, ὡς οὐ προσῆκον ὑμέρας²⁶ πίνειν, τοῦ κυρίου καὶ βασιλέας ἐφορῶντος · οἱ δ' ἄλλοι χρῶνται μὲν, ὀλίγῳ δέ. πολλὰς δ' ἀοίνους ἀγνείας ἔχουσιν, ἐν αἷς φιλοσοφοῦντες καὶ μανθάνοντες καὶ διδάσκοντες τὰ θεῖα διατελοῦσιν. οἱ δὲ βασιλεῖς καὶ μετρητὸν ἔπινον ἐκ τῶν ἱερῶν γραμμάτων (ὡς Ἐκαταῖος ἱστόρηκεν) ἱερεῖς ὄντες · ἥρξαντο δὲ πίνειν ἀπὸ Ψαμμητίχου, πρότερον δ' οὐκ ἔπινον οἶνον, οὐδὲ ἔσπενδον, ὡς φίλιον θεοῖς,

²⁴Facio cum Marklando ἡγούμενοι suadente. *Reiske.*

²⁵οὕτω τίμιον, aut οὕτως ἐν τιμῇ. *Reiske.*

²⁶Rectum esse ἡμέρας, et Squirii coniectura nil opus esse sequentia euincunt, et de solis sacerdotibus sermonem hic esse monstrant praemissa; quapropter necesse non est sacerdotum nomen hic iterum inculcari. *Reiske.*

ἀλλ' ὥς αἷμα τῶν πολεμησάντων ποτὲ τοῖς θεοῖς,
ἐξ ὧν οἶονται πεσόντων καὶ τῇ γῇ συμμιγνέντων
ἀμπέλους γενέσθαι. διὸ καὶ τὸ μεθύειν ἔκφρονας
ποιεῖ καὶ παραπλῆγας, ἅτε δὴ τῶν προγόνων τοῦ
αἵματος ἐμπιπλαμένους. ταῦτα μὲν οὖν Εὐδοξος
ἐν τῇ δευτέρᾳ τῆς περιόδου λέγεσθαί φησιν οὕτως
ὑπὸ τῶν ἱερέων.

7. ἰχθύων δὲ θαλαττίων, πάντες μὲν οὐ πάντων,
ἀλλ' ἐνίων ἀπέχονται. καθάπερ ὀξύρυγχῖται τῶν
ἀπ' ἀγκίστρου. σεβόμενοι γὰρ τὸν ὀξύρυγχον
ἰχθύν, δεδίασι, μὴ ποτε τὸ ἀγκίστρον οὐ καθαρὸν
ἔστιν ὀξύρυγχου περιπεσόντος αὐτῷ. Συνηῖται δὲ
φάγρου · δοκεῖ γὰρ ἐπιόντι τῷ Νεῖλῳ συνεπιφαί-
νεσθαι, καὶ τὴν αὔξησιν ἀσμένοις φράζειν αὐτάγ-
γελος ὀρώμενος. οἱ δ' ἱερεῖς ἀπέχονται πάντων
· πρώτου δὲ μηνὸς ἐνάτῃ τῶν ἄλλων Αἰγυπτίων
ἐκάστου πρὸ τῆς αὐλείου θύρας ὀπτὸν ἰχθύν κα-
τεσθίοντος, οἱ ἱερεῖς οὐ γεύονται μὲν, κατακαίου-
σι δὲ πρὸ τῶν θυρῶν τοὺς ἰχθύς · δύο λόγους
ἔχοντες, ὧν τὸν μὲν ἱερὸν καὶ περιττὸν αὔθις
ἀναλήψομαι, συνάδοντα τοῖς περὶ Ὅσιριδος καὶ
Τυφῶνος ὀσίως φιλοσοφούμενοι · ὁ δ' ἐμφανῆς
καὶ πρόχειρος, οὐκ ἀναγκαῖον, οὐδὲ περίεργον²⁷

²⁷ περίεργον] f. περισπούδαστον. Salmasius pro οὐδὲ emendat
ἀλλὰ, quo admissio, poterit περίεργον stare. Reiske.

ὄψον ἀποφαίνειν τὸν ἰχθύν, Ὅμηρῳ μαρτυρεῖ, μήτε Φαίακας τοὺς ἀβροβίους, μήτε τοὺς Ἴθακησίους ἀνθρώπους νησιώτας, ἰχθύσι χρωμένους ποιοῦντι, μήτε τοὺς Ὀδυσσέως ἐταίρους ἐν πλῶ τοσοῦτῳ καὶ ἐν θαλάττῃ, πρὶν εἰς ἐσχάτην ἐλθεῖν ἀπορίαν. ὅλως δὲ καὶ τὴν θάλατταν ἔκ πυρὸς ἡγοῦνται καὶ²⁸ παρωρισμένην, οὐδὲ μέρος, οὐδὲ στοιχεῖον, ἀλλὰ ἄλλοιον περίττωμα διεφθορὸς καὶ νοσῶδες.

8. οὐδὲν γὰρ ἄλογον, οὐδὲ μυθῶδες · οὐδὲ ὑπὸ δεισιδαιμονίας (ὥσπερ ἔνιοι νομίζουσιν) ἐγκατεστοιχειοῦτο ἱερουργίαις, ἀλλὰ τὰ μὲν, ἡθικὰς ἔχοντα καὶ χρειώδεις αἰτίαι, τὰ δὲ οὐκ ἄμοιρα κομψότητος ἱστορικῆς ἢ φυσικῆς ἐστίν, οἷον τὸ περὶ κρομμύου. τὸ γὰρ ἐμπεσεῖν εἰς τὸν ποταμὸν, καὶ ἀπολέσθαι τὸν τῆς Ἰσιδος τρόφιμον Δίκτυν τῶν κρομμύων²⁹ ἐπιδρασσόμενον, ἐσχάτως ἀπίθανον · οἱ δὲ ἱερεῖς ἀφοσιοῦνται καὶ δυσχεραίνουσι καὶ τὸ κρόμμυον παραφυλάττοντες, ὅτι τῆς σελήνης φθινούσης μόνον, εὐτροφεῖν τοῦτο καὶ τεθηλέναι

²⁸Post καὶ videtur ὕδατος excidisse. *ex igni et aqua coalitum*. παρωρισμένον est *eliminatum*, παρὰ τοὺς ὅρους ἐκβεβλημένον, *extra terminos eiectum*. Reiske.

²⁹Δίκτυν, οὐ κρομμύων] Videtur omnino particula negans esse expungenda, ut reiiciat fabulam absurdam auctor, quae Dictyn cepe captantem in aquam incidisse perhiberet. *Xylander*.

πέφυκεν. ἔστι δὲ πρόσφορον οὔτε ἀγνεύουσιν, οὔτε ἐορτάζουσι, τοῖς μὲν, ὅτι διψῇν, τοῖς δὲ, ὅτι δακρύειν ποιεῖ τοὺς προσφερομένους. ὁμοίως δὲ καὶ τὴν ὕν ἀνίερων ζῶον ἡγοῦνται. ὥς μάλιστα γὰρ ὀχεύεσθαι δοκεῖ τῆς σελήνης φθινοῦσης · καὶ τῶν τὸ γάλα πινόντων ἐξανθεῖ τὰ σώματα λέπραν καὶ ψωρικὰς τραχύτητας. τὸν δὲ λόγον · ὃν θύοντες ἅπαξ ὕν ἐν πανσελήνῳ, κατεσθίοντες ἐπιλέγουσιν, ὥς ὁ Τυφὼν ὕν διώκων πρὸς τὴν πανσέληνον, εὔρε τὴν ξυλίνην σορὸν, ἐν ἣ τὸ σῶμα τοῦ Ὀσίριδος ἔκειτο, καὶ διέρριψεν, οὐ πάντες ἀποδέχονται παρακουσμάτων³⁰ ὥσπερ ἄλλα πολλὰ νομίζοντες · ἀλλὰ τρυφήν γε καὶ πολυτέλειαν καὶ ἡδυπάθειαν οὕτω προβάλλεσθαι τοὺς παλαιούς λέγουσιν, ὥστε καὶ στήλην ἔφασαν ἐν Θήβαις ἐν τῷ ἱερῷ κεῖσθαι κατάρας ἐγγεγραμμένας ἔχουσαν κατὰ Μείνιος τοῦ βασιλέως, ὃς πρῶτος Αἰγυπτίους τῆς ἀπλούτου καὶ ἀχρημάτου καὶ λιτῆς ἀπήλλαξε διαίτης. λέγεται δὲ καὶ Τέχνατις, ὁ Βακχόρεως³¹ πατὴρ, στρατεύων ἐπ' Ἀραβας, τῆς ἀποσκευῆς βραδυνούσης, ἡδέως τῷ προστυχόντι σιτίῳ χρησάμενος, εἴτα κοιμηθεὶς βαθὺν ὕπνον

³⁰ παρακουσμάτων si recte legitur, ἔλλειψις est particulae indefinitae. fortassis παρακουσμάτων. Xylander.

³¹ Βακχόρεως.] aliis βόκχορις scribitur, et ipsi nostro Plutarcho in vita Demetrii. Xylander.

ἐπὶ στιβάδος, ἀσπάσασθαι τὴν εὐτέλειαν · ἐκ δὲ
τούτου καταράσασθαι τῷ Μεινίῳ, καὶ τῶν ιερῶν
ἐπαινεσάντων,³² στηλιτεῦσαι τὴν κατάραν.

9. οἱ δὲ βασιλεῖς ἀπεδείκνυντο μὲν ἐκ τῶν ιερῶν
ἢ τῶν μαχίμων, τοῦ μὲν δι' ἀνδρίαν, τοῦ δὲ διὰ
σοφίαν, γένους ἀξίωμα καὶ τιμὴν ἔχοντος. ὁ δὲ
ἐκ μαχίμων ἀποδεδειγμένος, εὐθύς ἐγίνετο τῶν
ιερῶν, καὶ μετεῖχε τῆς φιλοσοφίας ἐπικεκρυμ-
μένης τὰ πολλὰ μύθοις καὶ λόγοις ἀμυδράς ἐμφά-
σεις τῆς ἀληθείας καὶ διαφάσεις³³ ἔχουσιν, ὥσπερ
ἀμέλει καὶ παραδηλοῦσιν αὐτοί, πρὸ τῶν ιερῶν
τὰς σφίγγας ἐπιεικῶς³⁴ ἱστάντες, ὡς αἰνιγματώδη
σοφίαν τῆς θεολογίας αὐτῶν ἐχούσης. τὸ δ' ἐν
Σάει τῆς Ἀθηνᾶς, (ἣν καὶ Ἴσιν νομίζουσιν) ἔδος
ἐπιγραφὴν εἶχε τοιαύτην, Ἐγὼ εἰμι πᾶν τὸ γεγο-
νός, καὶ ὄν, καὶ ἐσόμενον · καὶ τὸν ἐμὸν πέπλον
οὐδεὶς πω θνητὸς ἀπεκάλυψεν. ἔτι δὲ τῶν πολλῶν
νομιζόντων ἴδιον παρ' Αἰγυπτίοις ὄνομα τοῦ Διὸς
εἶναι τὸν Ἀμοῦν, (ὃ παράγοντες ἡμεῖς Ἀμμωνα
λέγομεν) Μανευθὼς μὲν ὁ Σεβεννίτης τὸ κεκρυμ-

³²ἐπαινεσάντων si bene habet, idem significat, atque συν-
αινεσάντων, *consentientibus*. mallet tamen aut hoc, aut ἐπι-
νευσάντων. *Reiske*.

³³διαφάσεις idem est, atque διαφάσεις, *dimicationes*, velut
lucis per spissas tenebras. *Reiske*.

³⁴ἐπιεικῶς] *plerumque*. *Reiske*.

μένον οἶεται καὶ τὴν κρύψιν ὑπὸ ταύτης δηλοῦσθαι τῆς φωνῆς · Ἐκαταῖος δὲ ὁ Ἀβδηρίτης³⁵ φησὶ τούτῳ καὶ πρὸς ἀλλήλους τῷ ῥήματι χρῆσθαι τοὺς Αἰγυπτίους, ὅταν τινὰ προσκαλῶνται. προσκλητικὴν γὰρ εἶναι τὴν φωνήν. διὸ τὸν πρῶτον θεὸν τῷ παντὶ τὸν αὐτὸν νομίζουσιν, ὡς ἀφανῆ καὶ κεκρυμμένον ὄντα, προσκαλούμενοι καὶ παρακαλοῦντες ἐμφανῆ γενέσθαι καὶ δῆλον αὐτοῖς Ἀμοῦν λέγουσιν.

10. ἡ μὲν οὖν εὐλάβεια τῆς περὶ τὰ θεῖα σοφίας Αἰγυπτίων, τοσαύτη ἦν. μαρτυροῦσι δὲ³⁶ καὶ τῶν Ἑλλήνων οἱ σοφώτατοι, Σόλων, Θαλῆς, Πλάτων, Εὐδοξος, Πυθαγόρας (ὡς δ' ἔνιοι φασὶ, καὶ Λυκοῦργος) εἰς Αἴγυπτον ἀφικόμενοι, καὶ συγγενόμενοι τοῖς ἱερεῦσιν. Εὐδοξὸν μὲν οὖν Χονοῦφεώς φησι³⁷ Μεμφίτου διακοῦσαι · Σόλωνα δὲ, Σόγχιτος Σαΐτου · Πυθαγόραν δὲ, Οἰνούφεως Ἡλιουπολίτου. μάλιστα δὲ οὗτος, ὡς ἔοικε, θαυ-

³⁵ Ἀβδηρίτης] *Abdera*, non *Audera*, Ἀβδηρα, non Αὐδηρα, scribendum constat. Antiqui autem literam β sic pingebant, ut literae u non esset absimilis, sicut etiam in pronuntiatione paulatim aberratum fuit. Sed haec alias. Fuisse Hecataeum Abderitam ex Strabone et aliis constat, sicque etiam ab Eusebio citatur lib. προπαρασκή. et alibi. *Xylander*.

³⁶ μαρτυροῦσι δ' αὐτῇ καὶ τῶν — *Reiske*.

³⁷ χονοῦφεώς φησι] *Lego φασι*. alias interciderit auctoris nomen. *Xylander*.

μασθεῖς καὶ θαυμάσας τοὺς ἄνδρας, ἀπεμιμήσατο
τὸ συμβολικὸν αὐτῶν καὶ μυστηριῶδες, ἀναμίξας
αἰνίγμασι τὰ δόγματα · τῶν γὰρ καλουμένων
γραμμάτων ἱερογλυφικῶν³⁸ οὐθὲν ἀπολείπει τὰ
πολλὰ τῶν Πυθαγορικῶν παραγγελμάτων, οἷόν
ἐστι τὸ Μὴ ἐσθίειν ἐπὶ δίφρου, μηδ' ἐπὶ χοί-
νος καθῆσθαι, μηδὲ φοῖνικα φυτεῦειν, μηδὲ πῦρ
μαχαίρῃ σκαλεῦειν ἐν οἰκίᾳ. δοκῶ δ' ἔγωγε καὶ
τὸ τὴν μονάδα τοὺς ἄνδρας ὀνομάζειν Ἀπόλλωνα,
καὶ δυάδα τὴν Ἄρτεμιν, Ἀθηνᾶν δὲ τὴν ἐβδομάδα,
Ποσειδῶνα δὲ τὸν πρῶτον κύβον, εἰκέναι τοῖς
ἐπὶ ἱερῶν ἰδρυμένοις, καὶ δρωμένοις νῆ Δία³⁹ καὶ
γραφομένοις. τὸν γὰρ βασιλέα καὶ κύριον Ὅσι-
ριν ὀφθαλμῷ καὶ σκήπτρῳ γράφουσιν. ἐνιοὶ δὲ καὶ
τοῦνομα διερμηνεύουσι πολυὸφθαλμον, ὥς τὸ μὲν
ος, τὸ πολὺ · τοῦ δὲ ἴρι τὸν ὀφθαλμὸν Αἰγυπτία
γλώττῃ φράζοντες · τὸν δ' οὐρανὸν, ὥς ἀγῆρω διὰ
αἰδιότητα καρδίᾳ θυμὸν ἐσχάρας⁴⁰ ὑποκειμένης.

³⁸ καλουμένων ἱερογλυφικῶν γραμμάτων. *Reiske*.

³⁹ f. ἐπὶ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἱερῶν ἰδρυμένοις νῆ Δία καὶ γρα-
φομένοις. Nam illud καὶ δρωμένοις est indicatio prauae variae
lectionis. *Reiske*.

⁴⁰ καρδίᾳ θυμὸν ἐσχάρας] θυμὸν illud vitiosum est. Legendum
existimo θυμιατηρίου. ac fieri potest, ut ἐσχάρας huius, aut hoc
ἐσχάρας glossema sit, inque textum culpa librarii insertum. Orus
Apollo, qui circumfertur, sic scribit: Αἰγυπτον γράφοντες, θυ-
μιατήριον καίόμενον ζωγραφοῦσι, καὶ ἐπάνω καρδίαν. Atqui
constat ex Hermetis Trismegisti Asclepio, quem Apuleius tran-
stulit in Latinum sermonem, fol. Aldino 183. b. Aegyptum coeli

ἐν δὲ Θήβαις εἰκόνες ἦσαν ἀνακείμεναι δικαστῶν
ἄχειρες · ἡ δὲ τοῦ ἀρχιδικαστοῦ, καταμύουσα
τοῖς ὄμμασιν, ὡς ἄδωρον ἅμα τὴν δικαιοσύνην καὶ
ἀνέντευκτον οὖσαν. τοῖς δὲ μαχίμοις κάνθαρος
ἦν γλυφὴ σφαγίδος · οὐ γάρ ἐστι κάνθαρος θῆλυς,
ἀλλὰ πάντες ἄρσενες. τίκτουσι δὲ τὸν γόνον, ὡς
σφαιροποιοῦσιν,⁴¹ οὐ τροφῆς μᾶλλον ὕλην, ἣ γενέ-
σεως χώραν, παρασκευάζοντες.

11. ὅταν οὖν, ἃ μυθολογοῦσιν Αἰγύπτιοι περὶ
τῶν θεῶν, ἀκούσης, πλάνας καὶ διαμελισμούς, καὶ
πολλὰ τοιαῦτα μαθήματα,⁴² δεῖ τῶν προειρημένων
μνημονεύειν, καὶ μηδὲν οἶσθαι τούτων λέγεσθαι

fuisse imaginem, ut mirum minime sit corde in foco ardente posito
utrumque fuisse repraesentatum. *Xylander.* f. καρδίᾳ ἐπὶ θωμῶν,
ἐσχάρας ὑποκειμένης. *exprimunt imaginem coeli pingendo corde
aceruis lignorum superposito, in ara exstructis. Reiske.*

⁴¹τίκτουσι δὲ τὸν γόνον, ὡς σφαιροποιοῦσιν] Haec quoque ver-
ba sunt vitiata. Infra res utcunque melius explicatur. neque piget
alia adscribere, quae sententiam saltem explanent. Sic ergo saltem
explanent. Sic ergo Porphyrius περὶ τῆς τῶν ἐμψύχων ἀποχῆς
apud Eusebium lib. 3. praeparat. Evangelicae: Κανθάρου δὲ ἀμα-
θῆς μὲν βδελυχθεῖν ἂν, ἀγνωμων ὑπάρχον τῶν θεῶν. Αἰγύπ-
τιοι δὲ ἐσέφθησαν, ὡς εἰκόνα ἡλίου ἐμψυχον. Κάνθαρος γὰρ
πᾶς ἄρρην, καὶ ἀφίει τὸν θορόν ἐν τέλματι, καὶ ποιήσας σφαι-
ροειδῆ, τοῖς ὀπισθίοις ἀνταναφέρει ποσὶν, ὡς ἥλιος οὐρανὸν,
καὶ περίοδον ἡμερῶν ἐκδέχεται σεληνιακὴν. *Xylander.* Congruit
cum coniecturis virorum doctorum nostra ad h. l. quae haec erat:
τὸν γόνον εἰς κόπρον, ἣν σφαιροποιοῦσιν. *Reiske.*

⁴²Pro μαθήματα scribe παθήματα. nam hic quidem plenissime
τὰ παθήματα γέγονε μαθήματα. *Xylander.* Salmasius quoque
παθήματα correxerat. *Reiske.*

γεγονὸς οὕτω καὶ πεπραγμένον. οὐ γὰρ τὸν κύ-
να κυρίως Ἑρμῆν λέγουσιν, ἀλλὰ τοῦ ζώου τὸ
φυλακτικὸν καὶ τὸ ἄγρυπνον, καὶ τὸ φιλόσοφον,
γνώσει καὶ ἀγνοίᾳ τὸ φίλον καὶ τὸ ἐχθρὸν ὀρίζον-
τος, ἣ φησιν ὁ Πλάτων, τῷ λογιστάτῳ τῶν θεῶν
κυνικυοῦσιν.⁴³ οὐδὲ τὸν ἥλιον ἐκ λωτοῦ νομίζουσι
βρέφος ἀνίσχειν νεογιλὸν, ἀλλ' οὕτως ἀνατολήν
ἡλίου γράφουσι, τὴν ἐξ ὑγρῶν ἡλίου γινομένην
ἄναψιν αἰνιττόμενοι. καὶ γὰρ τὸν ὠμότατον
Περσῶν βασιλέα καὶ φοβερώτατον Ὠχον⁴⁴ ἀποκ-
τείναντα πολλοὺς, τέλος δὲ καὶ τὸν Ἄπιν ἀποσ-
φάζαντα καὶ καταδειπνήσαντα μετὰ τῶν φίλων,
ἐκάλεσαν μάχαιραν, καὶ καλοῦσι μέχρι νῦν οὕτως
ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν βασιλέων, οὐ κυρίως δήπου
τὴν οὐσίαν αὐτοῦ σημαίνοντες, ἀλλὰ τοῦ τρό-
που τὴν σκληρότητα καὶ κακίαν ὀργάνῳ φονικῷ
παρεικάζοντες. οὕτω δὴ τὰ περὶ θεῶν ἀκούσασα
καὶ δεχομένη παρὰ τῶν ἐξηγουμένων τὸν μῦ-
θον ὁσίως καὶ φιλοσόφως, καὶ δρῶσα μὲν ἀεὶ καὶ
διαφυλάττουσα τῶν ἱερῶν τὰ νενομισμένα, τοῦ
δ' ἀληθῆς δόξαν ἔχειν περὶ θεῶν, μηδὲν οἰομένη

⁴³κυνικυοῦσιν] Monstrum hoc vocabuli vestigia tamen veri re-
tinet, quod est haud dubie προσοικειοῦσιν. Locus Platonis est
prope finem libri secundi de Republica. *Xylander*.

⁴⁴Herodotum si sequaris, dicendus erit Plutarchus memoria lapsus
fuisse, ut Ochum pro Cambyse nominaret. sed alios auctores, et in
his Dinonem, fuit secutus. *Reiske*.

μᾶλλον μήτε θύσειν, μήτε ποιήσειν αὐτοῖς κε-
χαρισμένον, οὐδὲν ἔλαττον ἀποφεύξοιο κακὸν
ἀθεότητος δεισιδαιμονίαν.

12. λέγεται δὲ ὁ μῦθος οὗτος⁴⁵ ἐν βραχυτάτοις
ὥς ἔνεστι⁴⁶ μάλιστα · τῶν ἀχρήστων σφόδρα καὶ
περιπτῶν ἀφαιρεθέντων τῆς Ἑρέας φασὶ κρύφα τῷ
Κρόνῳ συγγενομένης, αἰσθόμενον ἐπαράσασθαι
τὸν ἥλιον αὐτῇ μήτε μηνί, μήτε ἐνιαυτῷ⁴⁷ τεκεῖν
· ἐρῶντα δὲ τὸν Ἑρμῆν τῆς θεοῦ συνελθεῖν, εἴτα
παίξαντα πέττια πρὸς τὴν σελήνην, καὶ ἀφελόντα
τῶν φώτων ἐκάστου τὸ ἐβδομηκοστὸν, ἐκ πάντων
ἡμέρας πέντε συνελθεῖν,⁴⁸ καὶ ταῖς ἐξήκοντα καὶ

⁴⁵ οὕτως Baxteri mihi quoque in mentem venerat. *Reiske.*

⁴⁶ ὥν ἔνεστι. *Reiske.*

⁴⁷ μήτε μηνί, μήτε ἐν αὐτῷ] *Locus hic corruptus est, quem ex coniectura puto restitui posse. ea quam sit erudita, iudicent alii, aut potius explodant eam, meliori emendatione ipsi de suo prolata. Sic ergo intelligo: Solem Rheae ex incesto cum Saturno concubitu gravidae imprecatum, ut neque in mense, neque in anno, id est (ut ipse putabat) nunquam pareret. Mercurium tamen astu usum, inter ludendum cum Luna vicisse certas dierum portiones, quibus a Luna persolutis, quinque dies confecerit, quos anno extra ordinem adderet, ita ut puerperium Rheae in eos dilatum, neque in annum, qui erat 360. dierum, neque in menses, qui extra annum nullibi ulli erant, incideret: itaque exsecrationem solis eluserit. Haec si non pessime coniecī, sic fuisse a Plutarcho scriptum credibile est: Μῆτε μηνί, μήτε ἐνιαυτῷ τεκεῖν. forte etiam ἐν inserto: μήτε ἐν μηνί, μήτε ἐν ἐνιαυτῷ. Xylander.*

⁴⁸ ἡμέρας πέντε συνελθεῖν] *Vellem συνελθεῖν, concinnare, in summam contrahere. Xylander. Squirii dubium Xylandrinae emen-*

τριακοσίαις ἐπάγειν,⁴⁹ ἃς νῦν ἐπαγομένας Αἰγύπτιοι καλοῦσι, καὶ τῶν θεῶν γενεθλίους ἄγουσι⁵⁰ · τῇ μὲν πρώτη τὸν Ὅσιριν γενέσθαι, καὶ φωνὴν αὐτῷ ταχθέντι⁵¹ συνεκπεσεῖν, ὥς ἀπάντων⁵² κύριος εἰς φῶς πρόεισιν. ἔνιοι δὲ Παμύλην τινὰ λέγουσιν ἐν Θήβαις ὑδρευμένην ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Διὸς φωνὴν ἀκοῦσαι, διακελευομένην ἀνείπειν μετὰ βοῆς, ὅτι μέγας βασιλεὺς εὐεργέτης Ὅσιρις γέγονε · καὶ διὰ τοῦτο θρέψαι τὸν Ὅσιριν, ἐγχειρήσαντος⁵³ αὐτῷ⁵⁴ τοῦ Κρόνου, καὶ τὴν τῶν Παμυλίων ἑορτὴν αὐτῷ τελεῖσθαι, Φαλληφορίοις ἐοικυῖαν. τῇ δὲ δευτέρᾳ τὸν Ἀρούρηιν, ὃν Ἀπόλλωνα, ὃν⁵⁵ καὶ πρεσβύτερον Ὠρον ἔνιοι καλοῦσι · τῇ τρίτῃ δὲ Τυφῶνα, μὴ καιρῷ, μηδὲ κατὰ χώραν, ἀλλ' ἀναρρήξαντα πληγῇ διὰ τῆς πλευρᾶς ἐξάλλεσθαι⁵⁶ · τετάρτῃ δὲ τὴν Ἴσιν ἐν πανύγροισι γενέσθαι, τῇ δὲ πέμπτῃ Νέφθην, ἣν

ditioni certissimae oppositum nullius ponderis est. nullus enim est auctor, in quo συνελεῖν sensu *contrahendi* non occurrat. *Reiske.*

⁴⁹ ἐπαγαγεῖν, in Aor. 2. *Reiske.*

⁵⁰ Post ἄγουσι videtur λέγοντες excidisse. *Reiske.*

⁵¹ Salmasius quoque τεχθέντι correxerat. *Reiske.*

⁵² ὥς ὁ πάντων. *Reiske.*

⁵³ Salmasius quoque ἐγχειρίσαντος correxerat. *Reiske.*

⁵⁴ ἐγχειρήσαντος αὐτῷ] Haec duo αὐτῷ puto in foemininum αὐτῇ mutanda, si quidem Pamyla mulier fuit ὑδρευομένη. *Xylander.*

⁵⁵ ὃν secundum delend. v. p. 403. 9. *Reiske.*

⁵⁶ ἐξαλέσθαι in Aor. 2. *exsiliisse. Reiske.*

καὶ Τελευτήν καὶ Ἀφροδίτην, ἔνιοι δὲ καὶ Νίκην
ὀνομάζουσιν. εἶναι δὲ τὸν μὲν Ὅσιριν ἐξ ἡλίου
καὶ τὸν Ἀρούηριν, ἐκ δὲ Ἑρμοῦ τὴν Ἴσιν, ἐκ
δὲ τοῦ Κρόνου τὸν Τυφῶνα καὶ τὴν Νέφθην.
διὸ καὶ τὴν τρίτην⁵⁷ τῶν ἐπαγομένων, ἀποφράδα
νομίζοντες οἱ βασιλεῖς, οὐκ ἐχρημάτιζον, οὐδ'
ἐθεράπευον αὐτοὺς, μέχρι νυκτός. τιμᾶσθαι δὲ
τῷ Τυφῶνι⁵⁸ τὴν Νέφθην. Ἴσιν δὲ καὶ Ὅσιριν
ἐρῶντας ἀλλήλων, καὶ πρηνὴ γενέσθαι κατὰ γασ-
τρὸς ὑπὸ σκότῃ συνεῖναι. ἔνιοι δὲ φασὶ καὶ τὸν
Ἀρούηριν οὕτω γεγονέναι, καὶ καλεῖσθαι πρεσ-
βύτερον Ὠρον ὑπ' Αἰγυπτίων, Ἀπόλλωνα δὲ ὑπὸ
Ἑλλήνων.

13. βασιλεύοντα δ' Ὅσιριν Αἰγυπτίους μὲν εὐθύς
ἀπόρου βίου⁵⁹ καὶ θηριώδους ἀπαλλάξαι, καρ-
πούς τε δείξαντα, καὶ νόμους θέμενον αὐτοῖς, καὶ
θεοὺς δείξαντα⁶⁰ τιμᾶν · ὕστερον δὲ γῆν πᾶσαν

⁵⁷f. τὴν τρίτην καὶ τὴν πέμπτην τῶν ἐπαγ. deinde perinde erit, ἀποφράδα, an ἀποφράδας, legas. *Reiske*.

⁵⁸τιμᾶσθαι δὲ τῷ Τυφῶνι] forte γήμασθαι, ut mox ostendam. ἐν πανύγροις ante, intellexi, *Panygra loci esse nomen*. Infra νέφθους per u constanter scribitur: itaque hic quoque sic scripsi. *Xylander*.

⁵⁹βίου etiam *Salmasius* correxerat pro βίους, quod in *Stephanina* est. *Reiske*.

⁶⁰θεοὺς καταδείξαντα. Verbum καταδεικνύειν proprium est de illis, qui primi usum alicuius rei et modum eius aut comparandae, aut perficiendae, humano generi monstrarunt, qui primi aliquid instituerunt. *Reiske*.

ήμερούμενον ἐπελθεῖν, ἐλάχιστα μὲν ὄπλων δεη-
θέντα, πειθοῖ δὲ τοὺς πλείστους καὶ λόγῳ μετ'
ᾧδῃς πάσης καὶ μουσικῆς⁶¹ θελγομένους προ-
σαγόμενον. ὅθεν Ἑλλησι δόξαι Διονύσῳ τὸν
αὐτὸν εἶναι · Τυφῶνα δὲ, ἀπόντος μὲν οὐθέν νεω-
τερίζειν, διὰ τὸ τὴν Ἴσιν εὖ μάλα φυλάττεσθαι
καὶ προσέχειν ἐγκρατῶς ἔχουσιν, ἐπανελθόντι δὲ
δόλον μηχανᾶσθαι, συνωμότας ἄνδρας ἐβδομή-
κοντα καὶ δύο πεποιημένον, καὶ συνεργὸν ἔχοντα
βασίλισσαν ἐξ Αἰθιοπίας παροῦσαν, ἣν ὀνομά-
ζουσιν Ἀσώ · τοῦ δὲ Ὀσίριδος ἐκμετρησάμενον
λάθρα τὸ σῶμα, καὶ κατασκευάσαντα πρὸς τὸ
μέγεθος λάρνακα καλὴν καὶ κεκοσμημένην πε-
ριττῶς, εἰσενεγκεῖν εἰς τὸ συμπόσιον. ἡσθέντων
δὲ τῇ ὄψει καὶ θαυμασάντων, ὑποσχέσθαι τὸν
Τυφῶνα μετὰ παιδιᾶς, ὃς ἂν ἐγκατακλεισθεῖς
ἐξισωθείη διδόναι δῶρον αὐτῷ τὴν λάρνακα. πειρ-
ωμένων δὲ πάντων καθ' ἕκαστον, ὥς οὐδεὶς ἐνήρ-
μοττεν, ἐμβάντα τὸν Ὀσίριν κατακλιθῆναι. τοὺς
δὲ συνόντας ἐπιδραμόντας ἐπιρρίψαι τὸ πῶμα, καὶ
τὰ μὲν γόμοις καταλαβόντας⁶² ἔξωθεν, τῶν δὲ
θερμοῦ μολίβδου⁶³ καταχεαμένων ἐπὶ τὸν ποτα-
μὸν ἐξενεγκεῖν, καὶ μεθεῖναι διὰ τοῦ Ταναΐτικου

⁶¹ μετ' ᾧδῃς καὶ πάσης μουσικῆς. *Reiske.*

⁶² καὶ τῶν μὲν γόμοις καταλαβόντων. *Salmasius.*

⁶³ θερμοῦ μολίβδου *tuor.* *Reiske.*

στόματος εἰς τὴν θάλασσαν, ὃ διὰ τοῦτο μισητὸν ἐστὶ νῦν,⁶⁴ καὶ κατάπτυστον ὀνομάζειν Αἰγυπτίους. ταῦτα δὲ πραχθῆναι λέγουσιν ἐβδόμη ἐπὶ δέκα μηνὸς Ἀθύρ, ἐν ᾧ τὸν σκορπίον ὁ ἥλιος διέξεισιν, ὃγδοον ἔτος καὶ εἰκοστὸν ἐκείνου βασιλεύοντος Ὀσίριδος. ἔνιοι δὲ βεβιωκέναι φασὶν αὐτόν, οὐ βεβασιλευκέναι χρόνον τοσοῦτον.

14. πρώτων δὲ τῶν τὸν περὶ Χέννιν⁶⁵ οἰκούντων τόπον πανῶν καὶ σατύρων τὸ πάθος αἰσθομένων, καὶ λόγων⁶⁶ ἐμβαλόντων περὶ τοῦ γεγονότος, τὰς μὲν αἰφνιδίους τῶν ὄχλων ταραχὰς καὶ πτυήσεις ἔτι νῦν διὰ τοῦτο πανικὰς προσαγορεύσθαι· τὴν δ' Ἰσιν αἰσθομένην, κείρεσθαι μὲν ἐνταῦθα τῶν πλοκάμων ἓνα καὶ πένθιμον στολὴν ἀναλαβεῖν, ὅπου τῇ πόλει⁶⁷ μέχρι νῦν ὄνομα Κοπτῶ. ἕτεροι δὲ τοῦνομα σημαίνειν οἶονταὶ στέρησιν· τὸ γὰρ ἀποστερεῖν, κόπτειν λέγουσι. πλανωμένην δὲ πάντῃ καὶ ἀποροῦσαν, οὐδένα προσελθεῖν ἀπροσαύδητον, ἀλλὰ καὶ παιδαρίοις συντυχοῦσαν, ἐρωτᾶν περὶ τῆς λάρνακος. τὰ δ' ἔτυχεν ἑωρακότα, καὶ

⁶⁴ Aut ἔτι νῦν, aut ἔς τε νῦν. prius praefero. *Reiske*.

⁶⁵ Χέννιν] Forte Χέμμιν, *Chemmin*, qui locus est Aegypti celebris. Versu 5. ἐκεῖνο pro ἐκείνου omnino legendum fuit. Κοπτῶ a Strabone et aliis Κοπτοὺς scribitur. Infra est ἐν Κοπτῶ. *Xylander*.
⁶⁶ λόγον etiam *Salmasius* correxerat. *Reiske*.

⁶⁷ f. ὅπου πόλις, ἢ μέχρι νῦν. *Reiske*.

φράσαι τὸ στόμα, δι' οὗ τὸ ἀγγεῖον οἱ φίλοι τοῦ
Τυφῶνος εἰς τὴν θάλασσαν ἔωσαν, ἐκ τούτου τὰ
παιδάρια μαντικὴν δύναμιν ἔχειν οἶεσθαι τοὺς Αἰ-
γυπτίους, καὶ μάλιστα ταῖς τούτων ὀττεύεσθαι⁶⁸
κληδόσι παιζόντων ἐν ἱεροῖς καὶ φθειγγομένων,
ὅτι ἂν τύχωσι. αἰσθομένην δὲ τῇ ἀδελφῇ ἐρῶν-
τας⁶⁹ συγγεγονέναι δι' ἄγνοιαν, ὡς ἑαυτῇ τὸν
Ὅσιριν, καὶ τεκμήριον ἰδοῦσα, τὸν μὲν λάτινον⁷⁰
στέφανον, ὃν ἐκεῖνος παρὰ τὴν νέφθην⁷¹ κατέλιπε,
τὸ παιδίον ζητεῖν. ἐκεῖνον γὰρ εὐθύς τεκοῦσαν⁷²
διὰ φόβον τοῦ Τυφῶνος εὐρεθὲν δὲ χαλεπῶς καὶ
μόγισ κυνῶν ἐπαγόντων τὴν Ἴσιν, ἐκτραφῆναι⁷³

⁶⁸etiam Salmasius ὀττεύεσθαι correxerat. *Reiske*. Vulgo ὀτεύεσ-
θαι.

⁶⁹f. τῇ ἀδελφῇ οὐκ ἐρῶντα — Basileensis recte habet ἐρῶντα.
atque viri docti etiam iure merito probarunt. Squirius ἐρώση
debuisset scribere, non ἐρούση. Post συγγεγονεῖν perinde est,
ἀλλὰ addas, an omittas. *Reiske*.

⁷⁰Salmasius τὸν λῶτινον correxerat. *Reiske*.

⁷¹παρὰ τῇ Νεφθῷ. *Reiske*.

⁷²ἐκθεῖναι restituo ex coniectura, cum invenerim θηεῖνον, [pro
quo vocabulo quis dicat? cum neque θηεῖνον, neque ἐκθεῖναι in
vulgatis reperiatur] parenthesi iis inclusis, quae par erat. Sensus
enim est, Osiridem cum Nephtha, seu Nephthy, sorore, concubuisse,
eamque infantem ex eo coitu conceptum statim a partu exposuisse,
metu Typhonis. quem eius, ut Isidis Oridem, maritum fuisse, et
coniecturam de τιμασθαι, quod nihil sonat, eo loco in γήμασθαι
convertendo nostram esse probam, ex hoc loco apparere potuit.
Xylander.

⁷³f. ζητεῖν. ἐκεῖνην γὰρ (de Nephthy loquitur) εὐθύς τε-
κοῦσαν, διὰ φόβον τοῦ Τυφῶνος ἐκθεῖναι, ὃ εὐρεθὲν χαλεπῶς
καὶ μόγισ, κυνῶν ἐπαγόντων τὴν Ἴσιν, ἐκτραφῆναι — sic di-

καὶ γενέσθαι φύλακα καὶ ὁπαδὸν αὐτῆς, Ἄνου-
βιν προσαγορευθέντα, καὶ λεγόμενον τοὺς θεοὺς
φρουρεῖν, ὥσπερ οἱ κύνες τοὺς ἀνθρώπους.

15. ἐκ δὲ τούτου πυθέσθαι περὶ τῆς λάρνακος, ὡς
πρὸς τὴν Βύβλον χώραν⁷⁴ ὑπὸ τῆς θαλάττης ἐκκυ-
μανθεῖσαν αὐτὴν ἐρίκη τινὶ μαλθακῶς ὁ κλύδων
προσέμιξεν. ἡ δ' ἐρίκη⁷⁵ κάλλιστον ἔρνος ὀλίγῳ
χρόνῳ καὶ μέγιστον ἀναδραμοῦσα περιέπτυξε καὶ
περιέφυ καὶ ἀπέκρυψεν ἐντὸς ἑαυτῆς. θαυμάσας
δὲ ὁ βασιλεὺς τοῦ φυτοῦ τὸ μέγεθος καὶ περι-
τεμῶν τὸν περιέχοντα τὴν σορὸν οὐχ ὀρωμένην
κόλπον,⁷⁶ ἔρεισμα τῆς στέγης ὑπέστησε. ταῦτά
τε πνεύματι φασὶ δαιμονίῳ φήμης πυθομένην τὴν
Ἰσιν εἰς Βύβλον ἀφικέσθαι, καὶ καθίσασαν ἐπὶ
κρήνης ταπεινὴν καὶ δεδακρυμένην, ἄλλῳ μὲν μη-
δενὶ προσδιαλέγεσθαι, τῆς δὲ βασιλίδος τὰς θερα-
παινίδας ἀσπάζεσθαι καὶ φιλοφρονεῖσθαι, τὴν τε
κόμην παραπλέκουσαν αὐτῶν, καὶ τῷ χρωτὶ θαυ-
μαστὴν εὐωδίαν ἐπιπνέουσιν ἀφ' ἑαυτῆς. ιδούσης

stinguendum et restituendum existimo hunc locum. Reiske.

⁷⁴Βύβλον χώραν *servari posse existimo. χώραν additum est, ne lector parum attentus de papyro cogitet. ad Byblum urbem. si quid mutandum, praeferrem Βυβλίων χώραν. Reiske.*

⁷⁵ἐρίκη εἰς κάλλιστον ἔρνος. et sic quoque Squirius. *Reiske.*

⁷⁶κόλπον suspectum. sententia κόρμον, aut κλάδον, aut λόχμην, aut κόμην, flagitat. forte dedit auctor τοὺς περιέχοντας τ. σ. οὐχ ὁρ. κλάδους. Salmasius quoque κόρμον correxerat. *Reiske.*

δὲ τῆς βασιλίδος⁷⁷ τὰς θεραπαινίδας, ἥμερον ἐμπεσεῖν τῆς ξένης τῶν τε τριχῶν⁷⁸ τοῦ τε χρωτὸς ἀμβροσίαν πνέοντος · οὕτω δὲ μεταπεμφθεῖσαν καὶ γενομένην συνήθη, ποιήσασθαι τοῦ παιδίου τὴν τίτθην · ὄνομα δὲ τῷ μὲν βασιλεῖ Μάλκανδρον εἶναί φασιν · αὐτὴν⁷⁹ δὲ οἱ μὲν Ἀσπάρτην,⁸⁰ οἱ δὲ Σάωσιν, οἱ δὲ Νεμανοῦν⁸¹ (ὅπερ ἂν Ἕλληνες Ἀθηναῖδα) προσεῖπεν.

16. τρέφειν δὲ τὴν Ἴσιν, ἀντὶ μαστοῦ τὸν δάκτυλον εἰς τὸ στόμα τοῦ παιδίου διδοῦσαν,⁸² νύκτωρ δὲ περικαίειν τὰ θνητὰ τοῦ σώματος. αὐτὴν δὲ γενομένην χελιδόνα τῇ κίονι περιπέτεσθαι καὶ θρηνεῖν, ἄχρις οὗ τὴν βασιλίσσαν παραφυλάξασαν καὶ ἐγκραγοῦσαν ὥς εἶδε περικαιόμενον τὸ βρέφος, ἀφελέσθαι τὴν ἀθανασίαν αὐτοῦ. τὴν δὲ θεὰν φανεράν γενομένην αἰτήσασθαι τὴν κίονα

⁷⁷ ἰδούσης τῆς βασιλίδος potest defendi, et magna copia similium locum afferri. quod si teneatur, debet deinceps αὐτῇ subaudiri. Mollius tamen flueret oratio, si aut ἰδούσῃ δὲ τῇ βασιλίδι, et caetera, ut iacent, aut ἰδοῦσαν δὲ τὴν βασιλίδα τὰς θεραπαινίδας, εἰς ἥμερον ἐμπεσεῖν.] etiam Salmasius εἰς ἥμερον correxit. *Reiske.*

⁷⁸ Post τριχῶν deest aliquid, e. c. εὖ διακειμένων, aut κεκοσμημένων, aut ἐντέχνως διαπεπλεγμένων, vel simile quid. *Reiske.*

⁷⁹ αὐτῇ. *Reiske.*

⁸⁰ Salmasius etiam Ἀσπάρτην correxit. *Reiske.*

⁸¹ Post Νεμανοῦν punctum collocandum, et, deletis parentheses signis, leg. προσείποιεν. *Reiske.*

⁸² f. ἐνδιδούσαν. *Reiske.*

τῆς στέγης · ὑφελούσαν δὲ ῥᾶστα περικόψαι τὴν ἐρίκην, εἶτα ταύτην μὲν ὀθόνη περικαλύψασαν, καὶ μύρον καταχεαμένην, ἐγχειρίσαι τοῖς βασιλεῦσι, καὶ νῦν ἔτι σέβεσθαι Βυβλίους τὸ ξύλον ἐν ἱερῷ κείμενον Ἰσιδος. τῇ δὲ σορῷ περιπεσεῖν, καὶ κωκυῖσαι τηλικούτον, ὥστε τῶν παίδων τοῦ βασιλέως τὸν νεώτερον ἐνθανεῖν,⁸³ τὸν δὲ πρεσβύτερον μεθ' ἑαυτῆς ἔχουσιν καὶ τὴν σορὸν εἰς πλοῖον ἐνθεμένην ἀναχθῆναι. τοῦ δὲ Φαίδρου ποταμοῦ πνεῦμα τραχύτερον ἐκτρέψαντος⁸⁴ ὑπὸ τὴν ἔω, θυμωθεῖσαν ἀναξηρᾶναι τὸ ρεῖθρον.

17. ὅπου δὲ πρῶτον ἐρημίας ἔτυχεν, αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν γενομένην, ἀνοῖξαι τὴν λάρνακα, καὶ τῷ προσώπῳ τὸ πρόσωπον ἐπιθεῖσαν, ἀσπάσασθαι καὶ δακρύειν. τοῦ δὲ παιδίου σιωπῇ προσελθόντος ἐκ τῶν ὀπισθεν καὶ καταμανθάνοντος, αἰσθημένην μεταστραφῆναι καὶ δεινὸν ὑπὸ ὀργῆς ἐμβλέψαι.

⁸³ ἐνθανεῖν si bene habet, significat ἐν τῷ κωκυτῷ θανεῖν, *interea tum ea eiularet, exspirasse. mallet tamen ἐκθανεῖν. id certe usitatum in ea re. Reiske.*

⁸⁴ ἐκτρέψαντος. ex Aldo. est enim rectius, quam ἐκτρέψαντος. Item pro Astarta habet Aspartam vitiose, quod ex Eusebio, Suida, et aliis, nostroque Cedreno liquet, ne quis vocem in libris Regum sacris depravatam putet. Est enim Astarta Venus. *Xylander.* Non placet vulgata, neque Stephanina. forte dedit auctor ἐκστρέψαντος, aut ἐκρίψαντος. prius si dedit, possit videri ad ventum ex imo fundo fluvii extus eversum, tanquam si pars vestis interior extra vertitur, respexisse. *Reiske.*

τὸ δὲ παιδίον⁸⁵ οὐκ ἀνασχέσθαι τὸ τάρβος, ἀλλὰ ἀποθανεῖν. οἱ δὲ φασιν οὐχ οὕτως, ἀλλ' ὡς εἴρηται τρόπον⁸⁶ ἐκπεσεῖν εἰς τὴν θάλασσαν. ἔχει δὲ τιμὰς διὰ τὴν θεόν· ὃν γὰρ ἄδουσιν Αἰγύπτιοι παρὰ τὰ συμπόσια Μανέρωτα, τοῦτον εἶναι. τινὲς δὲ τὸν μὲν παῖδα καλεῖσθαι Παλαιστινὸν, ἢ Πηλούσιον, καὶ τὴν πόλιν ἐπώνυμον ἀπ'⁸⁷ αὐτοῦ γενέσθαι, κτισθεῖσαν ὑπὸ τῆς θεοῦ· τὸν δ' ἄδόμενον Μανέρωτα, πρῶτον εὑρεῖν μουσικὴν ἱστοροῦσιν. ἔνιοι δὲ φασιν, ὄνομα μὲν οὐδενὸς εἶναι, διάλεκτον⁸⁸ δὲ πίνουσιν ἀνθρώποις καὶ θαλειάζουσι πρέπουσαν, αἴσιμα⁸⁹ τὰ τοιαῦτα παρεῖη. τούτῳ γὰρ τῷ Μανέρωτι φραζόμενον⁹⁰ ἀναφωνεῖν ἐκάστοτε τοὺς Αἰγυπτίους, ὥσπερ ἀμέλει καὶ τὸ δεικνύμενον αὐτοῖς εἶδωλον ἀνθρώπου τεθνηκότος ἐν

⁸⁵ Posset παιδίον absque damno orationis abesse, et abesset cum elegantia. *Reiske.*

⁸⁶ ὡς εἴρηται τρόπον] Aut ὃν pro ὡς, aut πρότερον pro τρόπον, legendum. Sed quod postea sequitur διάλεκτον, etc. παρεῖη, ac plura alia, vitio suo nostram coniecturam superant. *Xylander.* Ante, aut post εἴρηται videtur πρότερον, aut ἐν τοῖς ἄνω excidisse. *Reiske.*

⁸⁷ ἀπὸ adesse, abesse pari iure potest. *Reiske.*

⁸⁸ διάλεκτον] *formulam.* significatione rara, ideoque suspecta est ea lectio. sententia flagitat ὥδῃν. *Reiske.*

⁸⁹ Non puto, ipsa illa verba formulam constituisse, sed ea Plutarchi esse, et legi oportere ὅπως αἴσιμα — Formula cantici ipsa videtur Μάνερως, Μάνερως fuisse, aut Μανέρωτι. *Reiske.*

⁹⁰ f. τοῦτο γὰρ τὸ Μανέρωτι εὐφραϊνομένους ἀναφωνεῖν. *Salmasius* τοῦτο μὲν γὰρ τῷ M. correxit. *Reiske.*

κιβωτίῳ περιφερόμενον, οὐκ ἔστιν ὑπόμνημα τοῦ
περὶ Ὀσίριδος⁹¹ πάθους, ἢ τινες ὑπολαμβάνου-
σιν, ἀλλ' οἰομένους⁹² παρακαλεῖν αὐτοὺς χρῆσθαι
τοῖς παροῦσι καὶ ἀπολαύειν, ὥς πάντας αὐτίκα
μάλα τοιούτους ἔσομένους, οὗ χάριν⁹³ ἐπὶ κῶμον
ἐπεισάγουσι.

18. τῆς δὲ Ἰσιδος πρὸς τὸν υἱὸν Ὠρον ἐν Βούτῳ
τρέφόμενον πορευθείσης, τὸ δ' ἄγγεῖον ἐκπο-
δὼν ἀποθεμένης, Τυφῶνα κυνηγετοῦντα νύκτωρ
πρὸς τὴν σελήνην ἐντυχεῖν αὐτῷ, καὶ τὸ σῶμα
γνωρίσαντα διελεῖν εἰς τεσσαρεσκαίδεκα μέρη,
καὶ διαρρίψαι · τὴν δ' Ἰσιν πυθομένην ἀναζη-
τεῖν ἐν βάριδι παπυρίνῃ, τὰ δὲ ἔλη διεκπλέουσαν.
ὁθεν οὐκ ἀδικεῖσθαι τοὺς ἐν παπυρίνοις σκάφεσι
πλέοντας ὑπὸ τῶν κροκοδείλων, ἢ φοβουμένων,
ἢ σεβομένων διὰ⁹⁴ τὴν θεόν. ἐκ τούτου δὲ καὶ
πολλοὺς τάφους Ὀσίριδος ἐν Αἰγύπτῳ λέγεσθαι
διὰ τὸ προστυγχάνουσιν ἐκάστῳ μέρει ταφὰς
ποιεῖν. οἱ δὲ οὐ φασιν · ἀλλὰ εἰδῶλα ποιουμένην

⁹¹Non ausim perì Ὀσirin urgere, quamvis ita sit usitatus. *Reiske.*

⁹²οἰόμενοι. *sed existimantes, se oportere adhortari convivās.* in παρακαλεῖν subauditur δεῖν. *Nominatius ille οἰόμενοι cohaeret cum ἐπεισάγουσι v. 7. Reiske.*

⁹³f. ἔσομένους, τοῦ ἱλαροῦ χάριν, *laetitiae gratia. Reiske.*

⁹⁴διὰ] f. δῆ, aut δῆθεν. *Reiske.*

διδόναι⁹⁵ καθ' ἐκάστην πόλιν, ὡς τὸ σῶμα διδοῦσαν · ὅπως παρὰ πλείοσιν ἔχη τιμᾶς · καὶ ὁ Τυφὼν ἐπικρατήσῃ, τοῦ Ὡρου τὸν ἀληθινὸν τάφον ζητῶν, πολλῶν λεγομένων καὶ δεικνυμένων ἀπαγορεύσῃ. μόνον δὲ τῶν μερῶν τοῦ Ὀσίριδος τὴν Ἰσιν οὐχ εὐρεῖν τὸ αἰδοῖον · εὐθύς γὰρ εἰς τὸν ποταμὸν ῥιφῆναι, καὶ γεύσασθαι τὸν τε λεπιδωτὸν αὐτοῦ καὶ τὸν φάγρον καὶ τὸν ὀξύρυγον, ὡς⁹⁶ οὕς μάλιστα τῶν ἰχθύων ἀφοσιῶσθαι. τὴν δ' Ἰσιν ἀντ' ἐκείνου μῖμημα ποιησαμένην καθιεῶσαι τὸν φαλλόν, ᾧ καὶ νῦν ἐορτάζειν τοὺς Αἰγυπτίους.

19. ἔπειτα τῷ Ὡρῳ τὸν Ὀσίριν ἐξ ἄδου παραγενόμενον διαπομένειν⁹⁷ ἐπὶ τὴν μάχην καὶ ἀσκεῖν. εἴτα διερωτῆσαι, τί κάλλιστον ἡγεῖται. τοῦ δὲ φήσαντος τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ τιμωρεῖν κακῶς παυοῦσιν, δεύτερον ἐρέσθαι, τί χρησιμώτερον οἴεται ζῶον εἰς μάχην ἐξιοῦσι. τοῦ δ' Ὡρου ἵππον εἰπόντος, ἐπιθαυμάσαι καὶ διαπορῆσαι, πῶς οὐ λέοντα μᾶλλον, ἀλλ' ἵππον. εἰπεῖν οὖν τὸν Ὡρον,

⁹⁵Conieceram quoque διαδοῦναι, ut Marklandus. *Reiske*.

⁹⁶Si ὡς prorsus perire nolis, possis legere οὕς ὡς μάλιστα — illud ὡς ibi idem est, atque ὅτι, et Latinorum *quam. quam maxime*. sed ἀφοσιῶνται necesse est. Salmasius ὡς οἱ μάλιστα correxit. *Reiske*.

⁹⁷διάρρωννύειν correxit Salmasius. *Reiske*.

ὥς λέων μὲν ὠφέλιμον ἐπιδομένῳ βοηθείας, ἵππος δὲ φεύγοντα διασπάσαι καὶ καταναλῶσαι τὸν πολέμιον.⁹⁸ ἀκούσαντα οὖν ἡσθῆναι τὸν Ὅσιριν, ὥς ἱκανῶς παρασκευασαμένου τοῦ Ὠρου. λέγεται δὲ, ὅτι πολλῶν μετατιθεμένων ἀεὶ πρὸς τὸν Ὠρον, καὶ ἡ παλλακὴ τοῦ Τυφῶνος ἀφίκετο Θούηρις. ὅφισις δὲ τις ἐπιδιώκων αὐτὴν ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ὠρον κατεκόπη, καὶ νῦν διὰ τοῦτο σχοινίον τι προσβαλόντες εἰς μέσον κατακόπτουσι. τὴν μὲν οὖν μάχην ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας γενέσθαι καὶ κρατῆσαι τὸν Ὠρον, τὸν Τυφῶνα δὲ τὴν Ἴσιν δεδεμένον παραλαβοῦσαν, οὐκ ἀνελεῖν, ἀλλὰ καὶ λῦσαι καὶ μεθεῖναι · τὸν δὲ Ὠρον οὐ μετρίως ἐνεγκεῖν, ἀλλ' ἐπιβαλόντα τῇ μητρὶ τὰς χεῖρας ἀποσπάσαι τῆς κεφαλῆς τὸ βασίλειον⁹⁹ · Ἑρμῆν δὲ περιθεῖναι βούκρανον αὐτῇ κράνος. τοῦ δὲ Τυφῶνος δίκην τῷ Ὠρῷ νοθείας λαχόντος, βοηθήσαντος δὲ¹⁰⁰ τοῦ Ἑρμοῦ, καὶ¹⁰¹ τὸν

⁹⁸f. βοηθείας, διασπᾶσαι καὶ καταναλῶσαι τὸν πόλεμον, ἵππος δὲ φεύγοντα καταλαβεῖν. ἀκούσαντα οὖν — *Reiske*.

⁹⁹βασίλειον] *coronam*. v. du Cange Glossar. Gr. v. βασίλειον et Lat. v. *Regnum*, et Wesseling ad Diodor. Sic. T. 1. p. 57, 31. Horapollo 1, 2. παντὶ θηλυκῷ ζωδίῳ οἱ Αἰγύπτιοι γῦπα ὥσπερ βασίλειον ἐπιτιθέασιν. *omni figurae foemineae vulturem Aegyptii velut coronam in caput imponunt. quem locum non recte interpp. ceperunt. Reiske.*

¹⁰⁰δὲ delend. *Reiske*.

¹⁰¹καὶ pariter. *Reiske*.

Ἦρον ὑπὸ τῶν θεῶν γνήσιον κριθῆναι, τὸν δὲ
Τυφῶνα δυσὶν ἄλλαις μάχαις καταπολεμηθῆναι.
τὴν δ' Ἰσιν μετὰ τὴν τελευταίην ἐξ Ὀσιρίδος¹⁰²
συγγενομένου, τεκεῖν ἡλιτόμηνον καὶ ἀσθενῆ
τοῖς κάτωθεν γυίοις τὸν Ἄρποκράτην.¹⁰³

20. ταῦτα σχεδὸν ἐστὶ τοῦ μύθου τὰ κεφάλαια,
τῶν δυσφημοτάτων ἐξαιρεθέντων · οἷόν ἐστι τὸ

¹⁰² Ἰσιν ἐξ Ὀσιρίδος μετὰ τὴν τελευταίην συγγενομένου. *Reiske*.

¹⁰³ Ἄρποκράτην] Scribendum esse Harpocratem adspirare, constat plurimorum scriptorum testimoniis, quae cum in commentario Giralduino de diis gentium accuratissimo iuxta atque utilissimo congesta sint: et absque eo sint, res ipsa hoc commonstrare videatur, infraque recte sit scriptum: hoc tamen obiter annotandum duxi, sicut haec vox perperam leni initio, ita ἡλιτόμηνον et iam in Aldino aspero male scriptum esse. Giraldus Helitomenum quendam, Harpocratis fratrem, commentus est errore (quod non exprobrandi, sed me longe inferiorem excusandi, ubi talia admisi, gratia relatum intelligi volo) in tantum virum, quem cadere posse nunquam, nisi exemplo doctus, crederem. Politianus epigramma Lucilii in malum mendicum, ubi Amphicrates pro Harpocrate legitur, et exstat etiamnum vox prava, li. 2. ἀνθολογ. recte hinc emendavit, quod ab eo non expressum, fideliter annotavit Brodaeus: idem Politianus ἡλιτόμηνον apposite vertit, *praemature partu natum*. Miscel. 83. Nos quoque pueri istorum omnium nescii, tamen haud inepte eam vocem in Thryphiodoro nostro convertimus. 544. Nec dum perfectam prolem: ἔτυμον secuti, quod apud Eustat. multo post tempore offendimus in Iliad. τ. Est enim ἡλιτόμηνος, ὅστις ἤλιτε, id est, ἀπέτυχε καὶ ἤμαρτε τῶν συνήθων τοῦ τοκετοῦ ἐννέα μηνῶν. Sed haec in re plana abunde. Sequitur post haec verba hyperbaton mirificum, et quod distingui, ita ut fieret perspicuum, diffidebam posse. *Xylander*.

περὶ τὸν Ὀρου¹⁰⁴ διαμελισμὸν καὶ τὸν Ἰσιδος ἀποκεφαλισμὸν. ὅτι μὲν οὖν εἰ ταῦτα περὶ τῆς μακαρίας καὶ ἀφθάρτου φύσεως, καθ' ἣν μάλιστα νοεῖται τὸ θεῖον, ὡς ἀληθῶς πραχθέντα καὶ συμπεσόντα δοξάζουσι καὶ λέγουσιν, ἀποπτύσαι δεῖ καὶ καθήρασθαι τὸ¹⁰⁵ στόμα κατ' Αἰσχύλον, οὐδὲν δεῖ λέγειν πρὸς σε. καὶ γὰρ αὐτῇ¹⁰⁶ δυσκολαίνεις τοῖς οὕτω παρανόμοις καὶ βαρβάρους δόξας περὶ θεῶν ἔχουσιν· ὅτι δ' οὐκ ἔοικε ταῦτα κομιδῇ μυθεύμασιν ἀραιοῖς καὶ διακένοις πλάσμασιν, οἷα ποιηταὶ καὶ λογογράφοι, καθάπερ οἱ ἀράχνη, γεννῶντες ἀφ' ἑαυτῶν ἀπάρχας ἀνυποθέτους ὑφαίνουσι καὶ ἀποτείνουσιν, ἀλλ' ἔχειν τινὰς ἀπορίας¹⁰⁷ καὶ παθῶν διηγήσεις αὐτῇ.¹⁰⁸ καὶ καθάπερ οἱ μαθηματικοὶ τὴν Ἰριν ἔμφασιν εἶναι τοῦ ἡλίου λέγουσι ποικιλλομένην τῇ πρὸς τὸ νέφος ἀναχωρήσει¹⁰⁹ τῆς ὀψεως, οὕτως ὁ μῦθος ἐνταῦθα λόγου τινὸς ἔμφασίς ἐστιν ἀνακλῶντος ἐπ' ἄλλα τὴν διάνοιαν, ὡς ὑποδηλοῦσιν αἱ τε θυσίαι τὸ πένθιμον ἔχουσαι καὶ σκυθρωπὸν ἐμφαινόμε-

¹⁰⁴ Ὀρου] imo vero Ὀσίριδος. *Reiske.*

¹⁰⁵ τὸ delend. *Reiske.*

¹⁰⁶ Nescio, quid sibi voluerit Squirius cum sua scriptione αὐτῇ, et cum notula sua: *Olim αὐτῇ male exstabat. imo vero id rectum erat et servari debebat. Reiske.*

¹⁰⁷ f. τινὰς ἱστορίας. *Reiske.*

¹⁰⁸ f. αὐτῇ οἷσθα. *Reiske.*

¹⁰⁹ f. ἀνακλάσει. *Reiske.*

νον, αἶ τε τῶν ναῶν διαθέσεις, πῇ μὲν ἀνειμένων
εἰς πτερὰ καὶ δρόμους ὑπαιθρίους καὶ καθαρούς,
πῇ δὲ κρυπτὰ καὶ σκότια κατὰ γῆς ἐχόντων στο-
λιστήρια Θηβαίοις ἐοικότα¹¹⁰ καὶ σηκοῖς · οὐχ
ἥκιστα δὲ ἡ τῶν Ὀσιρείων¹¹¹ δόξα, πολλαχοῦ¹¹²
κεῖσθαι λεγομένου τοῦ σώματος. Ἄβυδον ἴσως,
ἥ¹¹³ Μέμφιν, ὀνομάζεσθαι πολίχνην λέγουσιν, ὡς
μόνην τὸ ἀληθινὸν ἔχουσιν, ἐν τε Ἀβύδῳ τοὺς
εὐδαίμονας τῶν Αἰγυπτίων καὶ δυνατοὺς μάλιστα
θάπτεσθαι φιλοτιμουμένους¹¹⁴ ὁμοτάφους εἶναι
τοῦ σώματος Ὀσίριδος. ἐν δὲ Μέμφει τρέφεσθαι
τὸν Ἄπιν, εἰδῶλον ὄντα τῆς ἐκείνου ψυχῆς, ὅπου
καὶ τὸ σῶμα κεῖσθαι. καὶ τὴν μὲν πόλιν οἱ μὲν
Ὅρμον ἀγαθῶν ἐρμηνεύουσιν, οἱ δ'¹¹⁵ ὡς τάφον

¹¹⁰ Θηβαίοις ἐοικότα] Θηβαίοις non puto esse integrum. στο-
λιστήρια quidem *cellulas* accipio, aut *sacella*, imagunculis aliisue
id genus rebus consecratis in operto abstrudendis facta. forte θή-
καις scriptum ab auctore, aut θηλάκοις, aut θησαυροῖς, quales
erant apud Delphos. *Xylander*. στολιστήρια sunt cellae in penetra-
libus, ubi sacerdotes se lavabant et vestes mutabant, it. numina sua
ἐστόλιζον, vestiebant. Pro Θηβαίοις lego ἐφηβείοις. erant autem
ἐφηβεῖα loca, ubi puberes ungebantur in palaestris et vestes pone-
bant. quare omnibus illuc aditus non patebat. *Salmasius* Θήβαις
correxuit. *Reiske*.

¹¹¹ Ὀσιρεῖα sunt templa et monumenta, seu tumuli Osiridis. neque
in eo vocab. vitium haeret. *Reiske*.

¹¹² δόξα. πολλαχοῦ γὰρ κεῖσθαι. *Reiske*.

¹¹³ Ἄβυδον ὅμως καὶ M. sed Memphim πολίχνην appellari, haud
aequo animo fero. Mallet quodque ἰσχυρεν pro λέγουσιν. *Reiske*.

¹¹⁴ *Salmasius* φιλοτιμούμενος correxit. *Reiske*.

¹¹⁵ Post οἱ δὲ deest aliquid. *Reiske*.

Ὅσιριδος. τὴν δὲ πρὸς πύλαις Νιστιτάνην¹¹⁶ ἄλλως μὲν ἄβατον ἅπασι καὶ ἀπροσπέλαστον εἶναι, καὶ μηδ' ὄρνιθας ἐπ' αὐτὴν καρτερεῖν,¹¹⁷ μηδὲ ἰχθῦς προσπελάζειν, ἐνὶ δὲ καιρῷ τοὺς ἱερεῖς διαβαίνοντας ἐναγίζειν καὶ καταστέφειν τὸ σῆμα μηθίδης φυτῷ περισκιάζομενον, ὑπεραίροντι πάσης ἐλαίας μέγεθος.

21. Εὐδοξος δὲ, πολλῶν τάφων ἐν Αἰγύπτῳ λεγομένων, ἐν Βουσίριδι τὸ σῶμα κεῖσθαι. καὶ γὰρ πατρίδα ταύτην γεγονέναι τοῦ Ὅσιριδος. οὐκέτι μέντοι λόγου δεῖσθαι τὴν Ταφόσιριν · αὐτὸ γὰρ φράζειν τοῦνομα ταφὴν Ὅσιριδος. αἰνῶν δὲ τομὴν ξύλου καὶ σχίσιν λίνου, καὶ χοᾶς χεομένας, διὰ τὸ πολλὰ τῶν μυστικῶν ἀναμεμίχθαι τούτοις. οὐ μόνον δὲ τούτων οἱ ἱερεῖς λέγουσιν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων θεῶν, ὅσοι μὴ ἀγέννητοι, μηδ' ἄφθαρτοι, τὰ μὲν σώματα παρ' αὐτοῖς κεῖσθαι καμόντα καὶ θεραπεύεσθαι, τὰς δὲ ψυχὰς ἐν οὐρανῷ λάμπειν ἄστρα, καὶ καλεῖσθαι κύνα μὲν τὴν Ἰσιδος ὑφ' Ἑλλήνων, ὑπ' Αἰγυπτίων δὲ Σῶθιν, Ὠρίωνα δὲ

¹¹⁶ τὴν δὲ πρὸς πύλαις νησίδα, τὴν] Corrector ita, cum in Aldino sit, τ. δ. π. νιστιτάνην. nescio, an nimis audacter. Certe τὴν illud hac ratione abundaverit. Sed et quid plantae sit μηθίδη, non facile credo invenias. *Xylander.*

¹¹⁷ ἐπ' αὐτὴν καταίρειν. de v. καταίρειν, *descendere, appellere*, v. Hemsterhus. ad Lucian. T. 1. p. 83. *Reiske.*

τὸν Ὡρον, τὴν δὲ Τυφῶνος, ἄρκτον. εἰς δὲ τὰς
γραφάς¹¹⁸ τῶν τιμωμένων ζώων, τοὺς μὲν ἄλλους
συντεταγμένα τελεῖν, μόνους δὲ μὴ διδόναι τοὺς
Θηβαῖδα κατοικοῦντας, ὥς θνητὸν θεὸν οὐδένα
νομίζοντας, ἀλλὰ ὃν καλοῦσιν αὐτοὶ κνηφαγέν-
ητον ὄντα¹¹⁹ καὶ ἀθάνατον.

22. πολλῶν δὲ τοιούτων λεγομένων καὶ δεικ-
νυμένων, οἱ μὲν οἰόμενοι βασιλέων ταῦτα καὶ
τυράννων δι' ἀρετὴν ὑπερφέρουσιν ἢ δύναντι,
ἀξίωμα τῇ δόξῃ¹²⁰ θεότητος ἐπιγραφαμένων, εἴτα
χρησαμένων τύχαις¹²¹ ἔργα καὶ πάθη δεινὰ καὶ
μεγάλα διαμνημονεύεσθαι, ῥάστη μὲν ἀποδράσει
τοῦ λόγου χρῶνται, καὶ τὸ δύσφημον οὐ φαύλως
ἀπὸ τῶν θεῶν ἐπ' ἀνθρώπους μεταφέρουσι, καὶ
ταύτας¹²² ἔχουσιν ἀπὸ τῶν ιστορουμένων βοη-
θείας. ιστοροῦσι γὰρ Αἰγύπτιοι τὸν μὲν Ἑρμῆν

¹¹⁸ γραφάς] malletm ταφάς. quod confirmatur ab iis, quae v. 6. leguntur. Et sic quoque coniecerat Salmasius. *Reiske.*

¹¹⁹ Κνήφ ἀγέννητον ὄντα legendum est, cum confuse legatur κνηφαγέννητον. Κνήφ vocatum fuisse ab Aegyptiis Deum, quem opificem putarent, exstat locus citatus ex Plutarcho (nisi fallor) apud Eusebium προπαρ. lib. γ. fol. 69. Ante pro γραφάς legi τροφάς. *Xylander.*

¹²⁰ f. δύναντι, ἢ ἀξίωμα, δόξαν θεότητος. *Reiske.*

¹²¹ τύχαις] Hic de sola adversa fortuna debet intelligi et sensu malo accipi. *Reiske.*

¹²² f. καὶ πρὸς ταῦτα ἔχουσιν. *Reiske.*

τῷ σώματι γενέσθαι γαλιάγκωνα,¹²³ τὸν δὲ Τυφῶ-
να τῇ χροῇ πυρρὸν, λευκὸν δὲ τὸν Ὡρον,¹²⁴ καὶ
μελάγχρουν τὸν Ὅσιριν, ὡς τῇ φύσει γεγονότας
ἀνθρώπους. ἔτι δὲ στρατηγὸν ὀνομάζουσιν
Ὅσιριν, καὶ κυβερνήτην Κάνωβον, οὗ φασιν ἐπώ-
νυμον γεγονέναι τὸν Ἀστέρα · καὶ τὸ πλοῖον, ὃ
καλοῦσιν Ἑλληνες Ἀργῶ, τῆς Ὀσίριδος νεῶς
εἶδωλον ἐπὶ τιμῇ κατηστερισμένον, οὐ μακρὰν
φέρεισθαι τοῦ Ὠρίωνος καὶ τοῦ Κυνός, ὧν τὸ μὲν
Ὡρου, τὸ δὲ¹²⁵ Ἰσίδος ἱερὸν, Αἰγύπτιοι νομίζου-
σιν.

23. ὁκνῶ δὲ, μὴ τοῦτο ἢ τὰ ἀκίνητα κινεῖν, καὶ
πολεμεῖν ἐν¹²⁶ τῷ πολλῷ χρόνῳ, κατὰ Σιμωνίδην,

¹²³γαλιάγκωνα] Apud Eusebium haec verba perstringentem est γαλκάγκωνα. Apud Galenum etiam, qui in Hippocratis glossematis vocem hanc reponit, legitur, ut nos habemus, quanquam παρὰ τὴν γαλῆν deducat. Eadem scriptura est in Hesychii lexico, et Varini. Cogitavi aliquando, βαλιάγκωνα scribendum esse, ut sit *varieg to*, seu *versicolore cubito insignis*: sic enim epitheta omnia haec consimilia videbantur fore. et cum Pythagoras atque Homerus femore, hic piloso, ille aureo, Pelops humero eburno esset notus, videbatur id quoque non absurdum. Sed Lexicis inspectis, acquievi: somnio duntaxat meo indicato. In libello de curiositate γαλεαγκῶν legitur. *Xylander*.

¹²⁴Ὡρον] In loco Eusebii in not. ad h. l. exhibito pro Ἀρην leg. est Ἀπιν. *Reiske*.

¹²⁵τὸν μὲν et τὸν δὲ. *Reiske*.

¹²⁶Ex ἐν officio μὲν. quo admissio, μόνον erit delend. si οὐ μόνον [quod aliae editt. exhibent] teneas, in sequentibus impedita erit oratio. Salmasius tamen etiam οὐ restituerat. *Reiske*.

μόνον, πολλοῖς δ' ἀνθρώπων ἔθνεσιν καὶ γένε-
σι κατόχοις ὑπὸ τῆς πρὸς τοὺς θεοὺς τούτους
ὁσιότητος οὐδὲν ἀπολιπόντας, ἐξ οὐρανοῦ με-
ταφέρειν ἐπὶ γῆν ὀνόματα τηλικαῦτα, καὶ τιμὴν
καὶ πίστιν ὀλίγου δεῖν ἅπασιν ἐκ πρώτης γενέσε-
ως ἐνδεδυκυῖαν ἐξιστάναι καὶ ἀναλύειν, μεγάλας
μὲν τῷ ἀθέῳ λεῶ κλισιάδας ἀνοίγοντας καὶ ἐξ-
ανθρωπίζοντι τὰ θεῖα, λαμπραν δὲ τοῖς Εὐημέρου
τοῦ Μεσσηνίου φενακισμοῖς παρῤῥησίαν διδόν-
τας, ὃς αὐτὸς ἀντίγραφά συνθεῖς ἀπίστου καὶ
ἀνυπάρκτου μυθολογίας, πᾶσαν ἀθεότητα κατασ-
κεδάννουσι τῆς οἰκουμένης, τοὺς νομιζομένους
θεοὺς πάντας ὁμαλῶς διαγράφων,¹²⁷ εἰς ὄνομα
στρατηγῶν καὶ ναυάρχων καὶ βασιλέων, ὡς δὴ
πάσαι γεγενομένων. ἐν δὲ Πάγχοντι γράμμασι χρυ-
σοῖς ἀναγεγραμμένοις,¹²⁸ εἷς οὔτε βάρβαρος οὐ-

¹²⁷Nihil reperio, quare διαγράφων damnari debeat. *Reiske*.

¹²⁸Legitur Πάγχοντι et ἀναγεγραμμένοις, et τριφύλλους.
emendo Παγχαία, ἀναγεγραμμένων, Παγχαίων, τριφυλίου.
mea emendatio, siquidem nulla vocabula detrita sunt, est legi-
tima. Apud Euseb. προπαρασχ. εὐαγγ. lib. 2. citatur locus e
sexto bibliothecae Diodori, qui eam optime confirmet, pag. 38.
Idem Diod. lib. 5. qui est de insulis, Panchaeam et Triphylii Iovis
fanum copiose describit. Apud Strabonem libro 7. cum Riphaeis
montibus et aliis fabulosis locis mentio fit etiam Παγχαίας γῆς
(mendose legitur Παγχίαν.) cuius apud Euemerum fiat mentio.
Huius Euemeris (si Euhemerus mavis, non repugno) non profani
modo scriptores, ut Tullius prope finem Primi de natura Deorum,
Macrobius et alii meminere, sed et sacri: August. ad Maximum
epistola 44. et de civitate Dei lib. 6. cap. 7. Lactantius libro 1.

δεῖς, οὔτε Ἕλληνας, ἀλλὰ μόνος Εὐήμερος, ὡς
ἔοικε, πλεύσας εἰς τοὺς μηδαμόθι γῆς γεγονότας,
μηδὲ ὄντας Παγχώους καὶ Τριφύλλους, ἐντετυ-
χῆκει.¹²⁹

24. καίτοι μεγάλοι μὲν ὕμνοῦνται πράξεις ἐν Ἀσ-
συρίοις, Σεμιράμιος · μεγάλοι δὲ αἱ Σεσώστριος
ἐν Αἰγύπτῳ · Φρύγες δὲ μέχρι νῦν τὰ λαμπρὰ
καὶ θαυμαστὰ τῶν ἔργων, Μανικά καλοῦσι, διὰ
τὸ Μάνιν¹³⁰ τινὰ τῶν πάλαι βασιλέων ἀγαθὸν ἄν-
δρα καὶ δυνατὸν γενέσθαι παρ' αὐτοῖς, ὃν ἔνιοι
Μάσδην καλοῦσι. Κῦρος δὲ Πέρσας, Μακεδόνας

cap. 11. *Antiquus (inquit) auctor Euhemerus, qui fuit ex civitate Messana, res gestas Iovis et caeterorum, historiamque contexuit ex titulis et inscriptionibus sacris, quae in antiquissimis templis habebantur, maximeque Iovis Triphylīi, etc. Idem copiosius apud Euseb. Diodorus, qui eum Cassandri regis familiarem perhibet, itidem ut Lactantius post eum Messanae natum. Meminit et Strabo lib. 1. ac 7. Euemeris Messenii, ut nugacis scriptoris. Clemens Alexandrinus προτρεπτικῶς Euemerum, hunc, ut puto, inter ἀθέους numerans, Agrigentinum facit, noster de placitis Philosophorum l. 7. Tegeatam. et θείου ἀναγραφῇ apud Athenaeum lib. 14. citatur Euhemeris Coi. quod obiter duxi annotandum. Paulo post cum ἐξαιρεθέντες aperto mendo legeretur, ἐξαρθέντες non dubitavi legere. Xylander. ἀναγεγραμμένων leg. esse, videram ipse quoque, et ante meque Squiriumque Salmasius et Wesseling ad Diodor. Sicul. T. 1. p. 364. ubi locum hunc emendatius exhibuit et exposuit. Salmasius tamen praeter ἀναγεγραμμένων etiam ἀναγεγραμμένου coniecerat. Pro Πάγχοντι f. leg. Ταγχοῦντι. Wesseling Παγχαίᾳ suadet. Reiske.*

¹²⁹ ἐντετύχηκε. *Reiske.*

¹³⁰ Salmasius Μάνην correxit. *Reiske.*

δὲ Ἀλέξανδρος, ὀλίγου δεῖν ἐπὶ πέρας τῆς γῆς
κρατοῦντας προήγαγον, ἀλλὰ ὄνομα καὶ μνήμην
βασιλέων ἀγαθῶν ἔχουσιν. εἰ δέ τινες ἐξαιρεθέν-
τες ὑπὸ μεγαλαυχίας, ὥς φησιν ὁ Πλάτων, ἅμα
νεότητι καὶ ἀγνίᾳ φλεγόμενοι τὴν ψυχὴν μεθ'
ὑβρεως ἐδέξαντο θεῶν ἐπωνυμίας, καὶ ναῶν ιδρύ-
σεις, βραχὺν ἤνθησεν ἡ δόξα χρόνον, εἴτα κενότη-
τα καὶ ἀλαζονείαν μετὰ ἀσεβείας καὶ παρανομίας
προσόφλοντες, Ὡκύμοροι καπνοῖο δίκην ἀρθέν-
τες ἀπέπταν. καὶ νῦν, ὥσπερ ἀγώγιμοι δραπέται,
τῶν ἱερῶν καὶ τῶν βωμῶν ἀποσπασθέντες οὐδὲν
ἄλλ' ἢ τὰ μνήματα καὶ τοὺς τάφους ἔχουσιν. ὅθεν
Ἀντίγονος ὁ γέρων,¹³¹ Ἑρμοδότου τινὸς ἐν ποιή-
μασιν αὐτὸν ἡλίου παῖδα καὶ θεὸν ἀναγορεύοντος
· Οὐ τοιαῦτά μοι (εἶπεν) ὁ λαसानοφόρος σύνοιδεν.
εὖ δὲ καὶ Λύσιππος ὁ πλάστης Ἀπελλῆν ἐμέμψατο
τὸν ζωγράφον, ὅτι τὴν Ἀλεξάνδρου γράφων εἰκό-
να, κεραυνὸν ἐνεχείρισεν · αὐτὸς δὲ λόγχην, ἧς
τὴν δόξαν οὐδὲ εἰς ἀφαιρήσεται χρόνος, ἀληθινὴν
καὶ ἰδίαν οὔσαν.

¹³¹ ὁ γέρων] Antigonus primus, Demetrii Poliorcetae pater. *Reiske*.

25. βέλτιον οὖν¹³² οἱ τὰ περὶ τὸν Τυφῶνα καὶ Ὅσιριν καὶ Ἰσιν ἱστορούμενα, μήτε θεῶν παθήματα, μήτ' ἀνθρώπων, ἀλλὰ δαιμόνων μεγάλων εἶναι νομίζοντες, ὥς καὶ Πλάτων καὶ Πυθαγόρας καὶ Ξενοκροΐτης καὶ Χρύσιππος, ἐπόμενοι τοὺς πάλαι θεολόγους, ἐρρώμενεστέρους μὲν ἀνθρώπων γεγονέναι λέγουσι, καὶ πολλῇ τῇ δυνάμει τὴν φύσιν ὑπερφέροντας ἡμῶν, τὸ δὲ θεῖον οὐκ ἀμιγές, οὐδ' ἄκρατον ἔχοντας, ἀλλὰ καὶ ψυχῆς φύσει καὶ σώματος αἰσθήσει ἐνσυνειληχός, ἡδονὴν δεχομένην¹³³ καὶ πόνον καὶ ὅσα ταύταις ἐγγενόμενα ταῖς μεταβολαῖς πάθη, τοὺς μὲν μᾶλλον, τοὺς δὲ ἥττον ἐπιταράττει. γίνονται γὰρ ὥς ἐν ἀνθρώποις, καὶ δαίμοσιν, ἀρετῆς διαφοραὶ καὶ κακίας. τὰ γὰρ Γιγαντικὰ καὶ Τιτανικὰ παρ' Ἑλλήσιν ᾄδόμενα, καὶ Κρόνου τινὸς ἄθεσμοι πράξεις, καὶ Πύθωνος ἀντιτάξεις πρὸς Ἀπόλλωνα, φυγαί¹³⁴ τε Διονύσου καὶ Πλάναι Δήμητρος, οὐδὲν ἀπολείπουσι τῶν

¹³²βέλτιον οὖν] Citat haec Eusebius lib. προπαρασκ. quinto, fol. 3. ex eo paucula quaedam corrigi possunt. ἐν ante συνειληχός non habet. Pro Κρόνου τινὸς Eusebius πολλάι τινες. τινες probo: Κρόνου retineo. Pro φθόγγοι est ibi φυγαί, idque praefero. Xylander.

¹³³Ε veteri lectione δεχομένην effici debuerat δεχομένη, idque ad αἰσθήσει referri. consentit Salmasius. Reiske.

¹³⁴φυγαί] Olim erat φθόγγοι, unde φόνοι, caedes, efficiebam. Reiske.

Ὅσιριακῶν καὶ Τυφωνικῶν, ἄλλων τε ὧν πᾶσιν¹³⁵
ἔξεστιν ἀνέδην μυθολογουμένων ἀκούειν · ὅσα
τε μυστικοῖς ἱεροῖς περικαλυπτόμενα καὶ τελε-
ταῖς, ἄρρητα διασώζεται καὶ ἀθέατα πρὸς τοὺς
πολλοὺς,¹³⁶ ὁμοιον ἔχει λόγον.

26. ἀκούομεν δὲ καὶ Ὅμηρου, τοὺς μὲν ἀγαθοὺς
διαφόρως θεοειδέας ἐκάστοτε,¹³⁷ καὶ ἀντιθέους,
καὶ θεῶν ἄπο μήδε' ἔχοντας · τῷ δ' ἀπὸ τῶν
δαιμόνων προσρήματι χρωμένου κοινῶς ἐπὶ τε
χρηστῶν καὶ φαύλων ·

Δαιμόνιε σχεδὸν ἐλθέ · τίη δειδίσσεαι οὕ-
ως

Ἄργείους; ... καὶ πάλιν ·

Ἄλλ' ὅτε δὴ τὸ τέταρτον ἐπέσσυτο δαίμονι
ἴσος. καὶ ·

Δαιμονίη. τί νύ σε Πρίαμος Πριάμοιό τε
παῖδες,

Τόσσα κακὰ ῥέζουσιν, ὅτ' ἀσπερχές με-
νεαίνεις

Ἰλίου ἐξαλαπάξαι εὐκτίμενον πτολίεθρον;

¹³⁵ ὧν πᾶσιν] ὧν παρὰ πᾶσιν ἀναίδην. malo tamen ἀνέδην, *licenter, abunde*. Eustathius in Iliad. β. 34. a verbo ἀνίημι, cum alia, tum hoc adverbium deducit, et interpretatur ἀνέτως καὶ ἐλευ-
θέρως. non autem libertati, aut etiam licentiae, statim necesse est
adesse impudentiam. *Xylander*.

¹³⁶ ἀθέατα πρὸς τοὺς πολλοὺς] τοὺς θεοὺς Euseb. quam lectio-
nem si sequamur, ante πρὸς est comma ponendum. *Xylander*.

¹³⁷ Post ἐκάστοτε videtur καλοῦντος deesse. *Reiske*.

ὥς τῶν δαιμόνων μικτὴν καὶ ἀνώμαλον φύσιν
ἐχόντων καὶ προαίρεσιν. ὅθεν ὁ μὲν Πλάτων
Ὀλυμπίοις θεοῖς τὰ δεξιὰ καὶ περιττὰ, τὰ δ'
ἀντίφωνα τούτων δαίμοσιν ἀποδίδωσιν. ὁ δὲ Ξε-
νοκράτης καὶ τῶν ἡμερῶν τὰς ἀποφράδας, καὶ
τῶν ἐορτῶν ὅσαι πληγὰς τινας, ἢ κοπετούς, ἢ
νηστείας, ἢ δυσφημίας, ἢ αἰσχρολογίαν ἔχουσιν,
οὔτε θεῶν τιμαῖς, οὔτε δαιμόνων οἶεται προσήκ-
ειν χρηστῶν, ἀλλὰ εἶναι φύσεις ἐν τῷ περιέχοντι
μεγάλας μὲν καὶ ἰσχυράς, δυστρόπους δὲ καὶ
σκυθρωπάς, αἱ χαίρουσι τοῖς τοιούτοις, καὶ τυγ-
χάνουσαι πρὸς οὐθέν ἄλλο χεῖρον τρέπονται. τοὺς
δὲ χρηστοὺς πάλιν καὶ ἀγαθοὺς ὃ τε Ἡσίοδος
ἀγνοὺς δαίμονας καὶ φύλακας ἀνθρώπων προσα-
γορεύει πλουτοδότας, καὶ τοῦτο γέρας βασιλῆϊον
ἔχοντας, ὃ τε Πλάτων ἐρμηνευτικὸν τὸ τοιοῦτον
ὀνομάζει γένος καὶ διακονικόν, ἐν μέσῳ θεῶν καὶ
ἀνθρώπων, εὐχὰς μὲν ἐκεῖ καὶ δεήσεις ἀνθρώπων
ἀναπέμποντας, ἐκεῖθεν δὲ μαντεῖα δεῦρο καὶ δό-
σεις ἀγαθῶν φέροντας. Ἐμπεδοκλῆς δὲ καὶ δίκας
φησὶ διδόναι τοὺς δαίμονας, ὧν ἐξαμάρτωσι καὶ
πλημμελήσωσιν ·

Αἰθέριον μὲν¹³⁸ γάρ σφε μένος πόντον δὲ

¹³⁸ Αἰθέριον μὲν] Ex Eusebio, ubi integri sunt, restitues hos Empedoclis versus, quos leges etiam in libello nostri de vitando aere alieno. ibi et τούτων δὴ est, pro τούτων δὲ, quod nos habebamus.

διώκει,

Πόντος δ' ἐς χθονὸς οὔδας ἀπέπτυσε, γαῖα
δ' ἐσαῦθις

Ἑλίου ἀκάμαντος, ὁ δ' αἰθέρος ἔμβαλε δί-
ναις ·

Ἄλλος δ' ἐξ ἄλλου δέχεται, στυγέουσι δὲ
πάντες ·

ἄχρις οὐ κολασθέντες οὕτω καὶ καθαρθέντες,
αὔθις τὴν κατὰ φύσιν χώραν καὶ τάξιν ἀπολάβωσι.

27. τούτων δὲ καὶ τῶν τοιούτων ἀδελφὰ λέγεσ-
θαί φασι περὶ Τυφῶνος, ὡς δεινὰ μὲν ὑπὸ φθόνου
καὶ δυσμενείας εἰργάσατο · καὶ πάντα πράγματα
ταράξας, ἐνέπλησε κακῶν γῆν ὁμοῦ τε¹³⁹ πᾶσαν
καὶ θάλασσαν, εἴτα δίκην ἔδωκεν. ἡ δὲ τιμωρὸς
Ὅσιριδος ἀδελφὴ καὶ γυνὴ τὴν Τυφῶνος σβέσασα
καὶ καταπαύσασα μανίαν καὶ λύσσαν, οὐ περιεῖδε
τοὺς ἄθλους καὶ τοὺς ἀγῶνας, οὓς ἀνέτλη, καὶ
πλάνας αὐτῆς. καὶ πολλὰ μὲν ἔργα σοφίας, πολλὰ
δ' ἀνδρίας ἀμνηστίαν ὑπολαβοῦσα καὶ σιωπὴν,¹⁴⁰
ἀλλὰ ταῖς ἀγιωτάταις ἀναμίξασα τελεταῖς, εἰκόνας

Xylander.

¹³⁹ τε] l. τι. *Reiske.*

¹⁴⁰ σιωπὴν ὑπολαβοῦσα] *Locus mancus.* *Xylander.* ἀνδρίας, οὐκ
ἀμνηστίᾳ ὑποβαλοῦσα καὶ σιωπῇ. *Reiske.*

καὶ ὑπονοίας καὶ μίμημα τῶν τότε παθημάτων, εὐσεβείας ὁμοῦ δίδαγμα καὶ παραμύθιον ἀνδράσι καὶ γυναιξὶν ὑπὸ συμφορῶν ἐχομένοις ὁμοίως¹⁴¹ καθωσίωσεν. αὕτῃ δὲ καὶ Ὅσιρις ἐκ δαιμόνων ἀγαθῶν δι' ἀρετῆς¹⁴² εἰς θεοὺς μεταβαλόντες, ὥς ὕστερον Ἡρακλῆς καὶ Διόνυσος, ἅμα καὶ θεῶν καὶ δαιμόνων οὐκ ἀπὸ τρόπου μεμιγμένας τιμὰς ἔχουσι, πανταχοῦ μὲν,¹⁴³ ἐν δὲ τούτοις ὑπὲρ γῆν¹⁴⁴ καὶ ὑπὸ γῆν δυνάμενοι μέγιστον. οὐ γὰρ ἄλλον εἶναι Σάραπιν, ἢ τὸν Πλούτωνά φασι, καὶ Ἴσιν τὴν¹⁴⁵ Περσέφασσαν, ὥς Ἀρχέμαχος εἴρηκεν ὁ Εὐβοεὺς, καὶ ὁ Ποντικὸς Ἡράκλειτος τὸ χρηστήριον ἐν Κανώβῳ Πλούτωνος ἡγούμενος εἶναι.

28. Πτολεμαῖος δὲ ὁ σωτὴρ ἀνεῖλε τὸν ἐν Σινώπῃ τοῦ Πλούτωνος κολοσσόν, οὐκ ἐπιστάμενος, οὐδὲ ἑωρακῶς πρότερον, οἷος τὴν μορφήν,¹⁴⁶ κελεύοντα

¹⁴¹ ὁμοιῶν. *Salmasius*.

¹⁴² δι' ἀρετὴν est usitatus. *Reiske*.

¹⁴³ μὲν delend. *Reiske*.

¹⁴⁴ ἐν δὲ τοῖς ὑπὲρ γῆν lego, non τούτοις. Sed ὑπὲρ γῆν καὶ videtur abundare. Pro Heracleto Pontico, vide, ne Heraclides sit legendus. *Xylander*. Ratiocinatur auctor sic: Osiridi divini honores contigerunt super terra et infra eam. Nam Serapis idem est, atque Pluto, deus inferorum. quod demonstrat usque ad p. 429. 5. Atqui Osiris et Serapis idem est v. p. 429. 6. *Reiske*.

¹⁴⁵ Ἴσιν, ἢ τὴν Περσ. *Reiske*.

¹⁴⁶ τὴν μορφήν ἦν. *Reiske*.

κομίσαι¹⁴⁷ τὴν ταχίστην αὐτὸν εἰς Ἀλεξάνδρειαν. ἀγνοοῦντι δ' αὐτῷ καὶ ἀποροῦντι, ποῦ καθίδρυται, καὶ διηγούμενῳ τοῖς φίλοις τὴν ὄψιν, εὐρέθη πολυπλάνης ἄνθρωπος, ὄνομα Σωσίβιος,¹⁴⁸ ἐν Σινώπῃ φάμενος ἑωρακέναι τοιοῦτον κολοσσόν, οἷον ὁ βασιλεὺς ἰδεῖν ἔδοξεν. ἔπεμψεν οὖν Σωτέλη καὶ Διόνυσον, οἱ χρόνῳ πολλῷ καὶ μόλις, οὐκ ἄνευ μέντοι θείας προνοίας, ἤγαγον ἐκκλέψαντες. ἐπεὶ δὲ κομισθεὶς ὤφθη,¹⁴⁹ συμβαλόντες οἱ περὶ Τιμόθεον¹⁵⁰ τὸν ἐξηγητὴν καὶ Μανέθωνα τὸν Σεβεννίτην Πλούτωνος ὄν ἄγαλμα, τῷ Κερβέρῳ τεκμαιρόμενοι καὶ τῷ δράκοντι, πείθουσι τὸν Πτολεμαῖον, ὡς ἐτέρου θεῶν οὐδενός, ἀλλὰ Σαράπιδός ἐστιν. οὐ γὰρ ἐκεῖθεν οὗτος¹⁵¹ ὀνομαζόμενος ἦκεν, ἀλλ' εἰς Ἀλεξάνδρειαν κομισθεὶς τὸ παρ' Αἰγυπτίοις ὄνομα τοῦ Πλούτωνος ἐκτῆ-

¹⁴⁷ κελεύοντα κομίσαι] Hic haud dubie deest integer versus, quo indicabatur, Soterem per quietem imaginatum fuisse Colossum, et admonitum, ut eum Alexandriam transferret, cum quidem ipse ante colossum talem nullibi vidisset. *Xylander.*

¹⁴⁸ Aut hic pro *Sosibio* nomen *Sotelis* reponendum, aut deinceps vs. 5. pro *Sotele Sosibius*. *Reiske.*

¹⁴⁹ ὤφθη etiam *Salmasius* restituit. *Reiske.* In vulgatis est ὠφθην.

¹⁵⁰ Hic est ille *Timotheus*, de quo *Tacitus Hist.* 4, 83. *Timotheum Atheniensem e genere Eumolpidarum, quem ut antistitem ceremonialium Eleusi excoiverant.* *Reiske.*

¹⁵¹ οὕτως ipse quoque nondum usus editione *Squirii* correxeram, et ante me *Salmasius*. *Reiske.*

σατο τὸν Σάραπιν. καὶ μέντοι¹⁵² Ἡρακλείτου τοῦ φυσικοῦ λέγοντος Ἄδης καὶ Διόνυσος οὗτος, ὅτε οὖν¹⁵³ μαίνονται καὶ ληραίνουσιν, εἰς ταύτην ὑπάγουσι τὴν δόξαν. οἱ γὰρ ἀξιοῦντες ἄδην λέγεσθαι τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς, οἷον παραφρονούσης καὶ μεθυούσης ἐν αὐτῷ, γλίσχρως ἀλληγοροῦσι. βέλτιον δὲ τὸν Ὅσιριν εἰς ταυτὸ συνάγειν τῷ Διονύσῳ, τῷ τ' Ὀσίριδι τὸν Σάραπιν, ὅτε τὴν φύσιν μετέβαλε, ταύτης τυχόντα¹⁵⁴ τῆς προσηγορίας. διὸ πᾶσι κοινὸς ὁ Σάραπις ἐστὶ, ὥς δὲ τὸν Ὅσιριν οἱ τῶν ἱερῶν μεταλαμβάνοντες ἴσασιν.

29. οὐ γὰρ ἄξιον προσέχειν τοῖς Φρυγίοις γράμμασιν, ἐν οἷς λέγεται χαροπῶς,¹⁵⁵ τοὺς μὲν τοῦ Ἡρακλέους γενέσθαι θυγάτηρ, Ἰσαιοῦ δὲ τοῦ Ἡρακλέους ὁ Τυφών. οὐδὲ Φυλάρχου μὴ κα-

¹⁵² καὶ μέντοι Ἡρακλ] Videtur locus mutilus. Sunt et alia manca. Phylarchum pro Philarcho scribo, ex Suida, de quo etiam alibi, etc. *Xylander*.

¹⁵³ f. καὶ μέντοι οἱ περὶ Ἡράκλειτον τὸν φυσικὸν λέγοντες, Ἄδης καὶ Διόνυσος ὁ αὐτός, ὅτε οὐ μαινονται — redit autem μαινονται et ληραίνουσιν ad τοὺς περὶ Ἡράκλειτον, non ad *Haden* et *Dionysum*. *Reiske*.

¹⁵⁴ Non video, quid vitii fuerit in vulgari lectione τυχόντα, quapropter damnari debuerit. redit enim ad Ὅσιριν vs. 5. *Reiske*.

¹⁵⁵ Praeter Marklandum et Squirium pro Charaponis nomine Sarapin supposuit Semlerus, huius libelli Plutarchei germanicus interpres. unde locum hunc sic constituendum existimo: λέγεται Σάραπις μὲν τῆς τοῦ Ἡρακλέους γενέσθαι θυγατρὸς Ἰσαίας, Αἰακοῦ δὲ, τοῦ Ἡρακλέους, ὁ Τυφών. *Reiske*.

ταφρονεῖν, γράφοντος, ὅτι πρῶτος εἰς Αἴγυπτον ἐξ Ἰνδῶν Διόνυσος ἤγαγε δύο βοῦς, ὧν ἦν τῷ μὲν ἼΑπιδος ὄνομα, τῷ δ' Ὀσιρις. Σάραπιδος δ' ὄνομα τοῦ τὸ πᾶν κοσμοῦντός ἐστι, παρὰ τὸ σαίρειν, ὃ καλλύνειν τινὲς καὶ κοσμεῖν λέγουσιν. ἄτοπα γὰρ ταῦτα τοῦ Φυλάρχου, πολλῶ δ' ἄτοπώτερα τῶν λεγόντων, οὐκ εἶναι θεὸν τὸν Σάραπιν, ἀλλὰ τὴν ἼΑπιδος σορὸν οὕτως ὀνομάζεσθαι, καὶ χαλκᾶς τινὰς ἐν Μέμφει πύλας λήθης καὶ κωκυτοῦ προσαγορευομένας, ὅταν θάπτωσι τὸν ἼΑπιν ἀνοίγεσθαι, βαρὺ καὶ σκληρὸν ψοφούσας. διὸ παντὸς ἡχοῦντος ἡμᾶς χαλκώματος ἐπιλαμβάνεσθαι,¹⁵⁶ μετριώτερον¹⁵⁷ δὲ παρὰ τὸ σεύεσθαι καὶ τὸ σοῦσθαι τὴν τοῦ παντὸς ἅμα κίνησιν αἰρεῖσθαι φάσκοντες. οἱ δὲ πλεῖστοι τῶν ἱερέων εἰς τὸ αὐτό φασι τὸν Ὀσιριν συμπεπλέχθαι καὶ τὸν ἼΑπιν, ἐξηγούμενοι καὶ διδάσκοντες ἡμᾶς, ὡς εὐμορφον εἰκόνα χρὴ νομίζειν τῆς Ὀσίριδος ψυχῆς τὸν ἼΑπιν. ἐγὼ δὲ, εἰ μὲν Αἰγύπτιον ἐστὶ τοῦνομα τοῦ Σαράπιδος, εὐφροσύνην αὐτὸ δηλοῦν οἶομαι

¹⁵⁶ Haec quid sint, nescio, ideoque et hic et alibi asterisco adiecto testatum feci, me mihi non satis facere. Fortassis ἐπιλανθάνεσθαι legendum, quasi dicat, aetis strepitu oblivionem eorum, quae animum nostrum moestitia afficerent, conciliari. Post μετριώτερον δὲ, οἱ inservi, quod collatio diversarum sententiarum requirit. *Xylander.*

¹⁵⁷ μετριώτερα. scil. λέγουσιν. *Reiske.*

καὶ χαρμοσύνην, τεκμαιρόμενος, ὅτι τὴν ἑορτὴν Αἰγύπτιοι τὰ χαρμόσυνα σαίρει καλοῦσιν. καὶ γὰρ Πλάτων τὸν ἄδην, ὡς αἰδοῦς¹⁵⁸ υἷὸν τοῖς παρ' αὐτοῦ¹⁵⁹ γενομένοις καὶ προσηνῇ θεὸν ὠνομάσθαι φησί, καὶ παρ' Αἰγυπτίοις ἄλλα τε πολλὰ τῶν ὀνομάτων λόγοι¹⁶⁰ εἰσὶ, καὶ τὸν ὑποχθόνιον τόπον, εἰς ὃν οἴονται τὰς ψυχὰς ἀπέρχεσθαι μετὰ τὴν τελευτὴν, Ἀμένθην καλοῦσι, σημαίνοντος τοῦ ὀνόματος τὸν λαμβάνοντα καὶ διδόντα. εἰ δὲ καὶ τοῦτο τῶν ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἀπελθόντων πάλαι καὶ μετακομισθέντων ὀνομάτων ἓν ἔστιν, ὕστερον ἐπισκεψώμεθα · νῦν δὲ τὰ λοιπὰ τῆς ἐν χερσὶ δόξης προσδιέλθωμεν.

30. ὁ μὲν γὰρ Ὅσιρις καὶ ἡ Ἴσις ἐκ δαιμόνων ἀγαθῶν εἰς θεοὺς μετέλλαξαν, τὴν δὲ τοῦ Τυφῶνος ἡμαυρωμένην καὶ συντετριμμένην δύναμιν, ἔτι δὲ καὶ ψυχορῥαγοῦσαν καὶ σφαδάζουσαν, ἔστιν αἷς παρηγοροῦσι θυσίαις καὶ πρᾶννουσιν. ἔστι δ' ὅτε πάλιν ἐκταπεινοῦσι καὶ καθυβρίζουσιν ἐν τισιν

¹⁵⁸ Recte habet αἰδοῦς. Plato Ἄδην dictum voluit, quasi αἰδίδην, a *verecundia*, quasi verecundaretur et parceret illis, qui ad se venissent. frigida quidem etymologia et futilis, digna tamen auctoris ingenio, cuius, plura talia commenta prostant. et quamvis fortassis in eius editis ea non legatur, potest tamen in perditis olim exstitisse et lecta Plutarcho fuisse. *Reiske*.

¹⁵⁹ αὐτῷ] mallet αὐτόν. *Reiske*.

¹⁶⁰ f. ἄλλα τε πολλὰ τῶν κάτω ὀνοματὰ εἰσι. *Reiske*.

έορταῖς, τῶν μὲν ἀνθρώπων τοὺς πυρῆρους καὶ¹⁶¹
προπηλακίζοντες, ὄνον δὲ καὶ κατακρημνίζον-
τες, ὡς Κοπτῖται, διὰ τὸ πυρῆρον γεγονέναι τὸν
Τυφῶνα καὶ ὀνώδη τὴν χροάν. Βουσιρῖται δὲ καὶ
Λυκοπολῖται σάλπιγξιν οὐ χρῶνται τοπαράπαν, ὡς
ὄνῳ φθεγγομέναις ἐμφερές. καὶ ὅλως τὸν ὄνον
οὐ καθαρὸν, ἀλλὰ δαιμονικόν, ἡγοῦνται ζῶον εἶ-
ναι, διὰ τὴν πρὸς ἐκεῖνον ὁμοιότητα, καὶ πόπανα
ποιοῦντες ἐν θυσίαις, τοῦ τε Παῦνι καὶ τοῦ Φαωφί
μηνὸς ἐπιπλάττουσι παράσημον ὄνον δεδεμένον.
ἐν δὲ τῇ τοῦ ἡλίου θυσίᾳ τοῖς ἐσομένοις¹⁶² τὸν θε-
ὸν παρεγγυῶσι μὴ φορεῖν ἐπὶ τῷ σώματι χρυσία,
μηδ' ὄνῳ τροφήν διδόναι. φαίνονται δὲ καὶ οἱ
Πυθαγορικοὶ τὸν Τυφῶνα δαιμονικὴν ἡγούμε-
νοι δύναμιν. λέγουσι γὰρ ἐν ἀρτίῳ μέτρῳ ἕκτῳ
καὶ πεντηκοστῷ γεγονέναι Τυφῶνα. καὶ πάλιν
τὴν¹⁶³ μὲν τοῦ τριγώνου, Ἄδου καὶ Διονύσου καὶ
Ἄρεος εἶναι · τὴν δὲ τοῦ τετραγώνου, Ῥέας, καὶ
Ἀφροδίτης καὶ Δήμητρος καὶ Ἑστίας καὶ Ἥρας
· τὴν δὲ τοῦ δωδεκαγώνου, Διός · τὴν δὲ ὀκτω-

¹⁶¹ τούς πυρῆρους, καὶ προπηλακίζοντες.] Aut abundat (quod puto) καὶ, aut aliquid excidit. *Xylander.* καὶ delendum. *Reiske.*

¹⁶² τοῖς ἐσομένοις τὸν θεόν] Locus vitiat. ego, pro ἐσομένοις si σεβομένοις legatur, et pro μὴ δεομένῳ substituat. μηδὲ ὄνῳ, optime habiturum puto. Haec quidem coniectura mihi admodum probabilis videtur, et proxime omnino abest a vulgari lectione. *Xylander.*

¹⁶³ τὴν] subaudi δύναμιν. *Reiske.*

και πεντηκονταγωνίου,¹⁶⁴ Τυφῶνος, ὡς Εὐδοξος
ιστόρηκεν.

31. αἰγύπτιοι δὲ πυρρόχρουν γεγονέναι τὸν
Τυφῶνα νομίζοντες, καὶ τῶν βοῶν τοὺς πυρροὺς
καθιερεύουσιν, οὕτως ἀκριβῆ ποιούμενοι τὴν πα-
ρατήρησιν, ὥστε καὶ μίαν ἔχη τρίχα μέλαιναν
ἢ λευκὴν, ἄθυτον ἡγεῖσθαι. θύσιμον γὰρ οὐ
φίλον εἶναι θεοῖς, ἀλλὰ τούναντίον, ὅσα ψυ-
χὰς ἀνοσίων ἀνθρώπων καὶ ἀδίκων εἰς ἕτερα
μεταμορφουμένων σώματα συνείληφε. διὸ τῇ μὲν
κεφαλῇ τοῦ ἱερείου καταρασάμενοι καὶ ἀποκόψαν-
τες, εἰς τὸν ποταμὸν ἐρρίπτουν πάλαι, νῦν δὲ τοῖς
ξένοις ἀποδίδονται. τὸν δὲ μέλλοντα θύεσθαι
βοῦν οἱ σφραγισταὶ λεγόμενοι τῶν ἱερέων κα-
τεσημαίνοντο, τῆς σφραγίδος (ὡς ἱστορεῖ Κάστωρ¹⁶⁵)
γλυφὴν μὲν ἐχούσης ἄνθρωπον εἰς γόνυ
καθεικτότα ταῖς χερσὶν ὀπίσω ἐπηγμέναις, ἔχοντα

¹⁶⁴ τὴν δὲ ἐκκαίπεντηκονταγώνου omnino legendum est, non
ὀκτωκαιπεντ. Nam 56. numerus paulo ante etiam suit assignatus
Typhoni. Ac 59. quidem ex iis numeris non est, quos Pythagorici
tractent, quippe duplicatione primi numeri 29. procreatus, ideoque
pariter impar, et nulli aptus figurae. At 56. duplus est trigoni 28.
qui est numerus perfectus. pronicus est (ut vocabulo scientiae utar)
56. et quidem ex 7. et 8. procreatus numeris longe mysticissimis.
Itaque nihil hic dubii relinquitur. *Xylander*. τὴν δὲ τοῦ ἐκκαίπ.
Reiske.

¹⁶⁵ Est Castor Rhodius, vulgo Chronographus olim dictus. v. Ions.
de Scr. Hist. philos. 2, 15. *Reiske*.

κατὰ τῆς σφαγῆς ξίφος ἐγκείμενον, ἀπολαύειν τε καὶ τὸν ὄνον ὥσπερ εἴρηται τῆς ὁμοιότητος, διὰ τὴν ἀμαθίαν καὶ τὴν ὕβριν οὐχ ἥττον ἢ διὰ τὴν χρόαν οἶονται. διὸ καὶ τῶν Περσικῶν βασιλέων ἐχθραίνοντες μάλιστα τὸν Ὠχον ὡς ἐναγῇ καὶ μιάρῳ, ὄνον ἐπωνόμασαν. κᾶκεῖνος εἰπὼν, ὁ μέντοι ὄνος οὗτος ὑμῶν κατευωχῆσεται τὸν βοῦν, ἔθυσσε τὸν Ἄπιν, ὡς Δείνων¹⁶⁶ ιστόρηκεν. οἱ δὲ λέγοντες, ἐκ τῆς μάχης ἐπὶ ὄνου τῷ Τυφῶνι τὴν φυγὴν ἐπτά ἡμέρας γενέσθαι, καὶ σωθέντα γεννηῖσαι παῖδας, Ἰεροσόλυμον καὶ Ἰουδαῖον, αὐτόθεν εἰσὶ κατὰδηλοι τὰ Ἰουδαϊκὰ παρέλκοντες εἰς τὸν μῦθον.

32. ταῦτα μὲν οὖν τοιαύτας ὑπονοίας δίδωσιν · ἀπ' ἄλλης δ' ἀρχῆς τῶν φιλοσοφώτερόν τι λέγειν δοκούντων¹⁶⁷ τοὺς ἀπλουστάτους σκεψώμεθα πρῶτον. οὗτοι δὲ εἰσὶν οἱ λέγοντες, ὥσπερ Ἕλληνες Κρόνον ἀλληγοροῦσι τὸν χρόνον, Ἦραν δὲ, τὸν ἀέρα, γένεσιν δὲ Ἥφαιστου, τὴν εἰς πῦρ ἀέρος μεταβολὴν · οὕτω παρ' Αἰγυπτίοις

¹⁶⁶ Δείνων] De Dinone historiae eius Persica v. Menage ad Laërt. 1, 8. et Harduin. ad Plin. in auctorum indice. *Reiske*.

¹⁶⁷ δυναμένων] Apud Eusebium haec lib. tertio προπαρασκ. εὐαγγ. adducentem, δοκούντων multo rectius legitur. *Xylander*. δοκούντων ex Eusebio Squirius restituit pro vetusto δυναμένων, unde olim efficiebam οἰομένων. *Reiske*.

Νεῖλον εἶναι τὸν Ὅσιριν, Ἰσιδι συνόντα τῇ γῇ
· Τυφῶνα δὲ τὴν θάλασσαν, εἰς ἣν ὁ Νεῖλος
ἐμπίπτων ἀφανίζεται καὶ διασπᾶται. πλὴν ὅσον ἡ
γῇ μέρος ἀναλαμβάνουσα καὶ δεχομένη, γίνεται
γόνιμος ὑπ' αὐτοῦ. καὶ θρῆνός ἐστιν ἱερός ἐπὶ
τοῦ Κρόνου¹⁶⁸ γενόμενος, θρηνεῖ¹⁶⁹ δὲ τὸν ἐν τοῖς
ἀριστεροῖς γενόμενον μέρεσιν, ἐν δὲ τοῖς δεξιοῖς
φθειρόμενον. Αἰγύπτιοι γὰρ οἶονται τὰ μὲν ἑῶα,
τοῦ κόσμου πρόσωπον εἶναι, τὰ δὲ πρὸς βορρᾶν
δεξιά, τὰ δὲ πρὸς νότον ἀριστερά · φερόμενος
οὖν ἐκ τῶν νοτίων ὁ Νεῖλος, ἐν δὲ τοῖς βορείοις
ὑπὸ τῆς θαλάσσης καταναλισκόμενος, εἰκότως
λέγεται τὴν μὲν γένεσιν ἐν τοῖς ἀριστεροῖς ἔχειν,
τὴν δὲ φθορὰν ἐν τοῖς δεξιοῖς. διὸ τὴν τε θάλασ-
σαν οἱ ἱερεῖς ἀφοσιοῦνται, καὶ τὸν ἄλλα, Τυφῶνος
ἀφρὸν καλοῦσι · καὶ τῶν ἀπαγορευομένων ἔνε-
στιν αὐτοῖς ἐπὶ τραπέζης ἄλλα μὴ προστίθεσθαι.¹⁷⁰
καὶ κυβερνήτας οὐ προσαγορεύουσιν, ὅτι χρῶνται
θαλάττῃ, καὶ τὸν βίον ἀπὸ τῆς θαλάττης ἔχου-
σιν. οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ τὸν ἰχθὺν ἀπὸ ταύτης
προβάλλονται τῆς αἰτίας, καὶ τὸ μισεῖν ἰχθυῖ γρά-

¹⁶⁸ θρῆνος ἐπὶ Κρόνου non intelligo quid sit. Paulo infra ἀπαγορευομένων ἐν ἐστὶν lego, non ἐνεστιν. *Xylander. f. ἐπὶ τοῦ Νεῖλου διασπώμενου ὑπὸ τοῦ Κρόνου. v. p. 436. 11. Reiske.*

¹⁶⁹ θρηνοῦσι δὲ. ut autem Squirius γεννώμενον reponeret pro γενόμενον, valde necesse non erat. *Reiske.*

¹⁷⁰ προστίθεσθαι. *Reiske.*

φουσιν. ἐν Σάϊ γοῦν ἐν τῷ προπύλῳ¹⁷¹ τοῦ ἱεροῦ
τῆς Ἀθηνᾶς ἦν γεγλυμμένον βρέφος, γέρων, καὶ
μετὰ τοῦτο ἰέραξ, ἐφεξῆς δ' ἰχθύς, ἐπὶ πᾶσι δὲ
ἵππος ποτάμιος. ἐδήλου δὲ συμβολικῶς, ὥ γινόμε-
νοι καὶ ἀπογινόμενοι, διογέρων.¹⁷² ἰέρακι δὲ τὸν
θεὸν φράζουσιν, ἰχθυῖ δὲ μῖσος, ὥσπερ εἴρηται,
διὰ τὴν θάλατταν · ἵπποποταμίῳ δ' ἀναΐδειαν. λέ-
γεται γὰρ ἀποκτείνας τὸν πατέρα, τῇ μητρὶ βίᾳ
μῖγνυσθαι. δόξει δὲ καὶ τὸ ὑπὸ τῶν Πυθαγορικῶν
λεγόμενον, ὡς ἡ θάλαττα, Κρόνου δάκρυόν ἐστιν,
αἰνίττεσθαι τὸ μὴ καθαρὸν, μηδὲ σύμφυλον αὐτῆς.
ταῦτα μὲν οὖν ἔξωθεν εἰρήσθω κοινὴν¹⁷³ ἔχοντα
τὴν ἱστορίαν.

33. οἱ δὲ σοφώτεροι τῶν ἱερέων, οὐ μόνον τὸν
Νεῖλον Ὅσιριν καλοῦσιν, οὐδὲ Τυφῶνα τὴν θάλασ-
σαν, ἀλλὰ Ὅσιριν μὲν ἀπλῶς ἅπασαν τὴν ὑγρο-
ποιὸν ἀρχὴν καὶ δύναμιν, αἰτίαν γενέσεως καὶ
σπέρματος οὐσίαν νομίζοντες. Τυφῶνα δὲ πᾶν τὸ
αὐχμηρὸν καὶ πυρῶδες καὶ ξηραντικὸν ὅλως καὶ

¹⁷¹ προπύλῳ] Nolim πρότυλον damnare. nam δίτυλον, ἐξάτυλον
etc. dicuntur. mallet tamen προτυλαίῳ, ut usitatus. *Reiske.*

¹⁷² Ad eundem paene modum, quo Squirius h. l. integravit, ante
eius animadversiones a me visas conieceram, scil. in hunc modum:
ὁ θεὸς μισεῖ τὴν ἀναΐδειαν. δηλοῖ γὰρ βρέφος τὴν γένεσιν,
τὸν δὲ θάνατον γέρων. αὐτὸς γὰρ ἄνθρωπος γεννᾶται βρέφος,
τελευτᾷ δὲ γέρων. *Reiske.*

¹⁷³ κοινὴν] vulgarem, plebeiam considerationem. *Reiske.*

πολέμιον τῇ ὑγρότητι. διὸ καὶ πυρρόχρων γεγονέναι τῷ σώματι καὶ πάρωχρον νομίζοντες, οὐ πάνυ προθύμως ἐντυγχάνουσιν, οὐδὲ ἡδέως ὁμιλοῦσι τοῖς τοιούτοις τὴν ὄψιν ἀνθρώποις. τὸν δὲ Ὅσιριν αὖ πάλιν μελάγχρουν γεγονέναι μυθολογοῦσιν, ὅτι πᾶν ὕδωρ καὶ γῆν καὶ ἱμάτια καὶ νέφη μελαίνει μινύμενον, καὶ τῶν νέων ὑγρότης ἐνοῦσα παρέχει τὰς τρίχας μελαίνας. ἡ δὲ πολίωσις οἶον ὠχρίασις ὑπὸ ξηρότητος ἐπιγίνεται τοῖς παρακμάζουσι. καὶ τὸ μὲν ἔαρ, θαλερὸν καὶ γόνιμον καὶ προσηνές · τὸ δὲ φθινόπωρον, ὑγρότητος ἐνδεία, καὶ φυτοῖς πολέμιον καὶ ζώοις νοσῶδες. ὁ δὲ ἐν Ἡλιοπόλει τρεφόμενος βοῦς, ὃν μνύειν καλοῦσιν, (Ὅσίριδος δὲ ἱερὸν, ἔνιοι δὲ καὶ τοῦ Ἄπιος πατέρα νομίζουσι) μέλας ἐστὶ καὶ δευτέρας ἔχει τιμὰς μετὰ τὸν Ἄπιν. ἔτι τὴν Αἴγυπτον ἐν τοῖς μάλιστα μελάγγειον οὔσαν, ὥσπερ τὸ μέλαν τοῦ ὀφθαλμοῦ, χημία καλοῦσι · καὶ καρδίᾳ παρεικάζουσι. θερμὴ γάρ ἐστι καὶ ὑγρὰ καὶ τοῖς νοτίοις μέρεσι τῆς οἰκουμένης, ὥσπερ ἡ καρδία τοῖς εὐωνύμοις τοῦ ἀνθρώπου, μάλιστα ἐγκέκλεισται καὶ προσκεχώρηκεν.

34. ἥλιον δὲ καὶ σελήνην οὐχ ἄρμασιν, ἀλλὰ πλείοις ὁχήμασι χρωμένους περιπλεῖν¹⁷⁴ ἀεὶ, αἰνιττόμενοι τὴν ἀφ' ὑγροῦ τροφήν αὐτῶν καὶ γένεσιν. οἶονται δὲ καὶ Ὅμηρον, ὥσπερ Θαλῆν μαθόντα παρ' Αἰγυπτίων, ὕδωρ ἀρχὴν ἀπάντων καὶ γένεσιν τίθεσθαι. τὸν γὰρ Ὠκεανὸν Ὅσιριν εἶναι, τὴν δὲ Τηθύν Ἴσιν, ὡς τιθηνουμένην πάντα καὶ συνεκτρέφουσιν. καὶ γὰρ Ἕλληνες τὴν τοῦ σπέρματος πρόθεσιν, ἀπουσίαν¹⁷⁵ καλοῦσι, καὶ συνουσίαν τὴν μίξιν, καὶ τὸν υἱὸν ἀπὸ τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ ὕσαι. καὶ τὸν Διόνυσον ὕην, ὡς κύριον τῆς ὑγρᾶς φύσεως, οὐχ ἕτερον ὄντα τοῦ Ὀσίριδος. καὶ γὰρ τὸν Ὅσιριν Ἑλλάνικος Ὑσιριν ἔθηκεν,¹⁷⁶ ἀκηκοέναι ὑπὸ τῶν ἱερέων λεγόμενον. οὕτω γὰρ ὀνομάζων διατελεῖ τὸν θεὸν, εἰκότως ἀπὸ τῆς φύσεως καὶ τῆς εὐρέσεως.¹⁷⁷

¹⁷⁴Salmasius περιπολεῖν correxit. deinde aut delend. ἀεὶ, ut natum e proxime sequentibus, quod mutandum cum λέγουσιν. *Reiske.*

¹⁷⁵ἀπουσίαν] quasi alienationem ab essentia sua, secretionem. qui tamen seminis eiectionem ἀπουσίαν appellaverit, neminem novi, neque puto, quemquam fuisse, qui id secerit, sed esse videtur etymologicum aliquod Plutarchi commentum. Salmasius quoque πρόεσιν restituerat. *Reiske.*

¹⁷⁶ἔθηκεν] l. ἔοικεν. EOIKEN et EΘIKEN, vel EΘHKEN, facile inter se permutantur. *Reiske.*

¹⁷⁷f. ἀπὸ τῆς ὕσεως [vel δεύσεως, *humectatione*] καὶ τῆς ὑγρεύσεως. Etiam Salmasius ὕσεως correxerat. *Reiske.*

35. ὅτι μὲν οὖν ὁ αὐτός ἐστι Διονύσω, τίνα μᾶλλον, ἢ σε, γινώσκειν, ὧ Κλέα, δὴ προσῆκόν ἐστιν, ἀρχικλαμένουςαν¹⁷⁸ ἐν Δελφοῖς τῶν θυιάδων, τοῖς δὲ Ὀσιριακοῖς καθωσιωμένην ἱεροῖς ἀπὸ πατρὸς καὶ μητρός · εἰ δὲ τῶν ἄλλων¹⁷⁹ ἔνεκα δεῖ μαρτύρια παραθέσθαι, τὰ μὲν ἀπόρρητα κατὰ χώραν ἐῷμεν, ἃ δ' ἐμφανῶς δρῶσι θάπτοντες τὸν Ἄπιν οἱ ἱερεῖς, ὅταν παρακομίζωσιν ἐπὶ σχεδίας τὸ σῶμα, βακχείας οὐδὲν ἀποδεῖ. καὶ γὰρ νεβρίδας περικαθάπτονται, καὶ θύρσους φοροῦσι, καὶ βοαῖς χρῶνται καὶ κινήσεσιν, ὥσπερ οἱ κάτοχοι τοῖς περὶ τὸν Διόνυσον ὀργιασμοῖς. διὸ καὶ ταυρόμορφον Διόνυσον¹⁸⁰ ποιοῦσιν ἀγάλματα πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων · αἱ δ' Ἥλειων γυναῖκες καὶ παρακαλοῦσιν εὐχόμεναι, ποδὶ βοεῖω¹⁸¹ τὸν θεὸν ἐλθεῖν πρὸς αὐτάς. Ἀργείοις δὲ βουγενῆς Διόνυσος ἐπὶ κλην ἐστίν · ἀνακαλοῦνται δ' αὐτὸν ὑπὸ σαλπίγγων ἐξ ὕδατος, ἐμβάλλοντες εἰς τὴν ἄβυσσον ἄρνα τῷ

¹⁷⁸ Monstrosam vocem eodem prorsus modo, atque Squirius, emendaveram, ἀρχηγὸν μὲν οὔσαν, antequam eius operam oculis usurparem. Salmasius ἀρχιέρειαν μὲν οὔσαν correxit. *Reiske*.

¹⁷⁹ ἢ δὲ τῶν ἄλλων legebatur, nos εἰ pro ἡ reponendum affirmamus. *Xylander*.

¹⁸⁰ ταυρόμορφον Διόνυσον] ταυρομόρφου Διονύσου legendum, aut (quod minus probo) ἀγαλματοποιοῖ. *Xylander*. Ut Marklandus, locum hunc emendaveram, et Salmasius pariter. *Reiske*.

¹⁸¹ De bubulo pede vide auctoris nostri quaestionum Graecarum problema 36. De Hosiis ibidem 9. et in Pindarico νόμον suspectum est. *Xylander*.

πυλαόχῳ.¹⁸² τὰς δὲ σάλπιγγας ἐν θύρσοις ἀποκρύπτουσιν, ὡς Σωκράτης¹⁸³ ἐν τοῖς περὶ ὁσίων εἶρηκεν. ὁμολογεῖ δὲ καὶ τὰ τιτανικὰ, καὶ νύξ τελεῖα τοῖς λεγομένοις Ὅσιριδος διασπασμοῖς, καὶ ταῖς ἀναβιώσεσι καὶ παλιγγενεσίαις · ὁμοίως δὲ καὶ τὰ περὶ τὰς ταφάς. Αἰγύπτιοί τε γὰρ Ὅσιριδος πολλαχοῦ θήκας, ὥσπερ εἴρηται, δεικνύουσι, καὶ Δελφοὶ τὰ τοῦ Διονύσου λείψανα παρ' αὐτοῖς παρὰ τὸ χρηστήριον ἀποκεῖσθαι νομίζουσι · καὶ θύουσιν οἱ ὅσοι θυσίαν ἀπορρήτον ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅταν αἱ θυιάδες ἐγείρωσι τὸν λιχνίτην. ὅτι δ' οὐ μόνον τοῦ οἴνου Διόνυσον, ἀλλὰ καὶ πάσης ὑγρᾶς φύσεως Ἕλληνες ἡγοῦνται κύριον καὶ ἀρχηγόν, ἀρκεῖ Πίνδαρος μάρτυς εἶναι, λέγων · Δένδρον δὲ νόμον¹⁸⁴ Διόνυσος πολυγαθῆς αὐξάνοι, ἀγνὸν φέγγος ὀπώρας. διὸ καὶ τοῖς τὸν Ὅσιριν σεβομένοις ἀπαγορεύεται δένδρον ἡμερον ἀπολλύναι, καὶ πηγὴν ὕδατος ἐμφράττειν.

36. οὐ μόνον δὲ τὸν Νεῖλον, ἀλλὰ πᾶν ὑγρὸν ἀπλῶς Ὅσιριδος ἀπορρόην καλοῦσι · καὶ τῶν

¹⁸²*Pylaochus est Neptunus, qui Pylas Isthmi Corinthiaci tenet. Reiske.*

¹⁸³*Socrates Argius est, quem passim citat Pindari Scholiastes. Reiske.*

¹⁸⁴*νόμον] f. γόμον. proventum, quo gravidæ et plenæ sunt arbores. Reiske.*

ιερῶν ἀεὶ προπομπεύει τὸ ὕδρεϊον ἐπὶ τιμῇ τοῦ θεοῦ. καὶ θρίῳ βασιλέα καὶ τὸ νότιον κλίμα τοῦ κόσμου γράφουσι, καὶ μεθερμηνεύεται τὸ θρίον ποτισμός καὶ κίνησις¹⁸⁵ πάντων, καὶ δοκεῖ γεννητικῷ μορίῳ τὴν φύσιν ἐοικέναι. τὴν δὲ τῶν παμυλίων ἑορτὴν ἄγοντες, (ὥσπερ εἴρηται) φαλλικὴν οὔσαν, ἄγαλμα προτίθενται καὶ περιφέρουσιν, οὗ τὸ αἰδοῖον τριπλάσιόν ἐστιν. ἀρχὴ γὰρ ὁ θεός, ἀρχὴ δὲ πᾶσα τῷ γόνιμῳ πολλαπλασιάζει τὸ ἐξ αὐτῆς. τὸ δὲ πολλάκις εἰώθαμεν καὶ τρεῖς λέγειν, ὡς τὸ τρισμάκαρες, καὶ Δεσμοὶ μὲν τρεῖς τόσσοι ἀπείρονες. εἰ μὴ νῆ Δία κυρίως ἐμφαίνεται τὸ τριπλάσιον ὑπὸ τῶν παλαιῶν. ἡ γὰρ ὑγρὰ φύσις, ἀρχὴ καὶ γένεσις οὔσα πάντων ἐξ ἀρχῆς, τὰ πρῶτα τρία σώματα, γῆν, ἀέρα, καὶ πῦρ ἐποίησε. καὶ γὰρ ὁ προστιθέμενος τῷ μύθῳ λόγος, ὡς τοῦ Ὀσίριδος ὁ Τυφὼν τὸ αἰδοῖον ἐρρίψεν εἰς τὸν ποταμόν, ἡ δ' Ἴσις οὐχ εὔρεν, ἀλλ' ἐμφορὴς ἄγαλμα θεμένη καὶ κατασκευάσασα, τιμᾶν καὶ φαλληγορεῖν ἔταξεν, ἐνταῦθα δὲ παραχωρεῖ,¹⁸⁶ διδάσκων, ὅτι τὸ γόνιμον καὶ τὸ σπερματικὸν τοῦ θεοῦ πρῶτον¹⁸⁷

¹⁸⁵ ποτισμός καὶ κίνησις] Legendum κύησις, ut sequentia verba innuunt. Xylander. Conieceram olim νοτισμός καὶ γέννησις. Reiske.

¹⁸⁶ Aut ἐνταῦθα προχωρεῖ, aut ἐνθάδε προχωρεῖ, huc pertinet, illuc procedit, ut doceat. Reiske.

¹⁸⁷ πρῶτην. Reiske.

ἔσχεν ὕλην τὴν ὑγρότητα, καὶ δι' ὑγρότητος ἐνεκράθη τοῖς πεφυκόσι μετέχειν γενέσεως. ἄλλος δὲ λόγος ἐστὶν Αἰγυπτίων, ὡς Ἄποπις ἡλίου ὦν ἀδελφὸς ἐπολέμει τῷ Διῖ, τὸν δ' Ὅσιριν ὁ Ζεὺς συμμαχήσαντα καὶ συγκαταστρεφάμενον αὐτῷ τὸν πολέμιον, παῖδα θέμενος, Διόνυσον προσηγόρευσεν. καὶ τούτου δὲ τοῦ λόγου τὸ μυθῶδες ἐστὶν ἀποδειῖξαι τῆς παρὰ φύσιν¹⁸⁸ ἀληθείας ἀπτόμενον. Δία μὲν γὰρ Αἰγύπτιοι τὸ πνεῦμα καλοῦσιν, ᾧ πολέμιον τὸ αὐχμηρὸν καὶ πυρῶδες· τοῦτο δ' ἥλιος μὲν οὐκ ἔστι, πρὸς δὲ ἥλιον ἔχει τινὰ συγγένειαν. ἡ δὲ ὑγρότης σβεννύουσα τὴν ὑπερβολὴν τῆς ξηρότητος, αὔξει καὶ ῥώννυσι τὰς ἀναθυμιάσεις. ὑφ' ὧν τὸ πνεῦμα τρέφεται καὶ τέθηλεν·

37. ἔτι τε τὸν κιττὸν, ὃν¹⁸⁹ Ἕλληνές τε καθιεροῦσι τῷ Διονύσῳ, καὶ παρ' Αἰγυπτίοις λέγεται χενόσιρις ὀνομάζεσθαι, σημαίνοντος τοῦ ὀνόματος (ὡς φασι) φυτὸν Ὀσίριδος. Ἀρίστων¹⁹⁰ τοίνυν ὁ

¹⁸⁸ τῆς παρὰ φύσιν.] Lego περὶ, aut κατὰ. *Xylander*.

¹⁸⁹ ὃν delend. *Reiske*.

¹⁹⁰ Ἀρίστων] Dubium non est, quin totum id, quod ex epistola Alexarchi Aristo retulit, interciderit. *Xylander*. Aristo Chius significatur, qui κτίσεις scripsit, hoc est historias conditarum urbium et deductarum coloniarum. De quo v. Ions. 1, 12. et Fabric. in Catalogo Stoicorum B. Gr. T. 2. p. 390. *Reiske*.

γεγραφώς Ἀθηναίων ἀποικίαν¹⁹¹ ἐπιστολῇ τινι Ἀλεξάρχου περιέσειε νήϊδος. ἱστορεῖται δὲ καὶ¹⁹² Ἴσιδος υἱὸς ὢν ὁ Διόνυσος ὑπὸ Αἰγυπτίων, οὐκ Ὅσιρις, ἀλλὰ Ἀρσαφῆς, ἐν τῷ ἄλφα γράμματι¹⁹³ λέγεσθαι, δηλοῦντος τὸ ἀνδρεῖον τοῦ ὀνόματος. ἐμφαίνει δὲ τοῦτο καὶ ὁ Ἑρμαῖος,¹⁹⁴ ἐν τῇ πρώτῃ περὶ τῶν Αἰγυπτίων. ὁμβριμον γάρ φησι μεθερμηνευόμενον εἶναι τὸν Ὅσιριν. ἐῷ δὲ Μνάσαν¹⁹⁵ τῷ Ἐπάφῳ προστιθέντα τὸν Διόνυσον καὶ τὸν Ὅσιριν, καὶ τὸν Σάραπιν · ἐῷ καὶ Ἀντικλείδην, λέγοντα τὴν Ἴσιν Προμηθέως οὔσαν θυγατέρα, Διονύσῳ συνοικεῖν. αἱ γὰρ εἰρημέναι περὶ τὰς ἐορτὰς καὶ τὰς θυσίας οἰκειότητες ἐναργεστέραν τῶν μαρτύρων τὴν πίστιν ἔχουσι, τῶν τε ἄστρον τὸν σείριον, Ἴσιδος νομίζουσιν, ὕδραγωγὸν ὄντα.

¹⁹¹ ἀποικίας. ita correxeram ante inspectas Marklandi et Squirii notas. *Reiske*.

¹⁹² f. περιέπεσεν, ἐν ᾗ Διὸς ἱστορεῖται καὶ Ἴσιδος — *Reiske*.

¹⁹³ Verba ἐν τῷ Ἄλφα γράμματι delenda sunt. *Reiske*.

¹⁹⁴ L. Ἑρμέας. videtur Hermeas Hermopolitanus significari, cuius *Patria*, hoc est descriptionem urbis patriae, aut etiam Aegypti, et alia quaedam memorat Photius cod. 279. *Reiske*.

¹⁹⁵ ἐῷ δὲ Μνάσαν] Legi Μνάσέαν. quod scriptoris nomen est apud Athenaeum, Suidam, et alibi. Sequentibus paginis valde multa sunt suspecta. sed quid faceres? In mea versione liquet, quid sim suspicatus. *Xylander*. Μνάσέαν etiam *Salmasius* correxerat. Videtur Mnaseas Patarensis significari, qui *Periplum* et *Europaea* scripsit, et a *Columella Graecae gentis non obscurus scriptor* appellatur. v. *Harduin*. in auctorum *Plinii* indice. De *Anticlides* v. *ibid.* et *Fabric*. B. Gr. T. 2. p. 209. *Reiske*.

καὶ τὸν λέοντα τιμῶσι, καὶ χάσμασι λεοντείοις τὰ
τῶν ἱερῶν θυρώματα κοσμοῦσιν, ὅτι πλημμυρεῖ
Νεῖλος Ἡελίου ταπρῶτα συνερχομένοιο λέοντι.

38. ὥς δὲ Νεῖλον Ὅσιριδος ἀπορῥοήν, οὕτως
Ἰσιδος σῶμα γῆν ἔχουσι καὶ νομίζουσιν, οὐ
πᾶσαν, ἀλλ' ἥς ὁ Νεῖλος ἐπιβαίνει σπερμαίνων καὶ
μιγνύμενος. ἐκ δὲ τῆς συνουσίας ταύτης γεννῶσι
τὸν Ὠρον. ἔστι δὲ Ὠρος ἡ πάντα σώζουσα καὶ
τρέφουσα τοῦ περιέχοντος ὥρα, καὶ κρᾶσις ἀέρος.
ὃν ἐν τοῖς ἔλεσι τοῖς περὶ Βοῦτον ὑπὸ Λητοῦς
τραφῆναι λέγουσιν. ἡ γὰρ ὕδατῶδης καὶ διάβρο-
χος γῆ μάλιστα τὰς σβεννυούσας καὶ χαλῶσας
τὴν ξηρότητα καὶ τὸν αὐχμὸν ἀναθυμιάσεις τιθη-
νεῖται. Νέφθυν δὲ καλοῦσι τῆς γῆς τὰ ἔσχατα καὶ
παρόρια καὶ ψαύοντα τῆς θαλάττης. διὸ καὶ τε-
λευταίην ἐπονομάζουσι τὴν Νέφθυν. καὶ Τυφῶνι
δὲ συνοικεῖν λέγουσιν. ὅταν δὲ ὑπερβαλὼν καὶ
πλεονάσας ὁ Νεῖλος, ἐπέκεινα πλησιάσῃ τοῖς
ἐσχατεύουσι, τοῦτο μῖξιν Ὅσιριδος πρὸς Νέφ-
θυν καλοῦσιν, ὑπὸ τῶν ἀναβλαστανόντων φυτῶν
ἐλεγχομένην. ὣν καὶ τὸ μελίλωτόν ἐστιν, οὗ φησὶ
μῦθος ἀπορῥυέντος, καὶ¹⁹⁶ ἀπολειφθέντος αἴσθη-

¹⁹⁶ καὶ delend. nam ἀπορῥυέντος pertinet ad Nilum, ἀπολειφ-
θέντος ad coronam melilotinam. ex eo, quod, postquam defluxisset
Nilus, melilotina corona fuisset derelicta. Reiske.

σιν γενέσθαι Τυφῶνι τῆς περὶ τὸν γάμον ἀδικίας. ὄθεν ἡ μὲν Ἴσις ἔτεκε γνησίως τὸν Ὡρον, ἡ δὲ Νέφθυς, σκότιον τὸν Ἄνουβιν. ἐν μέντοι ταῖς διαδοχαῖς τῶν βασιλέων ἀναγράφουσι τὴν Νέφθυν Τυφῶνι γημαμένην, πρώτην γενέσθαι στεῖραν. εἰ δὲ τοῦτο μὴ περὶ γυναικὸς, ἀλλὰ περὶ τῆς θεοῦ λέγουσιν, αἰνίττονται τὸ παντελὲς τῆς γῆς ἄγονον καὶ ἄκαρπον ὑπὸ στερρότητος.

39. ἡ δὲ Τυφῶνος ἐπιβουλή καὶ τυραννίς, αὐχμοῦ δύναμις ἦν ἐπικρατήσαντος, καὶ διαφορήσαντος τὴν τε γεννώσαν ὑγρότητα τὸν Νεῖλον καὶ αὐξουσιν. ἡ δὲ συνεργὸς αὐτοῦ βασιλὶς Αἰθιοπῶν αἰνίττεται πνοὰς νοτίους ἐξ Αἰθιοπίας · ὅταν γὰρ αὗται τῶν ἐτησίων ἐπικρατήσωσι τὰ νέφη πρὸς τὴν Αἰθιοπίαν ἐλαυνόντων, καὶ κωλύσωσι τοὺς τὸν Νεῖλον αὐξοντας ὄμβρους καταρράγῃναι, κατέχων ὁ Τυφὼν ἐπιφλέγει, καὶ τότε κρατήσας παντάπασιν τὸν Νεῖλον εἰς ἐναντίον ὑπὸ ἀσθενείας συσταλέντα καὶ ῥυέντα, κοῖλον καὶ ταπεινὸν ἐξέωσεν εἰς τὴν θάλασσαν. ἡ γὰρ λεγομένη κάθειρξις εἰς τὴν σορὸν Ὅσιριδος, οὐδὲν ἔοικεν ἄλλ' ἢ κρύψιν ὕδατος καὶ ἀφανισμόν αἰνίττεσθαι. διὸ μηνὸς Ἀθύρ ἀφανισθῆναι τὸν Ὅσιριν λέγουσιν, ὅτε τῶν ἐτησίων ἀπολειπόντων παντάπασιν ὁ μὲν

Νεῖλος ὑπονοστεῖ, γυμνοῦται δὲ ἡ χώρα · μηκυ-
νομένης δὲ τῆς νυκτός, αὕξεται τὸ σκότος · ἡ
δὲ τοῦ φωτός μαραίνεται καὶ κρατεῖται δύναις,
οἱ¹⁹⁷ ἱερεῖς ἄλλα τε δρῶσι σκυθρωπά, καὶ βοῦν
διάχρυσον ἱματίῳ μέλανι βυσσίνῳ περιβάλλον-
τες,¹⁹⁸ ἐπὶ πένθει τῆς θεοῦ δεικνύουσι. βοῦν γάρ
Ὅσιριδος εἰκόνα καὶ γῆν νομίζουσιν ἐπὶ τέσσαρας
ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἐβδόμης ἐπὶ δέκα ἐξῆς. καὶ γὰρ τὰ
πενθούμενα τέσσαρα πρῶτον μὲν ὁ Νεῖλος ἀπο-
λείπων καὶ ὑπονοστών, δεύτερον δὲ, τὰ βόρεια
πνεύματα κατασβεννύμενα κομιδῇ τῶν νοτίων
ἐπικρατούντων, τρίτον δὲ τὸ τὴν ἡμέραν ἐλάττο-
να γίνεσθαι τῆς νυκτός, ἐπὶ πᾶσιν ἢ τῆς γῆς ἀπο-
γύμνωσις ἅμα τῇ τῶν φυτῶν φιλότῃ τηνικαῦτα
φυλλορῥοοούντων, τῇ δ' ἐννάτῃ ἐπὶ δέκα νυκτός,
ἐπὶ θάλασσαν κάτεισι.¹⁹⁹ καὶ τὴν ἱερὰν κίστην οἱ
στολισταὶ καὶ οἱ ἱερεῖς ἐκφέρουσι χρυσοῦν ἐντὸς
ἔχουσιν κιβώτιον, εἰς ὃ ποτίμου λαβόντες ὕδα-
τος ἐγχέουσι, καὶ γίνεται κραυγὴ τῶν παρόντων,
ὥς εὐρημένου τοῦ Ὅσιριδος. εἶτα τὴν κάρπιμον
φυρῶσι τῷ ὕδατι, καὶ συμμίζαντες ἀρώματα καὶ
θυμιάματα τῶν πολυτελῶν, ἀναπλάττουσι μηνοει-
δὲς ἀγαλμάτιον · καὶ τοῦτο στολίζουσι καὶ κοσ-

¹⁹⁷ δύναις, εἰς ὃ οἱ ἱερεῖς. *Reiske.*

¹⁹⁸ περιβαλόντες. *Reiske.*

¹⁹⁹ κατιᾶσι, *descendunt*, sacerdotes scil. *Reiske.*

μοῦσιν, ἐμφαίνοντες, ὅτι γῆς οὐσίαν καὶ ὕδατος τοὺς θεοὺς τούτους νομίζουσι.

40. τῆς δ' Ἰσιδος πάλιν ἀναλαμβανούσης τὸν Ὅσιριν, καὶ αὐξανούσης τὸν Ὠρον, ἀναθυμιάσει καὶ ὁμίχλαις καὶ νέφεσι ῥωννύμενον, ἐκρατήθη μὲν, οὐκ ἀνηρέθη δὲ ὁ Τυφών. οὐ γὰρ εἶασεν ἡ κυρία τῆς γῆς θεὸς ἀναιρεθῆναι παντάπασι τὴν ἀντικειμένην τῇ ὑγρότητι φύσιν, ἀλλ' ἐχάλασε καὶ ἀνῆκε, βουλομένη διαμένειν τὴν κρίσιν. οὐ γὰρ ἦν κόσμον εἶναι τέλειον, ἐκλείποντος καὶ ἀφανισθέντος τοῦ πυρώδους. εἰ δὲ ταῦτα μὴ λέγεται παρ' αὐτοῖς,²⁰⁰ εἰκότως οὐδὲν ἐκεῖνον ἄν τις ἀπορρίψειε τὸν λόγον, ὥς Τυφὼν μὲν ἐκράτει πάλαι τῆς Ὀσίριδος μοίρας · θάλασσα γὰρ ἦν ἡ Αἴγυπτος. διὸ πολλὰ μὲν ἐν τοῖς μετάλλοις καὶ τοῖς ὄρεσιν εὐρίσκεται μέχρι νῦν κογχύλια ἔχειν²⁰¹ · πᾶσαι δὲ πηγαὶ καὶ φρέατα πάντα, πολλῶν ὑπαρχόντων, ἀλμυρὸν ὕδωρ καὶ πικρὸν ἔχουσιν, ὥς ἂν ὑπόλειμμα τῆς πάλαι θαλάσσης ἔωλον ἐνταυθοῖ συνερρύηκός. ὁ δὲ Ὠρος χρόνῳ τοῦ Τυφῶνος ἐπεκράτησε. τουτέστιν, εὐκαιρίας ὁμβρίων²⁰² γε-

²⁰⁰ f. εἰ δὲ ταῦτα μὴ ἀπεικότως λέγεται παρ' αὐτῶν. *Reiske.*

²⁰¹ Aut delend. ἔχειν, aut leg. ἐκεῖ cum Marklando, aut ἐκεῖν *eodem sensu. Reiske.*

²⁰² ὁμβρων. *Reiske.*

νομένης, ὁ Νεῖλος ἐξεώσας τὴν θάλασσαν, ἀνέφ-
ηνε τὸ πεδῖον καὶ ἀνεπλήρωσε ταῖς προσχώσεσιν.
ὁ δὴ μαρτυροῦσαν ἔχει τὴν αἴσθησιν · ὀρῶμεν
γὰρ ἔτι νῦν ἐπιφέροντι τῷ ποταμῷ νέαν ἰλὺν
καὶ προσαγαγόντι τὴν γῆν,²⁰³ κατὰ μικρὸν ὑπο-
χωροῦν ὀπίσω τὸ πέλαγος, καὶ τὴν θάλασσαν,
ὕψος τῶν ἐν βάθει λαμβανόντων διὰ τὰς προσ-
χώσεις, ἀπορρέουσιν. τὴν δὲ Φάρον, ἣν Ὅμηρος
ῥῖδι δρόμον ἡμέρας ἀπέχουσιν, Αἰγύπτου νῦν
μέρος οὔσαν αὐτῆς, οὐκ αὐτὴν ἀναδραμοῦσαν,
οὐδὲ προσαναβᾶσαν, ἀλλὰ τῆς μεταξὺ θαλάττης
ἀναπλάττοντι τῷ ποταμῷ καὶ τρέφοντι τὴν ἡπει-
ρον ἀνασταλείσης. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὅμοια τοῖς
ὑπὸ τῶν Στωϊκῶν θεολογουμένοις ἐστί. καὶ γὰρ
ἐκεῖνοι τὸ μὲν γόνιμον πνεῦμα καὶ τρόφιμον,
Διόνυσον εἶναι λέγουσι · τὸ πληκτικὸν δὲ καὶ
διαίρετικόν, Ἡρακλέα · τὸ δὲ δεκτικόν,²⁰⁴ Ἀμμω-
να · Δήμητραν δὲ καὶ Κόρην, τὸ διὰ τῆς γῆς καὶ
τῶν καρπῶν διῆκον · Ποσειδῶνα δὲ, τὸ διὰ τῆς
θαλάττης.

²⁰³Tricatur in re perspicua et proba sollicitat Squirius. προσα-
γαγόντι τὴν γῆν idem est, atque πρόσω ἀγαγόντι, *ulterius pro-*
ducenti terram. Reiske.

²⁰⁴δεκτικὸν suspectum. *Reiske.*

41. οἱ δὲ τοῖσδε τοῖς φυσικοῖς καὶ τῶν ἀπ' ἀστρο-
λογίας μαθηματικῶν ἓνια μιγνύντες, Τυφῶνα μὲν
οἶονται τὸν ἡλιακὸν κόσμον, Ὅσιριν δὲ τὸν σελ-
ηνιακὸν λέγεσθαι. τὴν μὲν γὰρ σελήνην γόνιμον
τὸ φῶς καὶ ὑγροποιὸν ἔχουσιν, εὐμενῇ καὶ γο-
ναῖς ζώων²⁰⁵ καὶ φυτῶν εἶναι βλαστήσεσι · τὸν
δὲ ἥλιον ἀκράτῳ πυρὶ κεκληρωκότα θάλλπειν τε
καὶ καταυαίνειν τὰ φυόμενα καὶ τεθηλότα, καὶ
τὸ πολὺ μέρος τῆς γῆς παντάπασιν ὑπὸ φλογμοῦ
ποιεῖν ἀοίκητον, καὶ κατακρατεῖν πολλαχοῦ καὶ
τῆς σελήνης. διὸ τὸν Τυφῶνα Σῆθ²⁰⁶ αἰεὶ Αἰγύπτιοι
καλοῦσιν, ὅπερ ἐστὶ καταδυναστεῦον, ἢ καταβια-
ζόμενον. καὶ τῷ μὲν ἡλίῳ τὸν Ἡρακλέα μυθολο-
γοῦσιν ἐνιδρυμένον συμπεριπολεῖν, τῇ δὲ σελήνῃ
τὸν Ἑρμῆν. λόγου γὰρ ἔργοις ἔοικε καὶ παρὰ²⁰⁷
σοφίας τὰ τῆς σελήνης, τὰ δ' ἐν ἡλίου πληγαῖς ὑπὸ
βίας καὶ ῥώμης περαινομένης. οἱ δὲ Στωϊκοὶ τὸν
μὲν ἥλιον ἐκ θαλάττης ἀνάπτεσθαι, καὶ τρέφεσθαι
φασι, τῇ δὲ σελήνῃ τὰ κρηναῖα καὶ λιμναῖα νάματα
γλυκεῖαν ἀναπέμπειν καὶ μαλακὴν ἀναθυμίασιν,
ἐβδόμη ἐπὶ δέκα²⁰⁸ τὴν Ὀσίριδος γενέσθαι τε-
λευτὴν Αἰγύπτιοι μυθολογοῦσιν, ἐν ᾗ μάλιστα

²⁰⁵ καὶ ζώων γοναῖς. *Reiske.*

²⁰⁶ Σῆθ alius. An Σάθι, de quo alibi. *Salmasius.*

²⁰⁷ Aut delend. παρὰ, aut πέρα leg. est plus, quam sapientia, aut
περισσῆς σοφίας. *Reiske.*

²⁰⁸ Post δέκα videtur τοῦ Ἄθου deesse. *Reiske.*

γίνεται πληρουμένη κατάδηλος ἢ πανσέληνος.

42. διὸ καὶ τὴν ἡμέραν ταύτην ἀντίφραξιν οἱ Πυθαγόρειοι καλοῦσι, καὶ ὅλως τὸν ἀριθμὸν τοῦτον ἀφοσιοῦνται. τοῦ γὰρ ἑξακαίδεκα τετραγώνου, καὶ τοῦ ὀκτωκαίδεκα ἑτερομήκους, οἷς μόνοις ἀριθμῶν ἐπιπέδων συμβέβηκε τὰς περιμέτρους ἴσας ἔχειν²⁰⁹ τοῖς περιεχομένοις ὑπ' αὐτῶν χωρίοις, μέσος ὁ τῶν ἐπτακαίδεκα παρεμπίπτων, ἀντιφράττει καὶ διαζεύγνυσιν ἀπ' ἀλλήλων, καὶ διαιρεῖ τὸν ἐπόγδοον λόγον²¹⁰ εἰς ἄνισα διαστήματα τεμνόμενος. ἐτῶν δ' ἀριθμὸν οἱ μὲν βιῶσαι τὸν Ὅσιριν, οἱ δὲ βασιλεῦσαι λέγουσιν ὀκτῶ καὶ εἴκοσιν. τοσαῦτα γὰρ ἐστὶ φῶτα τῆς σελήνης, καὶ τοσαύταις ἡμέραις τὸν αὐτῆς κύκλον ἐξελίσσει. τὸ δὲ ξύλον ἐν ταῖς λεγομέναις Ὀσίριδος ταφαῖς τέμνοντες, κατασκευάζουσι λάρνακα μηνοειδῆ, διὰ τὸ τὴν σελήνην, ὅταν τῷ ἡλίῳ πλησιάζῃ, μονοειδῆ γι-

²⁰⁹Summa enim laterum quadrati, cuius area est 16. sunt quatuor. Et summa laterum parallelogrammi rectanguli (de his enim sermo est, ubi nihil adiicitur) longi 6. lati 13. puncta, est 3. 6. 3. 6. hoc est, 18. tanta etiam area. At summa laterum, cuius area 49. (verbi gratia) est quater septem, seu 28. et summa laterum parallelogrammi, cuius area 15. est 3. 5. 3. 5. id est, 16. Quod in rudiorum gratiam obiter annotare libuit. *Xylander.*

²¹⁰τὸν ἐπόγδοον λόγον esse numerum *septendecim*, vix possum credere, quum ἐπιτέταρτος dicatur esse novem. ergo ἐπόγδοος erit *octodecim*. *Reiske.*

νομένην ἀποκρύπτεσθαι. τὸν δ' εἰς δεκατέσσαρα μέρη τοῦ Ὀσίριδος διασπασμὸν αἰνίττονται πρὸς τὰς ἡμέρας, ἐν αἷς φθίνει μετὰ πανσέληνον ἄχρινου μηνίας τὸ ἄστρον. ἡμέραν δέ, ἐν ᾗ φαίνεται πρῶτον ἐκφυγοῦσα τὰς αὐγὰς καὶ παρελθοῦσα τὸν ἥλιον, ἀτελὲς ἀγαθὸν προσαγορεύουσιν. ὁ γὰρ Ὅσιρις ἀγαθοποιὸς, καὶ τοῦνομα πολλὰ φράζει · οὐχ ἥκιστα δὲ κράτος ἐνεργοῦν καὶ ἀγαθοποιὸν, ὃ λέγουσι. τὸ δ' ἕτερον ὄνομα τοῦ θεοῦ²¹¹ τὸν ὁμφιν εὐεργέτην ὃ Ἑρμαῖός²¹² φησιν δηλοῦν ἐρμηνευόμενον.

43. οἶονται δὲ πρὸς τὰ φῶτα τῆς σελήνης ἔχειν τινὰ λόγον τοῦ Νείλου τὰς ἀναβάσεις. ἡ μὲν γὰρ μεγίστη περὶ τὴν Ἐλεφαντίνην, ὁκτῶ γίνεται καὶ εἴκοσι πῆχεων, ὅσα φῶτα καὶ μέτρα τῶν ἐμμήνων περιόδων ἐκάστης ἐστίν · ἡ δὲ περὶ Μένδητα καὶ Ξόιν βραχυτάτην²¹³ πῆχεων ἑξ πρὸς τὴν διχότομον · ἡ δὲ μέση περὶ Μέμφιν, ὅταν ᾗ δικαία δεκατεσσάρων πηχῶν πρὸς τὴν πανσέληνον. τὸν δὲ Ἄπιν, εἰκόνα μὲν Ὀσίριδος ἔμψυχον εἶναι, γενέσθαι δέ, ὅταν φῶς ἐρείσῃ γόνιμον ἀπὸ τῆς σελήνης, καὶ

²¹¹ Existimo, verba sic ordinanda — ἀγαθοποιὸν. τὸ δ' ἕτερον ὄνομα, ὃ λέγουσι τοῦ θεοῦ. *Reiske.*

²¹² Ἑρμέας. *Reiske.*

²¹³ βραχυτάτη etiam Salmasius correxerat. *Reiske.*

καθάψηται βοός ὀργώσης. διὸ καὶ τοῖς τῆς σελήνης σχήμασιν ἔοικε πολλὰ τοῦ Ἄπιδος, περιμελαινομένου τὰ λαμπρά²¹⁴ τοῖς σκιεροῖς, ὅτι τῇ νομηνίᾳ τοῦ Φαμενωθ μηνὸς ἐορτὴν ἄγουσιν, ἔμφασιν Ὀσίριδος εἰς τὴν σελήνην ὀνομάζοντες, ἕαρος ἀρχὴν οὖσαν. οὕτω τὴν Ὀσίριδος δύναμιν ἐν τῇ σελήνῃ τίθενται²¹⁵ τὴν Ἰσιν αὐτῷ γενέσιν οὖσαν συνεῖναι λέγουσι. διὸ καὶ μητέρα τὴν σελήνην τοῦ κόσμου καλοῦσι, καὶ φύσιν ἔχειν ἀρσενόθηλυν οἶονται, πληρουμένην ὑπὸ Ἡλίου καὶ κυῖσκομένην, αὐτὴν δὲ πάλιν εἰς τὸν ἀέρα προῖεμένην γεννητικὰς ἀρχὰς καὶ κατασπεύρουσαν. οὐ γὰρ ἀεὶ τὴν φθορὰν ἐπικρατεῖν τὴν Τυφώνειον. πολλάκις δὲ κρατουμένην ὑπὸ τῆς γενέσεως καὶ συνδεομένην, αὐθις ἀναλύεσθαι καὶ διαμάχεσθαι πρὸς τὸν Ὠρον. ἔστι δ' οὗτος ὁ περίγειος κόσμος, οὔτε φθορᾶς ἀπαλλαττόμενος παντάπασιν, οὔτε γενέσεως.

44. ἔνιοι δὲ καὶ τῶν ἐκλείπτικῶν²¹⁶ αἰνιγμα ποιοῦνται τὸν μῦθον. ἐκλείπει μὲν γὰρ ἡ σελήνη πανσέληνος, ἐναντίαν τοῦ ἡλίου στάσιν ἔχοντος πρὸς

²¹⁴ f. περιμελαινόμενα ἐχούσης τὰ λαμπρά. *Reiske.*

²¹⁵ τιθέμενοι. *Reiske.*

²¹⁶ ἐκλείπτικῶν bene habet. τὰ ἐκλείπτικὰ sunt idem atque αἱ ἐκλείψεις, et subauditur συμπτώματα. *Reiske.*

αὐτὴν, εἰς τὴν σκιάν ἐμπίπτουσα τῆς γῆς. ὥσπερ φασὶ τὸν Ὅσιριν εἰς τὴν σορόν. αὐτὴ δὲ πάλιν ἀποκρύπτει καὶ ἀφανίζει ταῖς τριακάσιν, οὐ μὴν ἀναιρεῖται παντάπασιν τὸν ἥλιον, ὥσπερ οὐδὲ τὸν Τυφῶνα ἢ Ἴσις. γεννώσης τῆς Νέφθυος τὸν Ἄνουβιν, Ἴβις ὑποβάλλεται. Νέφθυς γάρ ἐστι τὸ ὑπὸ γῆν καὶ ἀφανές, Ἴσις δὲ τὸ ὑπὲρ τὴν γῆν καὶ φανερόν. ὁ δὲ τούτῳ ὑποφαύων²¹⁷ καὶ καλούμενος ὀρίζων κύκλος, ἐπίκοινος ὢν ἀμφοῖν, Ἄνουβις κέκληται, καὶ κυνὶ τὸ εἶδος ἐπεικάζεται²¹⁸ · καὶ γὰρ ὁ κύων χρῆται τῇ ὄψει νυκτός τε καὶ ἡμέρας ὁμοίως. καὶ ταύτην ἔχειν δοκεῖ παρ' Αἰγυπτίοις τὴν δύναμιν ὁ Ἄνουβις, οἷαν ἢ Ἑκάτη παρ' Ἑλλήσι, χθόνιος ὢν ὁμοῦ καὶ ὀλύμπιος. ἐνίοις δὲ δοκεῖ Κρόνος ὁ Ἄνουβις εἶναι · διὸ πάντα τίκτων ἐξ ἑαυτοῦ καὶ κύων ἐν ἑαυτῷ, τὴν τοῦ κυνὸς ἐπὶ κλησιν ἔσχεν. ἔτι δ' οὖν τοῖς σεβομένοις, τὸν Ἄνουβιν, ἀπόρρητόν τι,²¹⁹ καὶ πάλαι μὲν τὰς μεγίστας ἐν Αἰγύπτῳ τιμὰς ὁ κύων ἔσχεν · ἐπεὶ δὲ Καμβύσου τὸν Ἄπιν ἀνελόντος καὶ ῥίψαντος, οὐδὲν προσῆλθεν οὐδὲ ἐγεύσατο

²¹⁷ ὁ δὲ τούτων ἐπιφαύων · *Reiske*.

²¹⁸ ἀπεικάζεται. *Reiske*.

²¹⁹ f. pro ti leg. est ἐστὶ, aut pro ἔτι versu superiore potest idem verbum subiici, sed nec valde necesse est quidquam mutari; quum ἐστὶ subaudiri queat. forte tamen non improbandum legi ἔτι δὲ νῦν. *Reiske*.

τοῦ σώματος, ἀλλ' ἢ μόνος ὁ κύων, ἀπώλεσε τὸ πρῶτος εἶναι καὶ μάλιστα τιμᾶσθαι τῶν ἐτέρων ζώων. εἰσὶ δέ τινες οἱ τὸ σκίασμα τῆς γῆς, εἰς ὃ τὴν σελήνην ὀλισθαίνουσιν ἐκλείπειν νομίζουσι, Τυφῶνα καλοῦντες.

45. ὅθεν οὐκ ἀπέοικεν εἰπεῖν, ὡς ἰδίᾳ μὲν οὐκ ὀρθῶς ἕκαστος, ὁμοῦ δὲ πάντες ὀρθῶς λέγουσιν. οὐ γὰρ αὐχμὸν, οὐδ' ἄνεμον,²²⁰ οὐδὲ θάλατταν, οὐδὲ σκότος, ἀλλὰ πᾶν ὅσον ἡ φύσις βλαβερὸν καὶ φθαρτικὸν ἔχει μόριον, τοῦ Τυφῶνός ἐστιν.²²¹ οὔτε γὰρ ἐν ἀψύχοις σώμασι τὰς τοῦ παντός ἀρχὰς θετέον, ὡς Δημόκριτος καὶ Ἐπίκουρος, οὔτ' ἀποιον, οὐ δημιουργὸν ὕλης, ἓνα λόγον καὶ μίαν πρόνοιαν, ὡς οἱ Στωϊκοὶ περιγινόμενην ἀπάντων καὶ κρατοῦσαν. ἀδύνατον γὰρ ἢ φλαῦρον ὅτιοῦν ὁμοῦ πάντων, ἢ χρηστὸν, ὅπου μηδενὸς ὁ θεὸς αἴτιος²²² ἐγγενέσθαι · παλίντονος

²²⁰Non memini, in superioribus quidquam *de vento* praecessisse, quo significatum fuerit, Typhonem quibusdam noxias ventorum significare. *Reiske.*

²²¹Consentio Squirio εἶναι leg. esse. sed etiam praeterea comma ante μόριον retrahendum. *quicquid natura noxium in se tenet, id pro Typhonis particula est habendum. Reiske.*

²²²f. ἀδύνατον γὰρ ἢ φλαῦρον ὅτιοῦν ὁμοίως τῶν (aut διὰ) πάντων, ἢ καὶ χρηστὸν ὁμοίως, ὦν μηδενὸς ὁ θεὸς αἴτιος, ἐγγενέσθαι. *nequit enim fieri, ut exsistat aliquid aut aequaliter per omnes sui partes pravum, aut aequaliter bonum et praeclarum, deo nullam eius rei causam praebente. Reiske.*

γὰρ ἄρμονίη κόσμου ὥσπερ λύρης καὶ τόξου, καθ'
Ἡράκλειτον · καὶ κατ' Εὐριπίδην,

Οὐκ ἂν γένοιτο χωρὶς ἐσθλὰ καὶ κακά,
Ἄλλ' ἔστι τις σύγκρασις, ὥστ' ἔχειν καλῶς.

διὸ καὶ παμπάλαιος αὕτη κάτεισιν ἐκ θεολόγων
καὶ νομοθετῶν εἷς τε ποιητὰς καὶ φιλοσόφους
δόξα, τὴν ἀρχὴν ἀδέσποτον ἔχουσα, τὴν δὲ πί-
στιν ἰσχυρὰν καὶ δυσεξάλειπτον, οὐκ ἐν λόγοις
μόνον, οὐδὲ ἐν φήμαις, ἀλλὰ ἐν τε τελεταῖς, ἐν
τε θυσίαις, καὶ βαρβάροις καὶ Ἑλλησι πολλαχοῦ
περιφερομένη, ὡς οὐτ' ἄνουν καὶ ἄλογον καὶ
ἀκυβέρνητον αἰωρεῖται τῷ αὐτομάτῳ τὸ πᾶν, οὔτε
εἷς ἐστὶν ὁ κρατῶν καὶ κατευθύνων, ὥσπερ οἶα-
ξιν, ἢ τισὶ πειθηνίοις χαλινοῖς λόγος, ἀλλὰ πολλὰ
καὶ μεμιγμένα κακοῖς καὶ ἀγαθοῖς · μᾶλλον δὲ
μηδὲν, ὡς ἀπλῶς εἶπεῖν, ἄκρατον ἐνταῦθα τῆς φύ-
σεως φερούσης. οὐ дуεῖν πίθων εἷς ταμίας, ὥσπερ
νάματα τὰ πράγματα καπηλικῶς διανέμων ἀνα-
κεράννυσιν ἡμῖν, ἀλλ' ἀπὸ дуеῖν ἐναντίων ἀρχῶν,
καὶ дуеῖν ἀντιπάλων δυνάμεων τῆς μὲν ἐπὶ τὰ δε-
ξιὰ, καὶ κατ' εὐθεΐαν ὑφηγουμένης, τῆς δ' ἔμπαλιν
ἀναστρεφούσης καὶ ἀνακλώσης. ὃ τε βίος μικτός,
ὃ τε κόσμος, εἰ καὶ μὴ πᾶς, ἀλλ' ὁ περίγειος οὗτος
καὶ μετὰ σελήνην, ἀνώμαλος καὶ ποικίλος γέγονε.

καὶ μεταβολὰς πάσας δεχόμενος. εἰ γὰρ οὐδὲν ἀναιτίως πέφυκε γενέσθαι, αἰτίαν δὲ κακοῦ τάγα-
θὸν οὐκ ἂν παράσχοι, δεῖ γένεσιν ἰδίαν καὶ ἀρχὴν,
ὥσπερ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ, τὴν φύσιν ἔχειν.

46. καὶ δοκεῖ τοῦτο τοῖς πλείστοις καὶ σοφω-
τάτοις. νομίζουσι γὰρ οἱ μὲν θεοὺς εἶναι δύο,
καθάπερ ἀντιτέχνους · τὸν μὲν ἀγαθῶν, τὸν
δὲ φαύλων δημιουργόν. οἱ δὲ τὸν μὲν ἀμείνονα,
θεόν, τὸν δὲ ἕτερον δαίμονα καλοῦσιν · ὥσπερ
Ζωρόαστρις ὁ μάγος, ὃν πεντακισχιλίους ἔτεσι
τῶν Τρωϊκῶν γεγονέναι πρεσβύτερον ἱστοροῦ-
σιν. οὗτος οὖν ἐκάλει τὸν μὲν Ὠρομάζην, τὸν δ'
Ἀρειμάνιον · καὶ προσεφαίνετο, τὸν μὲν ἐοικέ-
ναι φωτὶ μάλιστα τῶν αἰσθητῶν, τὸν δ' ἔμπαλιν
σκότῳ καὶ ἀγνοίᾳ, μέσον δ' ἀμφοῖν τὸν Μίθρ-
ην εἶναι. διὸ καὶ Μίθρην Πέρσαι τὸν μεσίτην
ὀνομάζουσιν. ἐδίδαξε μὲν τῷ²²³ εὐκταῖα θύειν
καὶ χαριστήρια, τῷ δ' ἀποτρόπαια καὶ σκυθρωπά.
πόαν γὰρ τινα κόπτοντες ὁμῶμι καλουμένην ἐν
ὄλμῳ, τὸν ᾧδην ἀνακαλοῦνται καὶ τὸν σκότον ·
εἴτα μίξαντες αἵματι λύκου σφαγέντος, εἰς τόπον
ἀνήλιον²²⁴ ἐκφέρουσι καὶ ῥίπτουσι. καὶ γὰρ τῶν

²²³ ἐδίδαξε δὲ τῷ μὲν — ut Marklandus. *Reiske*.

²²⁴ ἀνήλεον] Lege ἀνήλιον. Nam illud nihil significat. est autem
ἀνήλιος τόπος, solis inaccessus radiis locus, et rei convenit. Divisio

φυτῶν νομίζουσι τὰ μὲν, τοῦ ἀγαθοῦ θεοῦ, τὰ δέ, τοῦ κακοῦ δαίμονος εἶναι. καὶ τῶν ζώων ὥσπερ κύνας καὶ ὄρνιθας καὶ χερσαίους ἐχίνους, τοῦ ἀγαθοῦ · τοῦ δὲ φαύλου, τοὺς ἐνύδρους εἶναι. διὸ καὶ τὸν κτείναντα πλείστους εὐδαιμονίζουσιν.

47. οὐ μὴν κᾶκεῖνοι²²⁵ πολλὰ μυθώδη περὶ τῶν θεῶν λέγουσιν · οἷα καὶ ταῦτά ἐστιν. ὁ μὲν Ὀρομάζης ἐκ τοῦ καθαρωτάτου φάους, ὁ δ' Ἀρειμάνιος ἐκ τοῦ ζόφου γεγονώς, πολεμοῦσιν ἀλλήλοις. καὶ ὁ μὲν ἔξ θεοῦς ἐποίησε, (τὸν μὲν πρῶτον, εὐνοίας, τὸν δὲ δεύτερον, ἀληθείας, τὸν δὲ τρίτον, εὐνομίας · τῶν δὲ λοιπῶν, τὸν μὲν σοφίας, τὸν δὲ πλούτου, τὸν δὲ τῶν ἐπὶ τοῖς καλοῖς ἡδέων δημιουργόν) ὁ δὲ τούτοις ὥσπερ ἀντιτέχνους ἴσους τὸν ἀριθμόν. εἴθ' ὁ μὲν Ὀρομάζης τρεῖς ἑαυτὸν αὐξήσας ἀπέστησε τοῦ ἡλίου τοσοῦτον, ὅσον ὁ ἥλιος τῆς γῆς ἀφέστηκε, καὶ τὸν οὐρανὸν ἄστροις ἐκόσμησεν. ἓνα δ' ἀστέρα πρὸ πάντων, οἷον φύλακα καὶ προόπτην ἐγκατέστησε, τὸν σείριον. ἄλλους δὲ ποιήσας τέσσαρας καὶ εἴκοσι θεοὺς, εἰς ὧν ἔβηκεν. οἱ δὲ ὑπὸ τοῦ Ἀρειμανίου γενόμενοι, καὶ αὐτοὶ τοσοῦτοι, δια-

animalium parum convenit sententiae. Xylander.

²²⁵ οὐ μὴν ἀλλὰ κᾶκεῖνοι, *porro quoque illi, Persae puta. Reiske.*

τρήσαντες τὸ ὦδν γανωθὲν,²²⁶ ἀναμέμικται τὰ κακὰ τοῖς ἀγαθοῖς. ἔπεισι δὲ χρόνος εἰμαρμένος, ἐν ᾧ τὸν Ἀρειμάνιον λοιμὸν ἐπάγοντα καὶ λιμὸν ὑπὸ τούτων ἀνάγκη φθαρῆναι παντάπασι καὶ ἀφανισθῆναι, τῆς δὲ γῆς ἐπιπέδου καὶ ὁμαλῆς γενομένης, ἓνα βίον καὶ μίαν πολιτείαν ἀνθρώπων μακαρίων καὶ ὁμογλώσσων ἀπάντων γενέσθαι. Θεόπομπος δὲ φησι²²⁷ κατὰ τοὺς μάγους ἀνὰ μέρος τρισχίλια ἔτη τὸν μὲν κρατεῖν, τὸν δὲ κρατεῖσθαι τῶν θεῶν, ἄλλα δὲ τρισχίλια μάχεσθαι καὶ πολεμεῖν καὶ ἀναλύειν τὰ τοῦ ἐτέρου τὸν ἕτερον · τέλος δ' ἀπολείπεσθαι²²⁸ τὸν ἄδην, καὶ τοὺς μὲν ἀνθρώπους εὐδαίμονας ἔσεσθαι, μήτε τροφῆς δεομένους, μήτε σκιὰν ποιῶντας · τὸν δὲ ταῦτα

²²⁶ τὸ ὦδν γανωθὲν] Ut maxime εὐρεσηλογῶν aliquis comminisci ad extremum valeat aliquid. quo ὦδν γανωθὲν coloret et exponat: tamen aliquid deesse vox ἀναμέμικται ostendet. ego vocem γανωθὲν ab oscitante librario puto conflatam ex alicuius verbi fine, cuius principium periit, (fortasse cum aliquot vocum iactura) et particula ὄθεν. scriberemque τὸ ὦδν γαν. ὄθεν ἀναμ. etc. *Xylander*. f. οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ Ἀρειμανίου [subaudi ὄντες, vel ὑπάρχοντες, vel γεγεννημένοι] γενόμενοι καὶ αὐτοὶ τοσοῦτοι, διατρήσαντες τὸ ὦδν δῖελεψαν [aut παρεισέδυον.] ὄθεν ἀναμέμικται — *Reiske*.

²²⁷ E Theopompi Chii λόγοις ἱστορικοῖς hoc petitum, de rebus Graecorum et barbarorum libris 53. in quibus fabulosa, impia et nefanda multa fuisse auctor est Clemens Alexandr. v. Fabric. B. Gr. T. 9. p. 434. *Reiske*.

²²⁸ ἀπολείσθαι mihi quoque in mentem venit, ut Marklando. *Reiske*.

μηχανησάμενον θεόν, ἡρεμεῖν καὶ ἀναπαύεσθαι χρόνῳ, καλῶς μὲν οὐ πολὺν τῷ θεῷ, ὥσπερ ἀνθρώπῳ²²⁹ κοιμωμένῳ μέτριον. ἡ μὲν οὖν μάγων μυθολογία τοιοῦτον ἔχει τρόπον.

48. Χαλδαῖοι δὲ τῶν πλανητῶν τοὺς θεοὺς γενέσθαι, οὓς καλοῦσι, δύο μὲν ἀγαθουργοὺς, δύο δὲ κακοποιοὺς, μέσους δὲ τοὺς τρεῖς ἀποφαίνουσι καὶ κοινούς. τὰ δὲ Ἑλλήνων, πᾶσί που δῆλα, τὴν μὲν ἀγαθὴν, Διὸς Ὀλυμπίου μερίδα, τὴν δ' ἀποτροπαίου,²³⁰ Ἄδου ποιουμένων. ἐκ δ' Ἀφροδίτης καὶ Ἄρεως ἁρμονίαν γεγονέναι μυθολογοῦνται. ὦν ὁ μὲν ἀπηνῆς καὶ φιλόνεικος, ἡ δὲ, μειλίχιος καὶ γενέθλιος. σκόπει δὲ τοὺς φιλοσόφους τούτοις συμφερομένους. Ἡράκλειτος μὲν γὰρ ἀντικρυς πόλεμον ὀνομάζει πατέρα καὶ βασιλέα καὶ κύριον πάντων, καὶ τὸν μὲν Ὅμηρον, εὐχόμενον ἐκ τε θεῶν ἔριν, ἐκ τ' ἀνθρώπων ἀπολέσθαι, λανθάνειν φησὶ τῇ πάντων γενέσει καταρώμενον, ἐκ μάχης καὶ ἀντιπαθείας τὴν γένεσιν ἐχόντων, ἥλιον²³¹ δὲ μὴ ὑπερβήσεσθαι τοὺς προσήκοντας

²²⁹f. χρόνον, ἄλλως μὲν οὐ πολὺν, ὡς θεῷ, ὥσπερ δ' ἀνθρώπῳ — Reiske.

²³⁰ἀποτρόπαιον. Reiske.

²³¹Nescio, quare Squirius ἥλιον damnet, aut obscuritatem loci queratur. Ait Heraclitus vel ipsum solem habere principium sibi adversarium, quod non sinat eum fines ei praescriptos transgredi.

ὄρους · εἰ δὲ μὴ, γλώττας μινδίκης ἐπικούρους
ἐξευρήσιν. Ἐμπεδοκλῆς δὲ τὴν μὲν ἀγαθουργὸν
ἀρχὴν, φιλότητα καὶ φιλίαν, πολλάκις δὲ ἁρμονίαν
καλεῖσθαι μέροπι, τὴν δὲ χείρονα, νεῖκος οὐλόμε-
νον καὶ δῆριν αἱματόεσσαν. οἱ μὲν Πυθαγορικοὶ
διὰ πλειόνων ὀνομάτων κατηγοροῦσι, τοῦ μὲν
ἀγαθοῦ τὸ ἐν πεπερασμένον, τὸ μένον, τὸ εὐθύ,
τὸ περισσόν, τὸ τετράγωνον, τὸ δεξιόν, τὸ λαμ-
πρόν · τοῦ δὲ κακοῦ, τὴν δυάδα, τὸ ἄπειρον, τὸ
φερόμενον, τὸ καμπύλον, τὸ ἄρτιον, τὸ ἐτερόμ-
ηκες, τὸ ἄνισον, τὸ ἀριστερόν, τὸ σκοτεινόν ·
ὥστε ταύτας ἀρχὰς γενέσεως ὑποκειμένας. Ἀνα-
ξαγόρας δὲ νοῦν, καὶ ἄπειρον · Ἀριστοτέλης
δὲ, τὸ μὲν εἶδος, τὸ δὲ στέρησιν · Πλάτων δὲ
πολλαχοῦ μὲν οἶον ἐπιλυγίζόμενος²³² καὶ παρακα-
λυπτόμενος τῶν ἐναντίων ἀρχῶν, τὴν μὲν ταυτὸν
ὀνομάζει, τὴν δὲ θάτερον. ἐν δὲ τοῖς νόμοις ἤδη
πρεσβύτερος ὢν, οὐ δι' αἰνιγμῶν, οὐδὲ συμβολι-

iustitiae, vel recti, linguam eius iniurias statim esse indicaturam, et ad rerum omnium supremum dominum delaturam. *Reiske.*

²³² οἶον ἐπιλυγίζόμενος] Scribendum ἐπηλυγίζόμενος. Elegan-
tissimam vocem librarii, η in ι converso, interverterunt, quam quia
Suidas et alii, atque etiam Eustathius in Iliad. κ. 334. versum, fide-
liter sunt interpretati, satis fuit rudiores lectorem monuisse. Apud
Hesychium etiam est ἐπηλυγίζεσθαι, alias fere ἐπηλυγάζεσθαι
scribitur. ususque est ita Plutarch. de solertia animalium, ubi de
perdicum astu loquitur. Paulo ante in συστοιχίᾳ Pythagoreorum
bonorum post τετράγωνον deest ἴσον. quod ex oppositione intel-
ligi potest. *Xylander.* ἐπηλυγαζόμενος. *Reiske.*

κῶς, ἀλλὰ κυρίοις ὀνόμασιν, οὐ μιᾷ ψυχῇ φησὶ
κινεῖσθαι τὸν κόσμον, ἀλλὰ πλείοσιν ἴσως, δυοῖν
δὲ πάντως οὐκ ἐλάττωσιν · ὅθεν τὴν μὲν ἀγαθουρ-
γὸν εἶναι, τὴν δ' ἐναντίαν ταύτῃ, καὶ τῶν ἐναντίων
δημιουργόν. ἀπολείπει δὲ καὶ τρίτην τινὰ μεταξὺ
φύσιν, οὐκ ἄψυχον, οὐδ' ἄλογον, οὐδ' ἀκίνητον ἐξ
αὐτῆς, ὥσπερ ἔνιοι νομίζουσιν, ἀλλ' ἀνακειμένην
ἀμφοῖν ἐκείναις · ἐφιεμένην δὲ τῆς ἀμείνονος ἀεὶ,
καὶ παθοῦσαν, καὶ διώκουσαν, ὥς²³³ τὰ ἐπιόντα
δηλώσει τοῦ λόγου, τὴν Αἰγυπτίων θεολογίαν
μάλιστα ταύτῃ τῇ φιλοσοφίᾳ συνοικειοῦντος.

49. μεμιγμένη γὰρ ἡ τοῦδε τοῦ κόσμου γένε-
σις καὶ σύστασις ἐξ ἐναντίων, οὐ μὴν ἰσοσθενῶν
δυνάμεων, ἀλλὰ τῆς βελτίονος τὸ κράτος ἐστίν.
ἀπολέσθαι δὲ τὴν φαύλην παντάπασιν ἀδύνατον,
πολλὴν μὲν ἐμπεφυκυῖαν τῷ σώματι, πολλὴν δὲ
τῇ ψυχῇ τοῦ παντὸς ἀεὶ²³⁴ πρὸς τὴν βελτίονα καὶ
δυσμαχοῦσαν.²³⁵ ἐν μὲν οὖν τῇ ψυχῇ νοῦς καὶ
λόγος ὁ τῶν ἀρίστων πάντων ἡγεμὼν καὶ κύριος,
Ὅσιρίς ἐστιν · ἐν δὲ γῇ καὶ πνεύματι καὶ ὕδατι
καὶ οὐρανῷ καὶ ἄστροις τὸ τεταγμένον καὶ κα-

²³³ ὥς] L. ὦν cohaeret hoc ὦν cum ταύτῃ p. 462. 2. et subauditur
φιλοσοφῶν. *Reiske.*

²³⁴ f. τῇ ψυχῇ τοῦ παντὸς ὑπαντῶσαν ἀεὶ, id est ἐναντιουμένην.
Reiske.

²³⁵ f. διαμαχοῦσαν. *Reiske.*

θεστηκός καὶ ὑγιαῖνον, ὥραις καὶ κράσεσι καὶ
περιόδοις, Ὅσιριδος ἀπορρόη καὶ εἰκῶν ἐμφαι-
νομένη · Τυφὼν δέ, τῆς ψυχῆς τὸ παθητικὸν καὶ
τιτανικὸν καὶ ἄλογον καὶ ἔμπληκτον · τοῦ δέ
σωματικοῦ τὸ ἐπὶ κλητὸν καὶ νοσῶδες,²³⁶ καὶ τα-
ρακτικὸν ἀθρίαις²³⁷ καὶ δυσκρασίαις, καὶ κρύψεσιν
ἡλίου καὶ ἀφανισμοῖς σελήνης, οἷον ἐκδρομαὶ καὶ
ἀφανισμοὶ καὶ Τυφῶνες.²³⁸ καὶ τοῦνομα κατηγο-
ρεῖ τὸ Σήθ αὖ τὸν Τυφῶνα καλοῦσι · φράζει
δὲ τὸ²³⁹ πολλάκις ἀναστροφὴν καὶ πάλιν ὑπερ-
πήδησιν. Βεβαιῶνα²⁴⁰ δὲ τινὲς μὲν ἓνα τῶν τοῦ
Τυφῶνος ἐταίρων γεγονέναι λέγουσιν, Μάνεθος
αὖ τὸν²⁴¹ Τυφῶνα, καὶ Βέβωνα καλεῖσθαι. σημαίνει

²³⁶ ἐπὶ κλητὸν καὶ νοσῶδες] Prior vox an sit genuina, iudicent docti, nam et ἀθρίαις vox est prava. pro qua forte ἀθρίαις legendum sit. Est tamen ἐπὶ κλητὸν *adsciticiū*, et quae praeter naturam adsciscit sibi corpus, morbis non raro ansam praebent. Quid si, ut et alibi, ἐπὶ κλητὸν legi debeat? *Xylander*. ἐπὶ κλητὸν rectum est. significat *illud*, quod *expositum* est *reprehensionī*. *Reiske*.

²³⁷ ἐν ἀθρίαις. *Salmasius* αἰθρίαις scripserat. *Reiske*.

²³⁸ Potest hic versus sanus esse, si ἀφανισμοὶ pro devastatione, destructione, corruptione rerum accipiatur, τυφῶνες pro procellis omnia sternentibus et evertentibus, et subaudiatur εἰσὶ, et punctum commate mutetur, et vs. 3. αὐτὸ, ᾧ [vel ὃ] τὸν Τυφῶνα καλοῦσι legatur, ita ut constructio sit τοῦ σωματικοῦ τὸ ἐπὶ κλητὸν κατηγορεῖ αὐτὸ τὸ ὄνομα, ὃ τὸν Τυφῶνα καλοῦσι, scil. Σήθ. *Salmasius* [uti etiam *Xylander*] pro αὖ scripserat ᾧ. *Reiske*.

²³⁹ τὸ] ἢ τὴν. *Reiske*.

²⁴⁰ Utrum rectius sit Βεβαιῶνα, quod hic, an Βεβῶνα, quod statim post, in medio relinquam. *Reiske*.

²⁴¹ *Salmasius* αὐτὸν uno vocabulo scripsit. *Reiske*.

δὲ τοῦνομα κάθεξιν, ἢ κώλυσιν, ὥς τοῖς πράγμα-
σιν ὁδῶ βαδίζουσι καὶ πρὸς ὃ χρή φερομένοις,
ἐνισταμένης τῆς τοῦ Τυφῶνος δυνάμεως.

50. διὸ καὶ τῶν μὲν ἡμέρων ζῶων ἀπονέμουσιν
αὐτῷ τὸ ἀμαθέστατον, ὄνον · τῶν δ' ἀγρίων τὰ
θηριωδέστατα, κροκόδειλον καὶ τὸν ποτάμιον ἵπ-
πον. περὶ μὲν²⁴² τοῦ ὄνου προδεδηλώκαπεν. ἐν Ἐρ-
μουπόλει δὲ Τυφῶνος ἄγαλμα δεικνύουσιν ἵππον
ποτάμιον · ἐφ' οὗ βέβηκεν ἰέραξ, ὅφει μαχόμε-
νος · τῷ μὲν ἵππῳ τὸν Τυφῶνα δεικνύντες, τῷ
δὲ ἰέρακι δύναιμι καὶ ἀρχήν, ἣν βία κτώμενος ὁ
Τυφῶν πολλάκις οὐκ ἀνιᾶται²⁴³ ταραττόμενος ὑπὸ
τῆς κακίας καὶ ταραττων. διὸ καὶ θύοντες ἐβδόμη
τοῦ Τυβί μηνός, ἣν καλοῦσιν ἄφιξιν Ἰσιδος ἐκ
Φοινίκης, ἐπιπλάττουσι τοῖς ποπάνοις ἵππον ποτά-
μιον δεδεμένον. ἐν δ' Ἀπόλλωνος πόλει νενομισ-
μένον ἐστὶ κροκοδείλου φαγεῖν πάντως ἕκαστον
· ἡμέρᾳ δὲ μιᾷ θηρεύσαντες, ὅσους ἂν δύνωνται,
καὶ κτείναντες ἀπαντικρὺ τοῦ ἱεροῦ προβάλλουσι,
καὶ λέγουσιν, ὥς ὁ Τυφῶν τὸν Ὠρον ἀπέδρα κρο-
κόδειλος γενόμενος, πάντα καὶ ζῶα καὶ φυτὰ καὶ
πάνθη τὰ φαῦλα καὶ βλαβερὰ, Τυφῶνος ἔργα καὶ

²⁴² ὧν περὶ μὲν. *Reiske*.

²⁴³ Aut οὐκ ἀνίσταται leg. cum Marklando, aut οὐ παυεταί. *Reiske*.

μέρη καὶ κινήματα²⁴⁴ ποιούμενοι.

51. τὸν δ' Ὅσιριν αὖ πάλιν ὀφθαλμῷ καὶ σκήπτρῳ γράφουσιν, ὧν τὸ μὲν τὴν πρόνοιαν ἐμφαίνειν, τὸ δὲ τὴν δύναμιν, ὥς Ὅμηρος τὸν ἄρχοντα καὶ βασιλεύοντα πάντων Ζῆν ὕπατον καὶ μῆστωρα καλῶν, ἔοικε τῷ μὲν ὑπάτῳ τὸ κράτος αὐτοῦ, τῷ δὲ μῆστῳρι τὴν εὐβουλίαν καὶ τὴν φρόνησιν σημαίνειν. γράφουσι καὶ²⁴⁵ ἱέρακι τὸν θεὸν τοῦτον πολλάκις. εὐτονία γὰρ ὄψεως ὑπερβάλλει, καὶ πτήσεως ὀξύτητι καὶ διοικεῖν αὐτὸν ἐλάχιστατῇ τροφῇ²⁴⁶ πέφυκε. λέγεται δὲ καὶ νεκρῶν ἀτάφων ὄμμασι γῆν ὑπερπετόμενος ἐπιβάλλειν. ὅταν δὲ πιούμενος ἐπὶ τῶν ποταμῶν καταίρει, τὸ πτερὸν ἴστησιν ὀρθὸν, πιὼν δὲ κλίνει τοῦτο πάλιν. ὃ δῆλός ἐστι σεσωσμένος καὶ διαπεφευγὼς τὸν χροκόδειλον. ἂν γὰρ ἀρπασθῇ, μένει τὸ πτερὸν ὥσπερ ἔστη πεπηγός. πανταχοῦ δὲ καὶ ἀνθρωπόμορφον Ὅσίριδος ἄγαλμα δεικνύουσιν, ἐξορθιάζον τῷ αἰδοίῳ, διὰ τὸ γόνιμον καὶ τὸ τρόφι-

²⁴⁴μέρη κινήματα μέρη] videtur abundare, aut καὶ abesse. Locus Homeri est Iliados θ. 22. διοικεῖν ἑαυτὸν τῇ τροφῇ est *cibum digerere*, etiam apud Aphrodiseum et Aëtium, ipsumque Galenum, ut alias observavimus. Pro ὄμμασι quidem σώμασιν esse legendum, ex Aeliano constat, 2. 42. *Xylander*.

²⁴⁵γράφουσι δὲ καὶ — *Reiske*.

²⁴⁶καὶ διώκειν πάντων τάχιστα τὴν τροφήν πέφυκε. *Reiske*.

μον. ἀμπεχόνη δὲ φλογοειδῆς στέλλουσα αὐτοῦ
τὰς εἰκόνας, ἥλιον σῶμα τῆς τάγαθοῦ δυνάμεως
ὡς²⁴⁷ ὁρατὸν οὐσίας νοητῆς ἡγούμενοι. διὸ καὶ
καταφρονεῖν ἄξιόν ἐστι τῶν τὴν ἡλίου σφαῖραν
Τυφῶνι προσνεμόντων, ᾧ λαμπρὸν οὐδέν, οὐδὲ
σωτήριον, οὐδὲ τάξις, οὐδὲ γένεσις, οὐδὲ κίν-
ησις μέτρον ἔχουσα καὶ λόγον, ἀλλὰ τάναντία
προσῆκει. καὶ αὐχμὸν, οἷς φθείρει πολλὰ τῶν
ζώων καὶ βλαστανόντων, οὐχ ἡλίου θετέον ἔρ-
γον, ἀλλὰ τῶν ἐν γῇ καὶ ἀέρι μὴ καθ' ὥραν κε-
ραννυμένων πνευμάτων καὶ ὑδάτων, ὅταν ἡ τῆς
ἀτάκτου καὶ ἀορίστου δυνάμεως ἀρχὴ πλημμελή-
σασα κατασβέσῃ τὰς αναθυμιάσεις.

52. ἐν δὲ τοῖς ἱεροῖς ὕμνοις τοῦ Ὀσίριδος ἀνα-
καλοῦνται τὸν ἐν ταῖς ἀγκάλαις κρυπτόμενον τοῦ
ἡλίου, καὶ τῇ τριακάδι τοῦ Ἐπιφί μηνός, ἐορτά-
ζουσιν ὀφθαλμῶν Ὠρου γενέθλιον,²⁴⁸ ὅτε σελήνη
καὶ ἥλιος ἐπὶ μιᾷς εὐθείας γεγόνασιν, ὡς οὐ
μόνον τὴν σελήνην, ἀλλὰ καὶ τὸν ἥλιον ὄμμα τοῦ
Ὠρου καὶ φῶς ἡγούμενοι. τῇ δὲ ὀγδόῃ φθίνοντος
τοῦ Φαωφί βακτηρίας ἡλίου γενέσθαι, ὃν ἄγουσι

²⁴⁷ Credo, ὡς ut e fine praemissi vocab. perperam iteratum, de-
lendum esse. *Reiske.*

²⁴⁸ γενέθλιον ἄγουσι correxeram, antequam mihi constaret, ean-
dem mentem Bentleio, Marklando et Squirio fuisse. *Reiske.*

μετὰ φθινοπωρινὴν ἰσημερίαν, ἐμφαίνοντες οἶον ὑπερείσματος δεῖσθαι καὶ ῥώσεως, τῷ τε θερμῷ γινόμενον ἐνδεᾶ, καὶ τῷ φωτὶ ἐνδεᾶ κλινόμενον, καὶ πλάγιον ἀφ' ἡμῶν φερόμενον. ἔτι δὲ τὴν βοῦν ὑπὸ τροπᾶς χειμερινᾶς ἐπτάκις περὶ τὸν ναὸν περιφέρουσι · καὶ καλεῖται ζήτησις Ὀσίριδος ἡ περιδρομὴ τοῦ ἡλίου, τὸ ὕδωρ χειμῶνος τῆς θεοῦ ποθοῦσης. Τοσαυτάκις δὲ περίεισιν, ὅτι τὴν ἀπὸ τροπῶν χειμερινῶν ἐπὶ τροπᾶς θερινᾶς πάροδον ἐβδόμῳ μηνὶ συμπεραίνει. λέγεται δὲ καὶ θῦσαι τῷ ἡλίῳ τετράδι μηνὸς ἱσταμένου πάντων πρῶτος Ὀρος ὁ Ἰσιδος, ὡς ἐν τοῖς ἐπιγραφομένοις γενεθλίοις Ὀρου γέγραπται. καὶ μὴν ἡμέρας ἐκάστης τριχῶς ἐπιθυμιῶσι τῷ ἡλίῳ, ῥητίνην μὲν ὑπὸ τὰς ἀνατολάς, σμύρναν δὲ μεσουρανοῦντι, τὸ δὲ καλούμενον κῦφι περὶ δυσμᾶς · ὧν ἕκαστον ὃν ἔχει λόγον, ὕστερον ἀφηγήσομαι. τὸν δὲ ἥλιον πᾶσι τούτοις προτρέπεσθαι καὶ θεραπεύειν οἴονται. καὶ τί δεῖ πολλὰ τοιαῦτα συνάγειν. εἰσὶ γὰρ οἱ τὸν Ὀσιριν ἄντικρυς ἥλιον εἶναι καὶ ὀνομάζεσθαι σείριον ὑφ' Ἑλλήνων λέγοντες, εἰ καὶ παρ' Αἰγυπτίοις ἡ πρόθεσις τοῦ ἄρθρου τοῦνομα πεποίηκεν ἀμφιγνοεῖσθαι. τὴν δ' Ἰσιν οὐχ ἐτέραν τῆς σελήνης ἀποφαίνοντες, ἐν καὶ τῶν²⁴⁹ ἀγαλ-

²⁴⁹ f. ἀποφαίνονται ἐκ τοῦ ἐμφαίνεσθαι. *Reiske*. καὶ τῶν ἀγαλμ. et deinceps.

μάτων αὐτῆς, τὰ μὲν κερασφόρα τοῦ μηνοειδοῦς
γεγονέναι μιμήματα, τοῖς δὲ μελανοστόλοις ἐμ-
φαίνουσι τὰς κρύψεις καὶ τοὺς περισκισμοὺς, ἐν
οῖς διώκει ποθοῦσα τὸν ἥλιον. διὸ καὶ πρὸς τὰ
ἐρωτικά τὴν σελήνην ἐπικαλοῦνται, καὶ τὴν Ἴσιν
Εὐδοξός φησι²⁵⁰ βραβεύειν τὰ ἐρωτικά. καὶ τούτοις
μὲν ἄλλως γέ πως τοῦ πιθανοῦ μέτεστι, τῶν δὲ
Τυφῶνα ποιούντων τὸν ἥλιον, οὐδ' ἀκούειν ἄξιον.
ἀλλ' ἡμεῖς αὖθις τὸν οἰκεῖον ἀναλάβωμεν λόγον.

53. ἡ γὰρ Ἴσις ἐστὶ μὲν τὸ τῆς φύσεως θῆλυ,
καὶ δεκτικὸν ἀπάσης γενέσεως, καθὼ τιθηνή καὶ
πανδεχὴς ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος, ὑπὸ δὲ τῶν πολλῶν
μυριώνυμος κέκληται, διὰ τὸ πάσας ὑπὸ τοῦ λό-
γου τρεπομένη μορφὰς δέχεσθαι καὶ ιδέας. ἔχει
δὲ σύμφυτον ἔρωτα τοῦ πρώτου καὶ κυριωτάτου
πάντων, ὃ τὰγαθῷ ταυτὸν ἐστὶ, κακῷ ποθεῖ
καὶ διώκει· τὴν δ' ἐκ τοῦ κακοῦ φεύγει καὶ δι-
ωθεῖται μοῖραν, ἀμφοῖν μὲν οὖσα χώρα καὶ ὕλη,
ρέπουσα δ' αἰεὶ πρὸς τὸ βέλτιον ἐξ ἑαυτῆς, καὶ
παρέχουσα γεννᾶν ἐκεῖνο καὶ κατασπείρειν εἰς
ἑαυτὴν ἀπορροίας καὶ ὁμοιότητος, αἷς χαίρει καὶ
γέγηθε κυῖσκομένη καὶ ὑποπιμπλαμένη τῶν γενέ-
σεων. εἰκὼν γὰρ ἐστὶν οὐσίας ἐν ὕλῃ γένεσις,²⁵¹

²⁵⁰ Eudoxus videtur id in Γῆς περιόδῳ tradidisse. *Reiske*.

²⁵¹ ἐν ὕλῃ ἢ γένεσις. *Reiske*.

καὶ μίμημα τοῦ ὄντος τὸ γινόμενον.

54. ὁθεν οὐκ ἄπο τρόπου μυθολογοῦσι τὴν Ὀσίριδος ψυχὴν αἰδιδιον εἶναι καὶ ἄφθαρτον, τὸ δὲ σῶμα πολλάκις διασπᾶν καὶ ἀφανίζειν τὸν Τυφῶνα· τὴν δ' Ἴσιν πλανωμένην καὶ ζητεῖν καὶ συναρμόττειν πάλιν. τὸ γὰρ ὄν καὶ νοητὸν καὶ ἀγαθὸν, φθορᾶς καὶ μεταβολῆς κρεῖττόν ἐστι· τινὰς δ' ἀπ' αὐτοῦ τὸ αἰσθητὸν καὶ σωματικὸν εἰκόνας ἐκμάττεται, καὶ λόγους, καὶ εἶδη καὶ ὁμοιότητας ἀναλαμβάνει, καθάπερ ἐν κηρῷ σφραγιῖδες οὐκ αἰεὶ διαμένουσιν. ἀλλὰ καταλαμβάνει τὸ ἄτακτον αὐτὰς καὶ ταραχῶδες, ἐνταῦθα²⁵² τῆς ἄνω χώρας ἀπεληλαμένον καὶ μαχόμενον πρὸς τὸν Ὠρον, ὃν ἡ Ἴσις εἰκόνα τοῦ νοητοῦ κόσμον αἰσθητὸν ὄντα γεννᾷ. διὸ καὶ δίκην φεύγειν λέγεται νοθείας ὑπὸ Τυφῶνος, ὡς οὐκ ὢν καθαρὸς, οὐδὲ εἰλικρινῆς, οἷος ὁ πατὴρ λόγος αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν ἀμιγῆς καὶ ἀπαθής, ἀλλὰ νενοθευμένος τῇ ὕλῃ διὰ τὸ σωματικόν. περιγίνονται δὲ καὶ νῖκαι τοῦ Ἑρμοῦ, τουτέστι τοῦ λόγου, μαρτυροῦντος καὶ δεικνύοντος, ὅτι πρὸς τὸ νοητὸν ἢ φύσης μετασχηματιζομένη τὸν κόσμον ἀποδίδωσιν. ἡ μὲν γὰρ, ἔτι τῶν θεῶν ἐν γαστρὶ τῆς Ἑρέας ὄντων, ἐξ

²⁵² Ante vel post ἐνταῦθα comma collocetur, haud multum refert. in hunc humilem terrarum orbem detrusum. Reiske.

Ἴσιδος καὶ Ὀσίριδος γενομένη γένεσις Ἀπόλλωνος αἰνίττεται τὸ πρὶν ἐκφανῇ γενέσθαι τόνδε τὸν κόσμον, καὶ συντελεσθῆναι τοῦ λόγου τὴν ὕλην φύσει ἐλεγχομένην ἐπ' αὐτὴν²⁵³ ἀτελῇ, τὴν πρώτην γένεσιν ἐξενεγκεῖν.

55. διὸ καὶ φασὶ τὸν θεὸν ἐκεῖνον ἀνάπηρον ὑπὸ σκότῳ γενέσθαι, καὶ πρεσβύτερον Ὠρον καλοῦσιν. οὐ γὰρ ἦν κόσμος, ἀλλ' εἰδωλόν τι καὶ κόσμου φάντασμα²⁵⁴ μέλλοντος. ὁ δὲ Ὠρος οὗτος, αὐτός ἐστιν ὠρισμένος καὶ τέλειος, οὐκ ἀνηρηκώς²⁵⁵ τὸν Τυφῶνα παντάπασιν, ἀλλὰ τὸ δραστήριον καὶ ἰσχυρὸν αὐτοῦ παρηρημένος. ὅθεν ἐν Κοπτῶ τὸ ἄγαλμα τοῦ Ὠρου λέγουσιν ἐν τῇ ἐτέρᾳ χειρὶ Τυφῶνος αἰδοῖα κατέχειν · καὶ τὸν Ἑρμῆν μυθολογοῦσιν, ἐξελόντα τοῦ Τυφῶνος τὰ νεῦρα, χορδαῖς χρήσασθαι, διδάσκοντες, ὥς τὸ πᾶν ὁ λόγος διαρμოსάμενος, σύμφωνον ἐξ ἀσυμφώνων μερῶν ἐποίησε, καὶ τὴν φθαρτικὴν οὐκ ἀπώλεσεν, ἀλλ' ἀνεπλήρωσε, δύναμιν. ὅθεν ἐκείνη μὲν ἀσθενὴς καὶ ἀδρανὴς ἐνταῦθα, φυρομένη καὶ προσπλεκομένη τοῖς παθητικοῖς καὶ μεταβολικοῖς μέλεσι,

²⁵³f. συντελεσθῆναι ὑπὸ [vel ἐκ] τοῦ λόγου τὴν ὕλην ἐλεγχομένην ἐπ' αὐτῇ [seorsim in se] οὕσαν ἀτελῇ. *Reiske.*

²⁵⁴εἰδωλόν τι καὶ φάντασμα κόσμου μέλλοντος. *Reiske.*

²⁵⁵f. οὐκ ἀνηρηκώς δὲ τ. *Reiske.*

σεισμῶν μὲν ἐν γῇ καὶ τρόμων αὐχμῶν, καὶ ἐν ἀέρι
δὲ,²⁵⁶ καὶ πνευμάτων ἀτόπων, αὖθις δὲ πρηστήρων
καὶ κεραυνῶν δημιουργός ἐστι. φαρμάττει δὲ καὶ
λοιμοῖς ὕδατα καὶ πνεύματα, καὶ μέχρι σελήνης
ἀνατρέχει καὶ ἀναχαιτίζει, συνέχουσα καὶ με-
λαίνουσα πολλάκις τὸ λαμπρὸν, ὥς Αἰγύπτιοι
νομίζουσι, καὶ λέγουσιν, ὅτι τοῦ Ὀρου νῦν μὲν
ἐπάταξε, νῦν δ' ἐξελὼν κατέπειν ὁ Τυφὼν τὸν ὀφ-
θαλμόν· εἶτα τῷ ἡλίῳ πάλιν ἀπέδωκε, πληγὴν μὲν
αἰνιττόμενοι, τὴν κατὰ μῆνα μείωσιν τῆς σελήνης,
πλήρωσιν δὲ, τὴν ἐκλειψιν, ἣν ὁ ἥλιος ἰᾶται δια-
φυγούσης τὴν σκιάν τῆς γῆς, εὐθύς ἀντιλάμπων.

56. ἡ δὲ κρείττων καὶ θειότερα φύσις ἐκ τριῶν
ἐστι, τοῦ νοητοῦ καὶ τῆς ὕλης καὶ τοῦ ἐκ τούτων,
ὃν κόσμον Ἕλληνες ὀνομάζουσιν. ὁ μὲν οὖν
Πλάτων, τὸ μὲν νοητὸν, καὶ²⁵⁷ ιδέαν καὶ παρά-
δειγμα καὶ πατέρα, τὴν δὲ ὕλην, καὶ μητέρα καὶ
τιτηνὴν, ἔδραν τε καὶ χώραν γενέσεως, τὸ δὲ ἐξ
ἀμφοῖν, ἔγγονον καὶ γένεσιν ὀνομάζειν εἴωθεν.
Αἰγυπτίους δ' ἂν τις εἰκάσειε τῶν τριγώνων τὸ
κάλλιστον,²⁵⁸ μάλιστα τούτῳ τὴν τοῦ παντὸς φύσιν

²⁵⁶ αὐχμῶν δὲ ἐν ἀέρι. *Reiske.*

²⁵⁷ Hoc καὶ, et id, quod paulo post inter ὕλην et μητέρα legitur, delendum. *Reiske.*

²⁵⁸ Αἰγυπτίους δ' ἂν τις εἰκάσειε μιμούμενον αὐτὸν ὀνομάσαι τὸ ὀρθογώνιον τῶν τριγώνων τὸ κάλλιστον. *existimet aliquis,*

ὁμοιοῦντας, ὥ καὶ Πλάτων ἐν τῇ πολιτείᾳ δοκεῖ
τούτῳ προσκεχρῆσθαι, τὸ γαμήλιον διάγραμμα
συντάττων. ἔχει δ' ἐκεῖνο τὸ τρίγωνον, τριῶν
τὴν πρὸς ὀρθίαν, καὶ τεττάρων τὴν βάσιν, καὶ
πέντε τὴν ὑποτείνουσιν ἴσον ταῖς περιεχούσαις
δυναμένην. εἰκαστέον οὖν τὴν μὲν πρὸς ὀρθάς,²⁵⁹
ἄρρενι, τὴν δὲ βάσιν, θηλείᾳ, τὴν δὲ ὑποτείνου-
σαν, ἀμφοῖν ἐγγόνῳ · καὶ τὸν μὲν Ὅσιριν ὡς
ἀρχὴν, τὴν δὲ Ἴσιν ὡς ὑποδοχὴν, τὸν δὲ Ὠρον
ὡς ἀποτέλεσμα. τὰ μὲν γὰρ τρία, πρῶτος περισ-
σός ἐστι καὶ τέλειος · τὰ δὲ τέτταρα, τετράγωνος
ἀπὸ πλευρᾶς ἀρτίου τῆς δυάδος · τὰ δὲ πέντε,
πῇ μὲν τῷ πατρὶ, πῇ δὲ τῇ μητρὶ προσέοικεν, ἐκ
τριάδος συγκείμενα καὶ δυάδος. καὶ τὰ πάντα τῶν
πέντε γέγονεν παρώνυμα, καὶ τὸ ἀριθμῆσασθαι
πεμπάσασθαι λέγουσιν. ποιεῖ δὲ τετράγωνον ἢ
πεντάς ἀφ' ἑαυτῆς, ὅσον τῶν γραμμάτων παρ'
Αἰγυπτίοις τὸ πλήθος ἐστι, καὶ ὅσον ἐνιαυτῶν
ἕξ η χρόνον.²⁶⁰ ὁ ἄπιστον μὲν οὖν, Ὠρον εἰώθασιν
Καίμιν προσαγορεύειν, ὅπερ ἐστὶν ὀρώμενον. αἰς-

*Platonem rectangulum triangulum omnium appellasse pulcherri-
mum ex imitatione Aegyptiorum, qui illi praecipue rerum omnium
naturam assimulant. Reiske.*

²⁵⁹ τὴν μὲν πρὸς ὀρθίαν. ut paullo ante. subauditur ἴθυσιν, vel
ἴξιν. lineam perpendicularem. nam in πρὸς ὀρθάς subauditur γω-
νίας. Reiske.

²⁶⁰ χρόνον] mallet ἀριθμὸν. Reiske.

θητὸν γὰρ καὶ ὁρατὸν ὁ κόσμος. ἢ δ' ἴσις ἔστιν ὅτε καὶ Μοῦθ καὶ πάλιν Ἀθυρι καὶ Μεθύερ προσαγορεύουσι. σημαίνουνσι δὲ τῷ μὲν πρώτῳ τῶν ὀνομάτων, μητέρα · τῷ δὲ δευτέρῳ, οἶκον Ὠρου κόσμιον · (ὥς καὶ Πλάτων χώραν γενέσεως καὶ δεξαμενήν) τὸ δὲ τρίτον σύνθετόν ἐστιν ἔκ τε τοῦ πλήρους καὶ τοῦ αἰτίου.²⁶¹ πλήρης γάρ ἐστιν ἡ ὕλη τοῦ κόσμου, καὶ τῷ ἀγαθῷ καὶ καθαρῷ καὶ κεκοσμημένῳ σύνεστιν.

57. δόξειε δ' ἂν ἴσως καὶ Ἡσίοδος, τὰ πρῶτα πάντα χάος καὶ γῆν καὶ τάρταρον καὶ ἔρωτα ποιῶν, οὐχ ἑτέρας λαμβάνειν ἀρχάς, ἀλλὰ ταύτας γε δὴ, τῶν ὀνομάτων, τῇ μὲν Ἰσιδι τὸ τῆς γῆς, τῷ δ' Ὀσίριδι τὸ τοῦ ἔρωτος, τῷ δὲ Τυφῶνι τὸ τοῦ ταρτάρου μεταλαμβάνοντές, ὥς²⁶² ἀποδίδομεν. τὸ γὰρ χάος δοκεῖ χώραν τινὰ καὶ τόπον τοῦ παντός ὑποτίθεσθαι. προσκαλεῖται δὲ καὶ τὸν Πλάτωνος ἀμωσγέπως τὰ πράγματα μῦθον, ὃν Σωκράτης ἐν συμποσίῳ περὶ τῆς τοῦ ἔρωτος γενέσεως διῆλθε, τὴν πενίαν λέγων τέκνων δεομένην τῷ πόρῳ καθεύδοντι παρακλιθῆναι, καὶ κυάσασαν ἐξ αὐτοῦ

²⁶¹ f. ἀρτίου. *integro*. Hoc si admittas, posses plēres pro περισσῷ accipere. *Reiske*.

²⁶² μεταλαμβάνοντές πως ἀποδίδομεν. *reddimus quodammodo, sic aliis nominibus interpretantes*. *Reiske*.

τεκεῖν τὸν ἔρωτα, φύσει μακρὸν²⁶³ ὄντα καὶ παντοδαπὸν, ἅτε δὴ πατὴρ μὲν ἀγαθοῦ καὶ σοφοῦ καὶ πᾶσιν αὐτάρκους, μητὴρ δ' ἀμηχάνου καὶ ἀπόρου, καὶ δι' ἑνδειαν αἰεὶ γλιχομένης ἑτέρου, καὶ περὶ ἕτερον λιπαρούσης γεγεννημένον. ὁ γὰρ πόρος οὐχ ἕτερός ἐστιν τοῦ πρώτου ἐραστοῦ καὶ ἐφετοῦ καὶ τελείου καὶ αὐτάρκους. πενίαν τε τὴν ὕλην προσεῖπεν, ἐνδεᾶ μὲν οὔσαν αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν τοῦ ἀγαθοῦ, πληρουμένην δὲ ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ποθοῦσαν αἰεὶ καὶ μεταλαμβάνουσιν. ὁ δὲ γινόμενος ἐκ τούτων κόσμος καὶ ὦρος,²⁶⁴ οὐκ αἰδῖος οὐδ' ἀπαθής, οὐδ' ἄφθαρτος, ἀλλ' ἀειγενής ὢν, μηχανᾶται ταῖς τῶν παθῶν μεταβολαῖς καὶ περιόδοις αἰεὶ νέος καὶ μηδέποτε φθαρησόμενος διαμένειν.

58. χρηστέον δὲ τοῖς μύθοις, οὐχ ὡς λόγοις πάνπαν οὔσιν,²⁶⁵ ἀλλὰ τὸ πρόσφορον ἐκάστου τὸ κατὰ

²⁶³ φύσει μακρὸν] μακρὸς quid significet hoc loco? ut et post duas fere cum dimidia paginas διαλεγόμενα καὶ φθειρόμενα. forte διαφλεγόμενα. Paulo ante ἔρημα ὁμοιότητος, sensus dictat scribendum ποιότητος. Xylander. μακρὸν] f. ἀβληχρὸν, debilem, aut ἀμαυρὸν. v. p. 477. 1. Reiske.

²⁶⁴ Nil caussae video, quare ὦρος mutetur. Nam *mundus* et ὦρος idem esse dicebatur in superioribus. et utrumque a *munditie* et *venusta specie* dictum est. Reiske.

²⁶⁵ οὔσιν hic positum pro ἀληθῶς οὔσιν, aut ἀληθέσιν. deinde pro secundo τὸ mallem τῷ, et comma sublatum. τῷ idem ibi

τὴν ὁμοιότητα λαμβάνοντας. ὅταν οὖν ὕλην λέγωμεν, οὐ δεῖ πρὸς ἐνίων φιλοσόφων δόξας ἀποφερομένους ἄψυχόν τι σῶμα καὶ ἄποιον ἀργόν τε καὶ ἄπρακτον ἐξ ἑαυτοῦ διανοεῖσθαι. καὶ γὰρ ἔλαιον ὕλην μύρου καλοῦμεν, καὶ χρυσὸν ἀγάλματος, οὐκ ὄντα πάσης ἔρημα ὁμοιότητος. αὐτὴν τε τὴν ψυχὴν καὶ τὴν διάνοιαν τοῦ ἀνθρώπου, ὡς ὕλην ἐπιστήμης καὶ ἀρετῆς τῷ λόγῳ κοσμεῖν καὶ ῥυθμίζειν παρέχομεν · τὸν τε νοῦν ἔνιοι τόπον εἰδὼν ἀπεφάναντο, καὶ τῶν νοητῶν οἶον ἐκμαγεῖον. ἔνιοι δὲ καὶ τὸ σπέρμα τῆς γυναικὸς, οὐ δύναμιν, οὐδ' ἀρχὴν, ὕλην δὲ καὶ τροφὴν γενέσεως εἶναι δοξάζουσιν. ὧν ἐχομένους χρὴ καὶ τὴν θεὸν ταύτην οὕτω διανοεῖσθαι τοῦ πρώτου θεοῦ μεταλαγχάνουσιν αἰεὶ καὶ συνοῦσαν ἔρωτι τῶν περὶ ἐκεῖνον ἀγαθῶν καὶ καλῶν, οὐχ ὑπεναντίαν²⁶⁶ · ἄλλ' ὥσπερ ἄνδρα νόμιμον καὶ δίκαιον ἐρᾶν²⁶⁷ ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ γυναῖκα χρηστὴν ἔχουσιν ἄνδρα καὶ συνοῦσαν, ὅμως ποθεῖν λέγομεν · οὕτως αἰεὶ γλιχομένην ἐκείνου, καὶ περὶ ἐκεῖνον παροῦσαν²⁶⁸

erit, atque ἐκ τοῦ. *id quod unicuique rei praesenti ob aliquam similitudinem conveniens est. Reiske.*

²⁶⁶ f. ὑπεναντιοῦσαν. *Reiske.*

²⁶⁷ *Locus hic est sanus, nihil assutum et aliunde invectum. Viri est ἐρᾶν uxorem; uxoris ποθεῖν maritum. Reiske.*

²⁶⁸ *Ἀπαροῦσαν ipse quoque, antequam Squirium consulissem, conieceram, motus loco nostri, qui p. 474. 5. exstat. Reiske.*

καὶ ἀναπιμπλαμένην τοῖς κυριωτάτοις μέρεσιν καὶ
καθαρωτάτοις.

59. ὅπου δὲ ὁ Τυφῶν παρεμπίπτει τῶν ἐσχάτων
ἀπτόμενος, ἐνταῦθα δοκοῦσαν ἐπισκυθρωπάζειν
καὶ πενθεῖν λεγομένην, καὶ λείφανα ἄττα καὶ
σπαράγματα τοῦ Ὀσίριδος ἀναζητεῖν καὶ στολίζειν,
ὑποδεχομένην τὰ φθειρόμενα καὶ ἀποκρύπτουσιν,
ὥσπερ ἀναφαίνει πάλιν τὰ γινόμενα, καὶ ἀνίησιν
ἐξ ἑαυτῆς · οἱ μὲν γὰρ ἐν οὐρανῷ καὶ ἄστροις λό-
γοι καὶ εἶδη καὶ ἀπορρόαι τοῦ θεοῦ μένουσι, τὰ δὲ
τοῖς παθητικοῖς διεσπαρμένα, γῇ καὶ θαλάττῃ καὶ
φυτοῖς καὶ ζώοις, διαλεγόμενα²⁶⁹ καὶ φθειρόμενα
καὶ θαπτόμενα, καὶ πολλάκις αὖθις ἐκλάμπει καὶ
ἀναφαίνεται ταῖς γενέσεσι. διὸ τὸν Τυφῶνα τῇ
Νέφθυϊ συνοικεῖν φησὶν ὁ μῦθος, τὸν δὲ Ὀσι-
ριν κρύφα συγγενέσθαι. τὰ γὰρ ἔσχατα μέρη τῆς
ὕλης, ἃ νέφθυιν καὶ τελευτήν καλοῦσιν, ἡ φθαρ-
τικὴ μάλιστα κατέχει δύνამις. ἡ δὲ γόνιμος καὶ
σωτήριος ἀσθενὲς σπέρμα καὶ ἁμαυρὸν εἰς ταῦτα
διαδίδωσιν, ἀπολλυμένη, ὑπὸ τοῦ Τυφῶνος, πλὴν

²⁶⁹ Si mutanda esset vulgata, probarem Baxteri διαλυόμενα. sed
διαλεγόμενα potest non solum defendi, sed etiam pro elegantia
haberi. quae decerpuntur, deleguntur, seorsim quaeque diversis in
locis deponuntur. Posset quoque de διαφερόμενα cogitari. καὶ ante
πολλάκις deleri oportere videram ipse quoque, ut et ἀπολλύμενον
p. 477. 2. Reiske.

ὅσον ἢ Ἰσις ὑπολαμβάνουσα, σώζει καὶ τρέφει καὶ συνίστησι.

60. καθόλου δ' ἀμείνων οὗτός ἐστιν,²⁷⁰ ὥσπερ καὶ Πλάτων ὑπονοεῖ καὶ Ἀριστοτέλης. κινεῖται δὲ τῆς φύσεως τὸ μὲν γόνιμον καὶ σωτήριον ἐπ' αὐτόν, καὶ πρὸς τὸ εἶναι, τὸ δ' ἀναιρετικὸν καὶ φθαρτικόν, ὑπ' αὐτοῦ, καὶ πρὸς τὸ μὴ εἶναι. διὸ τὸ μὲν Ἰσιν καλοῦσι, παρὰ τὸ ἴσθαι μετ' ἐπιστήμης καὶ φέρεσθαι, κίνησιν οὔσαν ἔμψυχον καὶ φρόνιμον. οὐ γάρ ἐστι τοῦνομα βαρβαρικόν, ἀλλ' ὥσπερ τοῖς θεοῖς πᾶσιν ἀπὸ δυεῖν γραμμάτων²⁷¹ τοῦ θεατοῦ καὶ τοῦ θέοντος ἐστὶν ὄνομα κοινόν, οὕτω τὴν θεὸν ταύτην ἀπὸ τῆς ἐπιστήμης ἅμα καὶ τῆς κινήσεως, Ἰσιν μὲν ἡμεῖς, Ἰσιν²⁷² δ' Αἰγύπτιοι καλοῦσιν. οὕτω δὲ καὶ Πλάτων²⁷³ φησὶ τὴν ὁσίαν δηλοῦν

²⁷⁰ Conieceram aliquando ἀμεινον οὕτως ἐστίν, scil. διανοεῖσθαι. nunc tamen magis placet καθόλου δ' ὁ γεννῶν οὗτός ἐστι. scil. Osiris. *Reiske.*

²⁷¹ γραμμάτων rectum est. nam e vocabulis θεατῆς et θέων duae tantum primae literae servantur ad vocab. θεός formandum. *Reiske.*

²⁷² In vocab. Ἰσις exarando aliam Graecos, aliam Aegyptios, rationem fuisse secutos, hoc e loco colligitur. non tamen patet, quae illa fuerit diversitas. *Reiske.*

²⁷³ Platonica haec vitiosa sunt. nam ἰσίαν καλοῦντας non cohaeret. ut cohaereat, δηλοῦν lege pro δηλοῦντος. Certe in Cratyllo οὐσία dicitur olim ἐσία et ὠσία dicta, et ἴσις esse κίνησις, ac κακία τὸ κακῶς ἰόν. Vide ibi. *Xylander.*

τούς παλαιούς, Ἰσίαν καλοῦντας · οὕτω καὶ τὴν νόησιν καὶ τὴν φρόνησιν, ὥς νοῦ φορὰν καὶ κίνησιν οὔσαν, ἱεμένου καὶ φερομένου, καὶ τοῦ συνιέναι καὶ τάγαθὸν ὅλως, καὶ ἀρετὴν ἐπὶ τοῖς εὐροῦσι²⁷⁴ καὶ θεοῦσι θέσθαι. καθάπερ αὖ πάλιν τοῖς ἀντιφωνοῦσιν ὀνόμασι λοιδορεῖσθαι τῶν κατὰ²⁷⁵ τὸ τὴν φύσιν ἐμποδίζον καὶ συνδέον καὶ ἴσχον καὶ κωλύον ἔσθαι καὶ ἰέναι κακίαν, ἀπορίαν, δειλίαν, ἀνίαν προσαγορευόντων.²⁷⁶

61. ὁ Ὅσιρις ἐκ τοῦ ὀσίου καὶ ἱεροῦ τοῦνομα μεμιγμένον ἔσχηκε · κοινὸς γάρ ἐστι τῶν ἐν οὐρανῷ καὶ τῶν ἐν ἄδου λόγους · ὥς τὰ μὲν ἱερά, τὰ δὲ ὅσια τοῖς παλαιοῖς²⁷⁷ ἦν προσαγορεύειν. ὁ δ' ἀναφαίνων τὰ οὐράνια καὶ τῶν ἄνω φερομένων Ἄνουβις λόγος,²⁷⁸ ἔστι δὲ, ὅτε καὶ Ἑρμάνουβις ὀνομάζεται, τὸ μὲν, ὥς τοῖς ἄνω, τὸ δὲ, ὥς τοῖς κάτω προσῆκον. διὸ καὶ θύου-

²⁷⁴ Conieceram olim εὐροοῦσι. concedam tamen haud invitus Squirrii, Bentleii, et, quod praecipuum, Platonis auctoritati. *Reiske.*

²⁷⁵ Aut delend. τῶν κατὰ, aut cum τοὺς πάλαι, vel τοὺς παλαιούς permutandum, aut cum νενομικέναι, *statuisse. Reiske.*

²⁷⁶ προσαγορεύοντας. pendet enim a superiori φησὶ δηλοῦ τοὺς παλαιούς. *Reiske.*

²⁷⁷ Post τοῖς παλαιοῖς excidit aut ἐν ἔθει, aut νόμιμον. *Reiske.*

²⁷⁸ λόγος Ἄνουβις vocabulis transpositis. *Reiske.*

σιν αὐτῷ τὸν μὲν λευκὸν ἀλεκτρυόνα, τὸν δὲ²⁷⁹
χροκίαν, τὰ μὲν εἰλικρινῇ καὶ φανᾷ, τὰ δὲ μικτὰ
καὶ ποικίλα νομίζοντες.²⁸⁰ οὐ δεῖ δὲ θαυμάζειν
τῶν ὀνομάτων τὴν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἀνάπλασιν.
καὶ γὰρ ἄλλα μυρία τοῖς μεθισταμένοις ἐκ τῆς
Ἑλλάδος συνεκπεσόντα, μέχρι νῦν παραμένει
καὶ ξενιτεύει παρ' ἐτέροις, ὧν ἓνια τὴν ποιητικὴν
ἀνακαλουμένην διαβάλλουσιν ὡς βαρβαρίζουσιν
οἱ γλώττας τὰς τοιαύτας²⁸¹ προσαγορεύοντες. ἐν
δὲ ταῖς Ἑρμοῦ λεγομέναις βίβλοις ιστοροῦσι γε-
γράφθαι περὶ τῶν ἱερῶν ὀνομάτων, ὅτι τὴν μὲν
ἐπὶ τῆς τοῦ ἡλίου περιφορᾶς τεταγμένην δύναμιν,
ὦρον, Ἕλληνες δ' Ἀπόλλωνα καλοῦσι · τὴν δ'
ἐπὶ τοῦ πνεύματος, οἱ μὲν Ὅσιριν, οἱ δὲ Σάρα-
πιν, οἱ δὲ, Σωθὶ Αἰγυπτιστί. σημαίνει δὲ κύησιν,
ἢ τὸ κύειν. διὸ καὶ παρατροπῆς γενομένης τοῦ
ὀνόματος, Ἑλληνιστὶ κύων κέκληται τὸ ἄστρον,
ὅπερ ἴδιον τῆς Ἰσιδος νομίζουσιν. ἥκιστα μὲν
οὖν²⁸² δεῖ φιλοτιμεῖσθαι περὶ τῶν ὀνομάτων, οὐ

²⁷⁹ Aut τὸ μὲν et τὸ δὲ, *modo album, modo croceum gallum*, aut
νῦν μὲν et νῦν δὲ, *eodem sensu*. *Reiske*.

²⁸⁰ f. τῷ μὲν τὰ εἰλικρινῇ καὶ φανᾷ, τῷ δὲ τὰ μικτὰ καὶ ποικίλα
δηλοῦσθαι νομίζοντες. *Reiske*.

²⁸¹ γλώττας τὰς τοιαύτας.] *Lego γλώττας τὰ τοιαῦτα*. *Xylander*.
Salmasius τὰ τοιαῦτα *scribit*. *Reiske*.

²⁸² In hoc paragrapho nulla cohaesio est verborum. quid si legas
pro ὑφιεμένην, ὑφίεμην, ut sit optatius ab ὑφίεμαι. mihi sane
videtur sic locus fore integer. Sed quae de Minerva sequuntur,

μήν ἀλλὰ μᾶλλον ὑφιεμένην τοῦ Σαράπιδος Αἰ-
γυπτίους, ἢ τοῦ Ὀσίριδος. ἐκεῖνο μὲν οὖν ξενικόν,
τοῦτο δὲ Ἑλληνικόν, ἄμφω δὲ ἐνὸς θεοῦ καὶ μιᾶς
δυνάμεως ἡγούμενος.

62. ἔοικε δὲ τούτοις καὶ τὰ Αἰγύπτια. τὴν μὲν γὰρ
Ἴσιν πολλάκις τῷ τῆς Ἀθηνᾶς ὀνόματι καλοῦ-
σι, φράζοντι τοιοῦτον λόγον, ἦλθον ἀπ' ἐμαυτῆς
· ὅπερ ἐστὶν αὐτοκινήτου φορᾶς δηλωτικόν · ὁ
δὲ Τυφὼν (ὥσπερ εἴρηται) Σῆθ, καὶ Βέβων, καὶ
Σμὺ ὀνομάζεται, βίαιόν τινα καὶ κωλυτικὴν ἐπίσ-
χεσιν, ὑπεναντίωσιν, ἢ ἀναστροφὴν, ἐμφαίνειν
βουλομένων τῶν ὀνομάτων. ἔτι τὴν σιδηρεῖν λί-
θον, ὅστέον Ὡρου, Τυφῶνος δὲ τὸν σίδηρον, ὡς
ἱστορεῖ Μάνεθος, καλοῦσιν. ὥσπερ γὰρ ὁ σίδηρος
πολλάκις μὲν ἐλκομένῳ καὶ ἐπομένῳ πρὸς τὸν λί-
θον ὁμοιὸς ἐστι, πολλάκις δ' ἀποστρέφεται καὶ
ἀποκρούεται πρὸς τὸνναντίον, οὕτως ἡ σωτήριος
καὶ ἀγαθὴ καὶ λόγον ἔχουσα τοῦ κόσμου κίνησις
ἐπιστρέφεται τε καὶ προσάγεται καὶ μαλακώτε-
ρον²⁸³ ποιεῖ, πείθουσα τὴν σκληρίαν ἐκείνην καὶ

restituere nequeo. Xylander.

²⁸³μαλακωτέραν. *Reiske.*

τυφώνιον,²⁸⁴ εἴτ' αὖθις ἀναχθεῖσα²⁸⁵ εἰς ἑαυτὸν ἀνέστρεψε καὶ κατέδυσεν εἰς τὴν ἀπορίαν.²⁸⁶ ἔτι φησὶ περὶ τοῦ Διὸς ὁ Εὐδοξος μυθολογεῖν Αἰγυπτίους, ὡς τῶν σκελῶν συμπεφυκότων αὐτῷ μὴ δυνάμενος βαδίζειν, ὑπ' αἰσχύνης ἐρημίᾳ διέτριβεν · ἡ δ' Ἰσις διατεμοῦσα καὶ διαστήσασα τὰ μέρη ταῦτα τοῦ σώματος, ἀρτίποδα τὴν πορείαν παρέσχεν · αἰνίττεται δὲ καὶ διὰ τούτων ὁ μῦθος, ὅτι καθ' ἑαυτὸν ὁ τοῦ θεοῦ νοῦς καὶ λόγος, ἐν τῷ ἀοράτῳ καὶ ἀφανεῖ βεβηκώς, εἰς γένεσιν ὑπὸ κινήσεως προῆλθεν.

63. ἐμφαίνει καὶ τὸ²⁸⁷ σειστρον, ὅτι σειεσθαι δεῖ τὰ ὄντα καὶ μηδέποτε παύεσθαι φορᾶς, ἀλλὰ οἷον ἐξεγείρεσθαι καὶ κλονεῖσθαι καταδαρθάνοντα καὶ μαραινόμενα. τὸν γὰρ Τυφῶνα φασὶ τοῖς σειστροῖς ἀποτρέπειν καὶ ἀποκρούεσθαι, δηλοῦντες, ὅτι τῆς φθορᾶς συνδεούσης καὶ ἰστάσης, αὖθις ἀναλύει τὴν φύσιν καὶ ἀνίστησι διὰ τῆς κινήσεως ἡ γένεσις. τοῦ δὲ σειστρου περιφεροῦς

²⁸⁴f. τὴν σκληρίαν ἐκείνην καὶ τυφώνιον ἀπήνεια, nisi malis τυφωνίαν legere, idque τὸν τρόπον τυφώνιον interpretari. *Reiske.*

²⁸⁵Aut ἀνασχεθεῖσα, aut ἀναχυθεῖσα, aut ἀνεθεῖσα, aut ἀναχθεῖσα. *Reiske.*

²⁸⁶ἀπορίαν] f. ἀκοσμίαν, aut ἀπειθίαν, aut ἀκολασίαν, aut ἀκρασίαν. *Reiske.*

²⁸⁷ἐμφαίνει δὲ καὶ τὸ σ. *Reiske.*

ἄνωθεν ὄντος, ἡ ὄψις περιέχει τὰ σειόμενα τέτταρα. καὶ γὰρ ἡ γενομένη καὶ φθειρομένη μοῖρα τοῦ κόσμου περιέχεται μὲν ὑπὸ τῆς σεληνιακῆς σφαίρας, κινεῖται δ' ἐν αὐτῇ πάντα καὶ μεταβάλλεται διὰ τῶν τεττάρων στοιχείων, πυρὸς, καὶ γῆς, καὶ ὕδατος, καὶ ἀέρος. τῇ δ' ἀψίδι τοῦ σειστρου κατὰ κορυφὴν ἐντορεύουσιν αἴλουρον ἀνθρώπου πρόσωπον ἔχοντα · κάτω δὲ ὑπὸ τὰ σειόμενα, πῇ μὲν Ἰσιδος, πῇ δὲ Νέφθυος πρόσωπον, αἰνιττόμενοι τοῖς μὲν προσώποις γένεσιν καὶ τελευτῇ, (αὗται γὰρ εἰσι τῶν στοιχείων μεταβολαὶ καὶ κινήσεις) τῷ δ' αἰλourῳ τὴν σελήνην, διὰ τὸ ποικίλον καὶ νυκτουργὸν καὶ γόνιμον τοῦ θηρίου. λέγεται γὰρ ἐν τίκτειν, εἴτα δύο καὶ τρία καὶ τέσσαρα καὶ πέντε · καὶ καθ' ἐν οὕτως ἄχρι τῶν ἑπτὰ προστίθουσιν, ὥστ' ὀκτῶ καὶ εἴκοσι τὰ πάντα τίκτειν, ὅσα καὶ τῆς σελήνης φῶτά ἐστιν. τοῦτο μὲν οὖν ἴσως μυθωδέστερον · αἱ δ' ἐν τοῖς ὄμμασιν αὐτοῦ κόραι πληροῦσθαι μὲν καὶ πλατύνεσθαι δοκοῦσιν ἐν πανσελήνῳ, λεπτύνεσθαι δὲ καὶ μαραυγεῖν ἐν ταῖς μειώσεσι τοῦ ἄστρου. τῷ δ' ἀνθρωπομόρφῳ τοῦ αἰλourου τὸ νοερὸν καὶ λογικὸν ἐμφαίνεται τῶν περὶ τὴν σελήνην μεταβολῶν.

64. συνελόντι δ' εἰπεῖν, οὔτε ὕδωρ, οὔτε ἥλιον, οὔτε γῆν, οὔτε οὐρανόν, Ὅσιριν, ἢ Ἴσιν, ὀρθῶς ἔχει νομίζειν, οὔτε πῦρ Τυφῶνα πάλιν, οὐτ' αὐχμόν, οὐδὲ θάλατταν, ἀλλ' ἀπλῶς ὅσον ἐστὶν ἐν τούτοις ἄμετρον καὶ ἄτακτον ὑπερβολαῖς, ἢ ἐνδείαις, Τυφῶνι προσνέμοντες. τὸ δὲ κεκοσμημένον καὶ ἀγαθὸν καὶ ὠφέλιμον, ὡς Ἴσιδος μὲν ἔργον, εἰκόνα δὲ καὶ μῖμημα καὶ λόγον Ὅσίριδος, σεβόμενοι καὶ τιμῶντες, οὐκ ἂν ἀμαρτάνοιμεν. ἀλλὰ καὶ τὸν Εὐδοξὸν ἀπιστοῦντα παύσομεν, καὶ διαποροῦντα, πῶς οὔτε Δήμητρι τῆς τῶν ἐρωτικῶν ἐπιμελείας μέτεστιν, ἀλλὰ Ἴσιδι · τὸν τε Διόνυσον οὐ τὸν Νεῖλλον αὔξειν, οὔτε τῶν τεθνηκότων ἄρχειν δυνάμενον.²⁸⁸ ἐνὶ γὰρ λόγῳ κοινῷ τοὺς θεοὺς τούτους περὶ πᾶσαν ἀγαθοῦ μοῖραν ἡγούμεθα²⁸⁹ τετάχθαι. καὶ πᾶν, ὅσον ἔνεστι τῇ φύσει, καλὸν καὶ ἀγαθὸν, διὰ τούτους ὑπάρχειν, τὸν μὲν, δίδόντα τὰς ἀρχάς, τὴν δὲ, ὑποδεχομένην καὶ διαμένουσαν.²⁹⁰

65. οὕτω δὲ καὶ τοῖς πολλοῖς καὶ φορτικοῖς ἐπιχειρήσομεν, εἴτε ταῖς καθ' ὥραν μεταβολαῖς τοῦ

²⁸⁸δυνάμενον] f. οἰόμενον. *Reiske*.

²⁸⁹Aut ἐπὶ πάσῃ ἀγαθοῦ μοίρᾳ ἡγούμεθα τετάχθαι, aut περὶ πᾶσαν ἀγαθοῦ μοῖραν πονεῖν [vel στρέφεσθαι] ἡγούμεθα τετάχθαι, aut minimo motu pro περὶ leg. ἐπὶ, ut p. 486. 9. *Reiske*.

²⁹⁰διανέμουσαν ipse quoque conieci. *Reiske*.

περιέχοντος, εἴτε ταῖς καρπῶν γενέσεσι καὶ σποραῖς καὶ ἀρότροις χαίρουσι, τὰ περὶ τοὺς θεοὺς τούτους συνοικειοῦντες, καὶ λέγοντες, θάπτεσθαι μὲν τὸν Ὅσιριν, ὅτε κρύπτεται τῆς γῆς σπειρόμενος ὁ καρπός, αὖθις δ' ἀναβιοῦσθαι καὶ ἀναφαίνεσθαι, ὅτε βλαστήσεως ἀρχή.²⁹¹ διὸ καὶ λέγεσθαι, τὴν Ἴσιν αἰσθομένην, ὅτι κύει, περιάφασθαι φυλακτήριον, ἕκτη μηνὸς ἱσταμένου Φαωφί. τίκτεσθαι δὲ τὸν Ἄρποκράτην περὶ τροπὰς χειμερινάς, ἀτελῇ καὶ νεαρόν ἐν τοῖς προανθοῦσι καὶ προβλαστάνουσι. διὸ καὶ φακῶν αὐτῷ φυομένων ἀπαρχὰς ἐπιφέρουσι,²⁹² τὰς δὲ λοχείους ἡμέρας ἐορτάζειν μετὰ τὴν ἐαρινὴν ἰσημερίαν. ταῦτα γὰρ ἀκούοντες ἀγαπῶσι, καὶ πιστεύουσιν, αὐτόθεν ἐκ τῶν προχείρων καὶ συνήθων τὸ πιθανὸν ἔλκοντες.

66. καὶ δεινὸν οὐδὲν, ἂν πρῶτον μὲν ἡμῖν τοὺς θεοὺς φυλάττωσι κοινούς, καὶ μὴ ποιῶσιν Αἰγυπτίῳν ἰδίους, μηδὲ Νεῖλον, ἣν τε Νεῖλος ἄρδει μόνην χώραν τοῖς ὀνόμασι τούτοις καταλαμβάνοντες, μηδὲ ἔλη, μηδὲ λωτούς, μὴ θεοποιῖαν²⁹³ λέγοντες, ἀποστερῶσι μεγάλων θεῶν τοὺς ἄλλους ἀνθρώ-

²⁹¹ ἄρχει. *incipit. Reiske.*

²⁹² Aut προσφέρουσι, aut ἀποφέρουσι. v. p. 485. ult. et 488. 2. *Reiske.*

²⁹³ ἔλη, ἢ λωτούς, μηδὲ Αἰθιοπίαν λέγοντες. *Reiske.*

πους, οἱ Νεῖλος μὲν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Βοῦτος, οὐδὲ Μέμφις · ἴσιν δὲ καὶ τοὺς περὶ αὐτὴν θεοὺς ἔχουσι καὶ γινώσκουσιν ἅπαντες, ἐνίους μὲν οὐ πάλαι τοῖς παρ' Αἰγυπτίων ὀνόμασι καλεῖν μεμαθηκότες, ἐκάστου δὲ τὴν δύναμιν ἐξαρχῆς ἐπιστάμενοι καὶ τιμῶντες. δεύτερον, ὃ μεῖζόν ἐστιν, ὅπως σφόδρα προσέξουσιν καὶ φοβήσονται, μὴ λάθωσιν εἰς πνεύματα, καὶ ῥεύματα, καὶ σπόρους, καὶ ἀρότους, καὶ πάθη γῆς καὶ μεταβολὰς ὥρων διαγνάφοντες τὰ θεῖα καὶ διαλύοντες. ὥσπερ οἱ Διόνυσον τὸν οἶνον, Ἥφαιστον δὲ τὴν φλόγα. Φερσεφόνην δὲ φησὶ που Κλεάνθης τὸ διὰ τῶν καρπῶν φερόμενον καὶ φονευόμενον πνεῦμα. ποιητῆς δὲ τις ἐπὶ τῶν θεριζόντων · Τῆμος ὅτ' αἰζηοὶ Δημήτερα κωλοτομεῦσιν²⁹⁴ · οὐδὲν γὰρ τούτου διαφέρουσι τῶν ἱστίᾳ καὶ κάλους καὶ ἄγκυραν ἡγουμένων κυβερνήτην, καὶ νήματα καὶ κρόκας, ὑφάντην, καὶ σπονδεῖον,²⁹⁵ ἢ μελίκρατον, ἢ πτισάνην, ἱατρόν · ἀλλὰ δεινὰς²⁹⁶ καὶ ἀθέους ἐμποιοῦσι δόξας, ἀναισθήτοις καὶ ἀψύχοις καὶ φθειρομέναις ἀναγκαίως

²⁹⁴ κωλοτομεῦσι.] In libello de Homero citatur ex ipso, et ibi est βωλοτομεῦσι. et pro ὅτ' legitur ἄρ'. et profecto nimis affectatum est κωλοτομεῖν. quanquam ad institutum quadret optime. Pro διαγνάφοντες scribe διαγράφοντες, pro ἀρότρους, ἀρότους, et κάλως pro κάλους, et φθειρομένοις, pro αἰς. *Xylander.*

²⁹⁵ σπογγίον. Spongia de medicorum, h. e. chirurgorum, est suppellectile. *Reiske.*

²⁹⁶ ἅμα δὲ δεινὰς. *Reiske.*

ὕπ' ἀνθρώπων δεομένων καὶ χρωμένων φύσεσι
καὶ πράγμασιν ὀνόματα θεῶν ἐπιφέροντες. ταῦτα
μὲν γὰρ αὐτὰ νοῆσαι θεοὺς οὐκ ἔστιν.

67. οὐ γὰρ οὖν²⁹⁷ οὐδ' ἄψυχον ἀνθρώποις ὁ θε-
ὸς ὑποχείριον, ἀπὸ τούτων δὲ τοὺς χρωμένους
αὐτοῖς²⁹⁸ καὶ δωρουμένους ἡμῖν, καὶ παρέχον-
τας ἀένναα καὶ διαρκῆ, θεοὺς ἐνομίσαμεν, οὐχ
ἐτέρους παρ' ἐτέροις, οὐδὲ βαρβάρους καὶ Ἑλλ-
ηνας, οὐδὲ νοτίους καὶ βορείους · ἀλλ' ὥσπερ
ἥλιος καὶ σελήνη καὶ οὐρανὸς καὶ γῆ καὶ θάλασ-
σα κοινὰ πᾶσιν, ὀνομάζεται δ' ἄλλως ὑπ' ἄλλων,
οὕτως ἐνὸς λόγου τοῦ ταῦτα κοσμοῦντος καὶ μιᾶς
προνοίας ἐπιτροπευούσης, καὶ δυνάμεων ὑπουρ-
γῶν ἐπὶ πάντας τεταγμένων, ἕτεραι παρ' ἐτέροις
κατὰ νόμους γεγόνασι τιμαὶ καὶ προσηγορίαι
καὶ συμβόλοις χρῶνται, καθιερώμενοι μὲν, ἀμυ-
δροῖς,²⁹⁹ οἱ δὲ τρανωτέροις, ἐπὶ τὰ θεῖα τὴν νόησιν
ὀδηγοῦντες οὐκ ἀκινδύνως. ἐνιοὶ γὰρ ἀποσφαλέν-
τες παντάπασιν εἰς δεισιδαιμονίαν ὤλισθον · οἱ

²⁹⁷ οὐ γὰρ ἄνουν, οὐδὲ ἄψυχον. *Reiske.*

²⁹⁸ τοὺς χρωμένους αὐτοῖς probum existimo, et accipio pro illis, quibus cum eiusmodi rebus quaecunque consortium est. χρῆται οἶνφ Bacchus, qui vinum invenit et hominibus largitur. Ceres frugibus, et sic porro. *Reiske.*

²⁹⁹ f. καθ. ἐρωμένοις, οἱ μὲν ἀμυδροῖς. et sic quoque Salmasius correxerat. *Reiske.*

δὲ φεύγοντες ὥσπερ ἔλος³⁰⁰ τὴν δεισιδαιμονίαν, ἔλαθον αὖθις ὥσπερ εἰς κρημνὸν ἐμπεσόντες τὴν ἀθεότητα.

68. διὸ δεῖ μάλιστα πρὸς ταῦτα λόγον ἐκ φιλοσοφίας μυσταγωγὸν ἀναλαμβάνοντας, ὅσῳ δια-
νοεῖσθαι τῶν³⁰¹ λεγομένων καὶ δρωμένων ἕκαστον
· ἵνα μὴ, καθάπερ Θεόδωρος εἶπε, τοὺς λόγους
αὐτοῦ τῇ δεξιᾷ προτείνοντος, ἐνίους τῇ ἀριστερᾷ
δέχεσθαι τῶν ἀκροωμένων, οὕτως ἡμεῖς, ἃ καλῶς
οἱ νόμοι περὶ τὰς θυσίας καὶ τὰς ἐορτάς ἔταξ-
αν, ἐτέρους ὑπολαμβάνοντες, ἐξαμάρτωμεν. ὅτι
γὰρ περὶ³⁰² τὸν λόγον ἀνυστέον ἅπαντα, καὶ παρ'
αὐτῶν ἐκείνων ἐστὶ λαβεῖν. τῇ μὲν γὰρ ἐνάτῃ ἐπὶ
δέκα τοῦ πρώτου μηνὸς ἐορτάζοντες τῷ Ἑρμῇ,
μέλι καὶ σῦκον ἐσθίουσιν, ἐπιλέγοντες, γλυκὺ ἢ
ἀλήθεια. τὸ δὲ τῆς Ἰσιδος φυλακτήριον, ὃ περιάπ-
τεσθαι μυθολογοῦσιν αὐτήν, ἐξηρμηνεύεται φω-
νὴ ἀληθείας. τὸν δὲ Ἄρποκράτην οὔτε θεῶν ἀτελῆ
καὶ νήπιον, οὔτε χεδροπῶν τινα νομιστέον, ἀλλὰ

³⁰⁰ φεύγοντες ὥσπερ ἔδος] Fortassis ἔθος: ut sit: ὥσπερ ἔθος, *sicuti fieri solet*. nisi quod loci ἀντίθετον videri potest aliud requirere. forte ἔδει legendum, *ut par erat*. Quid si legas ἔλος, ut superstitio paludi, impietas et deorum inficiatio praecipitio confertur? Sed durius est hoc, et sine libro affirmare aliquid, temeritatis magnae. Xylander.

³⁰¹ f. διανοεῖσθαι πρὸς τῶν — Reiske.

³⁰² περὶ] f. κατὰ, ut Marklandus, aut πρὸς leg. Reiske.

τοῦ περὶ θεῶν ἐν ἀνθρώποις λόγου νεαροῦ καὶ ἀτελοῦς καὶ ἀδιαρθρώτου προστάτην καὶ σωφρο-
νιστήν. διὸ τῷ στόματι τὸν δάκτυλον ἔχει προσ-
κείμενον ἔχεμυθίας καὶ σιωπῆς σύμβολον. ἐν δὲ
τῷ Μεσορῇ μηνὶ τῶν χεδροπῶν ἐπιφέροντες³⁰³
λέγουσιν, γλῶσσα τύχη, γλῶσσα δαίμων. τῶν δ'
ἐν Αἰγύπτῳ φυτῶν μάλιστα τῇ θεῷ καθιερωσθαι
λέγουσι τὴν περσέαν, ὅτι καρδίᾳ μὲν ὁ καρπὸς
αὐτῆς, γλώττῃ δὲ τὸ φύλλον ἔοικεν. οὐδὲν γάρ,
ὦν ἄνθρωπος ἔχειν πέφυκε, θειότερον λόγου καὶ
μάλιστα τοῦ περὶ θεῶν, οὐδὲ μείζονα ῥοπὴν ἔχει
πρὸς εὐδαιμονίαν. διὸ τῷ μὲν εἰς τὸ χρηστήριον
ἐνταῦθα κατιόντι παρεγγυῶμαι,³⁰⁴ ὅσια φρονεῖν,
εὖσχημα λέγειν.

69. οἱ δὲ πολλοὶ γελοῖα δρῶσιν ἐν ταῖς πομ-
παῖς καὶ ταῖς ἐορταῖς, εὐφημίαν προκηρύττοντες,
εἴτα περὶ τῶν θεῶν αὐτῶν τὰ δυσφημότατα καὶ
λέγοντες καὶ διανοούμενοι. πῶς οὖν χρηστέον
ἐστὶ ταῖς σκυθρωπαῖς καὶ ἀγελάστοις, καὶ πενθί-
μοις θυσίαις, εἰ μήτε παραλιπεῖν τὰ νενομισμένα
καλῶς ἔχει, μήτε φύρειν τὰς περὶ θεῶν δόξας, καὶ
συνταράττειν ὑποψίαις ἀτόποις; καὶ παρ' Ἑλλη-

³⁰³ ἀποφέροντες. v. p. 484. 5. *Reiske*.

³⁰⁴ παρεγγυῶμαι.] *Lego παρεγγυῶν. Xylander. Ego in παρεγγυῶνται incidi. Reiske.*

σιν ὅμοια πολλὰ γίνεται περὶ τὸν αὐτὸν ὁμοῦ τι χρόνον, οἷς Αἰγύπτιοι δρῶσιν ἐν τοῖς ὁσίοις.³⁰⁵ καὶ γὰρ Ἀθήνησι νηστεύουσιν αἱ γυναῖκες ἐν θεσμοφορίοις χαμαὶ καθήμεναι. καὶ Βοιωτοὶ τὰ τῆς Ἀχαιᾶς μέγαρα κινουῦσιν, ἐπαχθῇ τὴν ἐορτὴν ἐκείνην ὀνομάζοντες, ὥς διὰ τὴν τῆς κόρης κάθοδον³⁰⁶ ἐν ἄχει τῆς Δήμητρος οὔσης. ἔστι δὲ ὁ μὴν οὗτος περὶ πλειάδα σπόριμος, ὃν Ἀθῦρ Αἰγύπτιοι, Πυανεφιῶνα δ' Ἀθηναῖοι, Βοιωτοὶ δὲ Δαμάτριον καλοῦσι. τοὺς δὲ πρὸς ἐσπέραν οἰκοῦντας ἱστορεῖ Θεόπομπος ἡγεῖσθαι καὶ καλεῖν, τὸν μὲν χειμῶνα Κρόνον, τὸ δὲ θέρος, Ἀφροδίτην, τὸ δ' ἔαρ, Περσεφόνην · ἐκ δὲ Κρόνου καὶ Ἀφροδίτης γεννᾶσθαι πάντα. Φρύγες δὲ τὸν θεὸν οἰόμενοι χειμῶνος καθεύδειν, θέρους δ' ἐγρηγορέναι, τοτὲ μὲν κατευνασμούς, τοτὲ δ' ἀνεγέρσεις βακχεύοντες αὐτῷ τελοῦσι. Παφλαγόνες δὲ καταδεῖσθαι καὶ καθεῖργνυσθαι χειμῶνος, ἥρος δὲ κινεῖσθαι καὶ ἀναλύεσθαι φάσκουσι ·

70. καὶ δίδωσιν ὁ καιρὸς ὑπόνοιαν ἐπὶ τῶν καρπῶν τῇ ἀποκρύψει γεννᾶσθαι τὸν σκυθρωπασμόν, οὗς οἱ παλαιοὶ θεοὺς μὲν οὐκ ἐνόμιζον, ἀλλὰ

³⁰⁵ f. ἐν τοῖς Ὀσιρείοις. *Reiske.*

³⁰⁶ κάθοδον, *reditum*, non placet. *sententia flagitat ἀρπαγὴν. Reiske.*

δῶρα θεῶν ἀναγκαῖα καὶ μεγάλα³⁰⁷ πρὸς τὸ μὴ ζῆν
ἀγρίως καὶ θηριωδῶς. καθ' ἣν δὲ ὥραν τοὺς μὲν
ἀπὸ δένδρων³⁰⁸ ἑώρων ἀφανιζομένους παντάπασι
καὶ ἀπολείποντας, οὓς δὲ καὶ αὐτοὶ κατασπείραν-
τες ἔτι γλίσχρως καὶ ἀπόρως, διαμώμενοι ταῖς
χερσὶ τὴν γῆν καὶ περιστέλλοντες αὖθις ἐπ' ἀδήλω
τῷ πάλιν ἐκτελεῖσθαι καὶ συντέλειαν ἔξειν ἀπο-
θέμενοι, πολλὰ θάπτουσιν ὅμοια καὶ πενθοῦσιν
ἔπραττον. εἴτα ὥσπερ ἡμεῖς τὸν ὠνούμενον βιβλία
Πλάτωνος, ὠνεῖσθαι φαμέν Πλάτωνα, καὶ Μέναν-
δρον τὸν ὑποκρίνεσθαι τὰ Μενάνδρου³⁰⁹ ποιήματα
ὑποτιθέμενον, οὕτως ἐκεῖνοι τοῖς τῶν θεῶν ὀνό-
μασι τὰ τῶν θεῶν δῶρα καὶ ποιήματα καλεῖν οὐκ
ἐφείδοντο, τιμῶντες ὑπὸ χρείας καὶ σεμνύνοντες.
οἱ δὲ ὕστερον, ἀπαιδεύτως δεχόμενοι καὶ ἀμα-
θῶς ἀναστρέφοντες ἐπὶ τοὺς θεοὺς τὰ πάθη τῶν
καρπῶν καὶ τὰς παρουσίας τῶν ἀναγκαίων καὶ
ἀποκρύψεις, θεῶν γενέσεις καὶ φθοράς οὐ προσα-
γορεύοντες μόνον, ἀλλὰ καὶ νομίζοντες, ἀτόπων
καὶ παρανόμων καὶ τεταραγμένων δοξῶν αὐτοὺς
ἐνέπλησαν, καίτοι τοῦ παραλόγου τὴν ἀτοπίαν
ἐν ὀφθαλμοῖς ἔχοντες, οὐ μόνον Ξενοφάνης ὁ

³⁰⁷ f. δῶρα θεῶν μεγάλα καὶ ἀναγκαῖα πρὸς — *Reiske*.

³⁰⁸ ἀπὸ τῶν δένδρων. *Reiske*.

³⁰⁹ Μένανδρον ὑποκρίνεσθαι τὸν τὰ Μενάνδρου — ut recte
Basileensis edit. *Reiske*.

Κολοφώνιος, ἡ ἐξῆς οἱ τοὺς Αἰγυπτίους, εἰ θεοὺς νομίζουσι, μὴ θρηνεῖν,³¹⁰ εἰ δὲ θρηνοῦσι, θεοὺς μὴ νομίζειν, ἀλλ' ὅτι γελοῖον ἅμα θρηνοῦντα εὐχέσθαι, τοὺς καρποὺς πάλιν ἀναφαίνειν καὶ τελειοῦν ἑαυτοῖς, ὅπως πάλιν ἀναλίσκωνται καὶ θρηνῶνται. τὸ δ' οὐκ ἔστι τοιοῦτον, ἀλλὰ θρηνοῦσι μὲν τοὺς καρποὺς, εὐχονται δὲ τοῖς αἰτίοις καὶ δοτῆρσι θεοῖς, ἐτέρους πάλιν νέους ποιεῖν καὶ ἀναφύειν ἀντὶ τῶν ἀπολλυμένων.

71. ὅθεν ἄριστα λέγεται παρὰ τοῖς φιλοσόφοις, τὸ τοὺς μὴ μανθάνοντας ὀρθῶς ἀκούειν ὀνομάτων, κακῶς χρῆσθαι καὶ τοῖς πράγμασιν, ὥσπερ Ἑλλήνων, οἱ τὰ χαλκᾶ καὶ τὰ γραπτὰ καὶ λίθινα μὴ μαθόντες, μηδ' ἐθισθέντες ἀγάλματα καὶ τιμᾶς θεῶν, ἀλλὰ θεοὺς καλεῖν, εἴτα τολμῶντες λέγειν, ὅτι τὴν Ἀθηναῖν Λαχάρης³¹¹

³¹⁰Post θρηνεῖν videtur ἐκέλευον deesse. pro ἡ ἐξῆς correxit Salmasius ὅς ἀξιοῖ. *Reiske*.

³¹¹De Lachare tyranno Athenarum vid. Simson ad A. M. 3709. et quae ad libell. de tarda numinis ira p. 558, 24. [edit. Francf.] dixi. De Dionysii sacrilegiis v. Interpp. Aeliani 1, 20. 29. Conflagravit quidem Capitolium A. C. 70. per turbas Vitellianarum et Vespasianarum partium, de quibus Tacit. Hist. 3, 71. existimo tamen illud incendium potius hic significari, quod A. V. C. 671. Capitolium igni iniecto absumsit, auctore facinoris dubio, suspitione nunc in Carbonem, nunc in Coss. vertente, nunc in aliquem a Sulla immissum. v. Simson ad A. M. 3922. forsitan igitur hic loci desideratur numerus belli civilis, et scribendum est περὶ τὸν πρῶτον

ἐξέδυσσε, τὸν δ' Ἀπόλλωνα χρυσοῦς βοστρύχους ἔχοντα Διονύσιος ἀπέκειρεν, ὁ δὲ Ζεὺς ὁ Καπετώλιος περὶ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον ἐνεπρήσθη καὶ διεφθάρη. μανθάνουσιν οὖν³¹² ἐφελκόμενοι καὶ παραδεχόμενοι δόξας πονηρὰς ἐπομένους τοῖς ὀνόμασιν. τοῦτο δ' οὐχ ἥκιστα πεπόνθασιν Αἰγύπτιοι περὶ τὰ τιμώμενα τῶν ζώων. Ἕλληνες μὲν γὰρ ἐν γε τούτοις λέγουσιν ὀρθῶς καὶ νομίζουσιν, ἱερὸν Ἀφροδίτης ζῶον εἶναι τὴν περικτενῆ, καὶ τὸν δράκοντα τῆς Ἀθηνᾶς · καὶ τὸν κόρακα τοῦ Ἀπόλλωνος · καὶ τὸν κύνα τῆς Ἀρτέμιδος · (ὥς Εὐριπίδης · Ἐκάτης ἄγαλμα φωσφόρου κύων ἔσθ³¹³) Αἰγυπτίων δὲ οἱ πολλοὶ θεραπεύοντες αὐτὰ τὰ ζῶα, καὶ περιέποντες ὡς θεοὺς, οὐ γέλωτος μόνον, οὐδὲ χλευασμοῦ, κα-

ἐμφύλιον πόλεμον. Tria enim praecipua fuere civilia bella: Marii et Sullae; tum Pompeii et Caesaris; denique Augusti et Antonii, caeterorumque aequalium. *Reiske.*

³¹²Deleto οὖν, et puncto cum commate permutato, leg. διεφθάρη, λανθάνουσιν ἑαυτοὺς ἐφελκόμενοι. *Reiske.*

³¹³κύων ἔσθ] Legebatur contra metri legem, ἐσσίν. Ego autem sic emendavi. etiam hoc motus, quod Hecubae aliquem ita vaticinari putem. nam et apud Euripidem Hecuba, et apud Lycophronem eadem aliis erbis denunciation huius μεταμορφώσεως exstat. Caeterum ἄγαλμα non est proprie simulacrum sed quod habetur in deliciis, iocale barbaris, quo quis se oblectat. itaque pro *simulacrum* repono *delicium*. Sic Homerus quoque ἄγαλμα posuit Iliad. δ. 144. et alibi, itemque alii. *Xylander.* Ut Squirius edidit ἔσθ, ita quoque *Salmasius* correxerat. *Reiske.*

ταπεπλήκασι τὰς ἱερουργίας · ἀλλὰ τοῦτο³¹⁴ τῆς ἀβελτηρίας ἐλάχιστόν ἐστι κακόν · δόξα δ' ἐμφύεται δεινὴ, τοὺς μὲν ἀσθενεῖς καὶ ἀκάκους εἰς ἄκρατον ὑπερείδουσα³¹⁵ τὴν δεισιδαιμονίαν, τοῖς δὲ δριμυτέροις καὶ θρασυτέροις εἰς ἀθέους ἐμπίπτουσα³¹⁶ καὶ θηριώδεις λογισμούς. ἥ καὶ περὶ τούτων³¹⁷ τὰ εἰκότα διελθεῖν οὐκ ἀνάρμοστόν ἐστι.

72. τὸ μὲν γὰρ εἰς ταῦτα τὰ ζῶα τοὺς θεοὺς τὸν Τυφῶνα δείσαντας μεταβαλεῖν, οἷον ἀποκρύπτοντας ἑαυτοὺς σώμασιν ἴβρων καὶ κυνῶν καὶ ἱεράκων, πᾶσαν ὑπερπέπαικε τερατείαν καὶ μυθολογίαν · καὶ τὸ ταῖς ψυχαῖς τῶν θανόντων ὅσαι διαμένουσιν, εἰς ταῦτα μόνα γίνεσθαι τὴν παλιγγενεσίαν, ὁμοίως ἄπιστον. τῶν δὲ βουλομένων πολιτικὴν τινα λέγειν αἰτίαν, οἱ μὲν Ὅσιριν ἐν τῇ μεγάλῃ στρατιᾷ φασὶν εἰς μέρη πολλὰ διανείμαντα τὴν δύναμιν, λόχους³¹⁸ καὶ τάξεις Ἑλληνικὰς

³¹⁴ τοῦτο μὲν τῆς — *Reiske*.

³¹⁵ ὑπερείδουσα, *deiciens, subruens. Reiske*.

³¹⁶ ἐκπίπτουσα. *Salmasius correxerat* τοὺς δὲ δριμυτέρους καὶ θρασυτέρους εἰς ἀθέους ἐρέπτουσα. *Reiske*.

³¹⁷ ἥ καὶ περὶ τούτων] Interrogative haec legenda, aut potius ἥ legendum particula, ut vocant, illativa. neque multo post Ἑλληνικῶς pro καὶ, et συννεμνηθέντων. *Xylander*.

³¹⁸ ἢ λόχους. *Salmasius* Ἑλληνικῶς, aut Ἑλληνες, coniecerat. *Reiske*.

καλοῦσιν ἐπίσημα δοῦναι καὶ³¹⁹ ζωόμορφα πᾶσιν, ὧν ἐκάστῳ γένει τῶν συννεμηθέντων,³²⁰ ἱερὸν γενέσθαι καὶ τίμιον. οἱ δὲ τοὺς ὕστερον βασιλεῖς, ἐκπλήξεως ἔνεκα τῶν πολεμίων, ἐν ταῖς μάχαις ἐπιφαίνεσθαι θηρίων χρυσᾶς προτομάς καὶ ἀργυρᾶς περιτιθεμένους. ἄλλοι δὲ τῶνδε³²¹ τῶν δεινῶν τινα καὶ πανούργων βασιλέων ιστοροῦσι, τοὺς Αἰγυπτίους καταμαθόντα τῇ μὲν φύσει κούφους καὶ πρὸς μεταβολὴν καὶ νεωτερισμὸν ὀξυρρόπους ὄντας, ἅμαχον δὲ καὶ δυσκάθεκτον ὑπὸ πλήθους δύναμιν ἐν τῷ σωφρονεῖν καὶ κοινοπραγεῖν ἔχοντας, αἰδίων αὐτοῖς ἐν κατασπορᾷ δείξαντα δεισιδαιμονίαν διαφορᾶς³²² ἀπαύστου πρόφασιν. τῶν γὰρ θηρίων ἃ προσέταξεν ἄλλοις ἄλλα τιμᾶν καὶ σέβεσθαι δυσμενῶς καὶ πολεμικῶς ἀλλήλοις προσφερομένων, καὶ τροφήν ἐτέραν ἐτέρους προσίεσθαι πεφυκότας,³²³ ἀμύνοντας αἰεὶ τοῖς οἰκείοις ἕκαστοι καὶ χαλεπῶς ἀδικούμενοι φέροντες, ἐλάνθανον ταῖς τῶν θηρίων

³¹⁹ καὶ delend. *Reiske*.

³²⁰ γένει τὸ συννεμηθὲν. *Salmasius* ὧν ἕκαστον τῷ γένει τῶν συννεμηθέντων. *Reiske*.

³²¹ τῶνδε delend. ut e sequentibus iteratum. *Reiske*.

³²² *Distinguo et lego: ἐγκατασπεῖραι, δείξαντα δεισιδαιμονίαν, διαφορᾶς. sparsisse inter ipsos aeternae discordiae argumentum docenda superstitione. Reiske.*

³²³ ἐτέρου προσίεσθαι πεφυκότος. *Salmasius*: ἐτέρων προσίεσθαι πεφυκότων. *Reiske*.

ἔχθραις συνελκόμενοι καὶ συνεκπολεμούμενοι
πρὸς ἀλλήλους. μόνοι γὰρ ἔτι νῦν Αἰγυπτίων Λυ-
κοπολῖται πρόβατον ἐσθίουσιν, ἐπεὶ καὶ λύκος,
ὃν θεὸν νομίζουσιν · οἱ δὲ Ὀξύρυγχῖται καθ’
ἡμᾶς τῶν Κυνοπολιτῶν τὸν ὀξύρυγχον ἰχθὺν ἐσ-
θιόντων, κύνας³²⁴ συλλαβόντες καὶ θύσαντες, ὡς
ἱερεῖον κατέφαγον. ἐκ δὲ τούτου καταστάντες εἰς
πόλεμον, ἀλλήλους τε διέθηκαν κακῶς, καὶ ὕστε-
ρον ὑπὸ Ῥωμαίων κολαζόμενοι διετέθησαν.³²⁵

73. πολλῶν δὲ λεγόντων εἰς ταῦτα τὰ ζῶα τοῦ
Τυφῶνος αὐτοῦ διάρασθαι ψυχὴν, αἰνίττεσθαι
δόξειεν ἂν ὁ μῦθος, ὅτι πᾶσα φύσις ἄλογος
καὶ θηριώδης τῆς τοῦ κακοῦ δαίμονος γέγονε
μοίρας. κἀκεῖνον ἐκμειλισσόμενοι καὶ παρηγο-
ροῦντες περιέπουσι ταῦτα καὶ θεραπεύουσιν. ἂν
δὲ πολὺς ἐμπίπτῃ καὶ χαλεπὸς αὐχμὸς, ἐπάγων
ὑπερβαλλόντως ἢ νόσους ὀλεθρίους, ἢ συμφορὰς
ἄλλας παραλόγους καὶ ἀλλοκότους, ενῖα τῶν τιμ-
ωμένων οἱ ἱερεῖς ἐπάγοντες ὑπὸ σκότους μετὰ
σιωπῆς καὶ ἡσυχίας, ἀπειλοῦσι καὶ δεδίττονται
τοπρῶτον, ἂν δ’ ἐπιμείνῃ, καθιεροῦσι³²⁶ καὶ σφάτ-

³²⁴ κύνα. *Reiske.*

³²⁵ διελύθησαν, hoc est συνηλλάγησαν, *reconciliati fuerunt. Reiske.*

³²⁶ καθιερεύουσι. v. p. 496. 7. *Reiske.*

τουσιν, ὥς δὴ τινα κολασμὸν ὄντα τοῦ δαίμονος τοῦτον, ἢ καθαρμὸν ἄλλως μέγαν ἐπὶ μεγίστοις · καὶ γὰρ ἐν Ἰδιθύας³²⁷ πόλει ζῶντας ἀνθρώπους κατεπίμπρασαν, ὥς Μανέθων ιστόρηκε, Τυφώνιους καλοῦντες, καὶ τὴν τέφραν αὐτῶν λικμῶντες ἠφάνιζον καὶ διέσπειρον. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἐδρᾶτο φανερώς καὶ καθ' ἓνα καιρὸν ἐν ταῖς κυνάσιν ἡμέραις · αἱ δὲ τῶν τιμωμένων ζώων καθιερεύσεις ἀπόρρητοι καὶ χρόνοις ἀτάκτοις πρὸς τὰ συμπίπτοντα γινόμεναι, τοὺς πολλοὺς λανθάνουσι, πλὴν ὅταν ταφὰς ἔχωσι, καὶ τῶν ἄλλων ἀναδεικνύντες ἓνια πάντων παρόντων συνεμβάλωσιν, οἰόμενοι τοῦ Τυφῶνος ἀντιλυπεῖν καὶ κολοῦειν τὸ ἡδόμενον. ὁ γὰρ Ἄπις δοκεῖ μετ' ὀλίγων ἄλλων ἱερὸς εἶναι τοῦ Ὀσίριδος · ἐκεῖνῳ δὲ τὰ πλεῖστα προσνέμουσι. καὶ ἄληθής ὁ λόγος οὗτος, σημαίνειν ἡγοῦμαι τὸ ζητούμενον ἐπὶ τῶν ὁμολογουμένων καὶ κοινὰς ἐχόντων τὰς τιμὰς. οἷόν ἐστιν ἴβις καὶ ἰέραξ καὶ κυνοκέφαλος, αὐτὸς ὁ Ἄπις. οὕτω δὴ γὰρ τὸν ἐν Μένδητι τράγον καλοῦσι.

74. λείπεται δὲ δὴ τὸ χρεῖῳδες καὶ τὸ συμβολικόν, ὧν ἓνια θατέρου, πολλὰ δ' ἀμφοῖν μετέσ-

³²⁷ ἐν Εἰληθυίας πόλει emendavit Wesseling ad Diod. Sic. T. 1. pag. 99, 86. vidit quoque Semlerus ad h. l. *Reiske*.

χηκε. βοῦν μὲν οὖν καὶ πρόβατον καὶ ἰχνεύμονα
δῆλον ὅτι χρείας ἔνεκα καὶ ὠφελείας ἐτίμησαν ·
ὥς Λήμνιοι κορύδους, τὰ τῶν ἀττελάβων εὕρις-
κοντας³²⁸ ὡὰ καὶ κόπτοντας · Θεσσαλοὶ δὲ πελαρ-
γούς, ὅτι πολλοὺς ὄφεις τῆς γῆς ἀναδιδούσης ἐπι-
φανέντες ἐξώλεσαν ἅπαντας · διὸ καὶ νόμον ἔθεν-
το φεύγειν, ὅστις ἂν ἀποκτείνῃ πελαργόν. ἀσπίδα
δὲ καὶ γαλῆν καὶ κάνθαρον,³²⁹ εἰκόνας τινὰς ἐαυ-
τοῖς ἀμαυράς ὥσπερ ἐν σταγόσιν ἡλίου τῆς τῶν
θεῶν δυνάμεως κατιδόντες · τὴν μὲν γὰρ γαλῆν
ἔτι πολλοὶ νομίζουσι καὶ λέγουσι κατὰ τὸ οὖς
ὀχευομένην, τῷ δὲ στόματι τίκτουςαν, εἰκασμα
τῆς τοῦ λόγου γενέσεως εἶναι · τὸ δὲ κανθάρων
γένος οὐκ ἔχειν θήλειαν, ἄρρενας δὲ πάντας ἀφιέ-
ναι τὸν γόνον εἰς τὴν σφαιροποιουμένην ὕλην,
ἣν κυλινδοῦσιν ἀντιβάδην ὠθοῦντες, ὥσπερ δοκεῖ
τὸν οὐρανὸν ὃ ἥλιος ἐς τοῦναντίον περιστρέφειν,
αὐτὸς ἀπὸ δυσμῶν ἐπὶ τὰς ἀνατολάς φερόμενος.
ἀσπίδα δὲ, ὡς ἀγῆρω καὶ χρωμένην κινήσειν ἀν-
οργάνοις μετ' εὐπετείας καὶ ὑγρότητος ἄστρω,³³⁰
ἣ προσείκασαν.

³²⁸ ἀνευρίσκοντας. *Reiske.*

³²⁹ κάνθαρον] subaudi ἐτίμησαν, quod tacite a communi repeti debet. *Reiske.*

³³⁰ ἄστρω] soli puta. Solem astrum appellat uterque sermo per excellentiam. *Reiske.*

75. οὐ μὴν οὐδὲ ὁ κροκόδειλος αἰτίας πιθανῆς ἀμοιροῦσαν ἔσχηκε τιμὴν, ἀλλὰ οὐ³³¹ μίμημα θεοῦ λέγεται γεγονέναι · μόνος μὲν ἄγλωσσος ὦν. φωνῆς γὰρ ὁ θεῖος λόγος ἀπροσδεῆς ἐστι, καὶ δι' ἀψόφου βαίνων κελεύθου κατὰ δίκης³³² τὰ θνητὰ ἄγει κατὰ δίκην.³³³ μόνου δέ φασιν ἐν ὑγρῷ δαιτουμένου τὰς ὄψεις ὑμένα λεῖον καὶ διαφανῆ παρακαλύπτειν³³⁴ ἐκ τοῦ μετώπου κατερχόμενον, ὥστε βλέπειν μὴ βλεπόμενον, ὧ³³⁵ τῷ πρώτῳ θεῷ συμβέβηκεν. ὅπου δ' ἂν ἡ θήλεια τῆς χώρας ἀποτέκη, τοῦτο Νείλου πέρας ἐπίσταται³³⁶ τῆς αὐξήσεως γενόμενον. ἐν ὑγρῷ γὰρ οὐ δυνάμενοι, πόρρῳ δὲ φοβούμενοι τίκτειν, οὕτως ἀκριβῶς προαισθάνονται τὸ μέλλον, ὥστε τῷ ποταμῷ προσελθόντι χρῆσθαι λοχευόμεναι, καὶ θάλπουσαι³³⁷ · τὰ δ' ὡὰ ξηρὰ καὶ ἄβρεκτα φυλάσσειν. ἐξήκοντα δὲ τίκτουσιν. καὶ τοσαύταις ἡμέραις ἐκλέπουσι,³³⁸

³³¹ Salmasius quoque negantem particulam deleverat. *Reiske.*

³³² καὶ δίκης bene habet. subaudi δι' ἀψόφου δίκης a communi. *Deus per semitam tacitam tacitumque ius procedens agit coram se res humanas.* Salmasius pro καὶ δίκης emendabat κατὰ δίκην, et rursus κατὰ δίκην, quod statim post sequitur, debebat. *Reiske.*

³³³ κατ' Εὐριπίδην. *Reiske.*

³³⁴ f. περικαλύπτειν. *Reiske.*

³³⁵ ὁ restituit Salmasius. *Reiske.*

³³⁶ ἐπίστανται. scil. Aegyptii. *Reiske.*

³³⁷ θάλπουσαι] subaudi ἐαυτάς. *Reiske.*

³³⁸ ἐκλέπουσι scribendum, non ἐκλείπουσι. Vocabulum significat excludere de ovo pullum. exstat versus Musaei in Mario Plutarchi

καὶ τοσούτους ζῶσιν ἐνιαυτοὺς οἱ μακρότατον
ζῶντες, ὃ τῶν μέτρων πρῶτόν ἐστι τοῖς περὶ τὰ
οὐράνια πραγματευομένοις. ἀλλὰ μὴν τῶν δι' ἀμ-
φότερα τιμωμένων, περὶ μὲν τοῦ κυνὸς εἴρηται
πρόσθεν · ἡ δ' ἴβις ἀποκτείνουσα μὲν τὰ θανα-
τηφόρα τῶν ἐρπετῶν, ἐδίδαξε πρώτη κενώματος
ιατρικοῦ χρεῖαν κατιδόντας, οὕτω κλυζομένην³³⁹
καὶ καθαιρομένην ὑφ' ἐαυτῆς, οἱ δὲ νομιμώτατοι
τῶν ἱερέων καθάρσιον ὕδωρ ἀγνιζόμενοι λαμ-
βάνουσιν, ὅθεν ἴβις πέπωκεν. οὐ πίνει γὰρ ἡ³⁴⁰
νοσῶδες, ἡ πεφαρμαγμένον, οὐδὲ πρόσσεισι, τῇ
δὲ τῶν ποδῶν διαβάσει πρὸς ἀλλήλους καὶ τὸ
ῥύγχος³⁴¹ ἰσόπλευρον ποιεῖ τρίγωνον. ἔτι δὲ ἡ
τῶν μελάνων πτερῶν περὶ³⁴² τὰ λευκὰ ποικιλία
καὶ μίξις ἐμφαίνει σελήνην ἀμφίκυρτον. οὐ δεῖ δὲ
θαυμάζειν, εἰ γλίσχρας ὁμοιότητας οὕτως ἡγά-

de aquila:

Ὅς δὴ μὲν τίκτει, δὴ δ'
ἐκλέπει, ἐν δ' ἀλιβάζει.

Notum est, quid sit λεπίς, λεπάς. Sed haec vox cum alibi, tum
etiam apud Aristotelem usurpatur. *Xylander.*

³³⁹ οὕτω κλυζομένην] f. ὑποκλυζομένην uno verbo. *sibi partes
infimas eluentem. Reiske.*

³⁴⁰ ἡ videri potest e sequente N iteratum, aut cum τι mutandum.
Reiske.

³⁴¹ τὸ ῥύγχος bene habet. nam πρὸς a communi hic quoque
repetitur. alias sanum esse nequiret διαβάσει τῶν ποδῶν πρὸς
ἀλλήλους, nisi adderetur καὶ [πρὸς] τὸ ῥύγχος, sed deberet ἀπ'
ἀλλήλων esse. *Reiske.*

³⁴² περὶ] l. πρὸς. *Reiske.*

πησαν Αιγύπτιοι, καὶ Ἕλληνες³⁴³ ἐν τε γραπτοῖς ἐν τε πλαστοῖς, εἰκάσμασι θεῶν ἐχρήσαντο πολλοῖς τοιούτοις. οἷον ἐν Κρήτῃ Διὸς ἦν ἄγαλμα μὴ ἔχον ὦτα · τῷ γὰρ ἄρχοντι καὶ κυρίῳ πάντων, οὐδενὸς ἀκούειν προσήκει. τῷ δὲ τῆς Ἀθηνᾶς, τὸν δρᾶκοντα Φειδίας παρέθηκε · τῷ δὲ τῆς Ἀφροδίτης ἐν Ἥλιδι, τὴν χελώνην, ὡς τὰς μὲν παρθένους φυλακῆς δεομένας, ταῖς δὲ γαμεταῖς οἰκουρίαν καὶ σιωπὴν πρέπουσαν. ἡ δὲ τοῦ Ποσειδῶνος τρίαινα σύμβολόν ἐστι τῆς τρίτης χώρας, ἣν θάλαττα κατέχει μετὰ τὸν οὐρανὸν καὶ τὸν ἀέρα τεταγμένην. διὸ καὶ τὴν ἀμφιτρίτην καὶ τοὺς τρίτωνας οὕτως ὠνόμασαν. οἱ δὲ Πυθαγόρειοι καὶ ἀριθμοὺς καὶ σχήματα θεῶν ἐκόσμησαν προσηγορίαις. τὸ μὲν γὰρ ἰσόπλευρον τρίγωνον, ἐκάλουν Ἀθηνᾶν κορυφαγενῇ καὶ τριτογένειαν, ὅτι τρισὶ καθέτοις ἀπὸ τῶν τριῶν γωνιῶν ἀγομέναις διαιρεῖται · τὸ δὲ ἐν, Ἀπόλλωνα, πείθουσα προφάσει³⁴⁴ καὶ δι-

³⁴³ Αἰγύπτιοι καὶ Ἕλληνες] Sententia indicat legendum Αἰγύπτιοι, ὅπου καὶ Ἕλληνες, καὶ γὰρ καὶ Ἕλλ. aut tale aliquid. *Xylander*. Αἰγύπτιοι, εἰ καὶ Ἕλληνες. facile potuit ei ob praecedens iota excidissee. *Reiske*.

³⁴⁴ πείθουσα προφάσει] Locus hic videtur a librario Arithmetices imperito corruptus. supra res est relata. Τετράκτυος mentio est in carmine Pythagorae, quod usurpatur aureum. et unitas inter numeros locum habet in ea constituenda. 2. 4. 6. 8. 1. 3. 5. 7. Conficitur etiam ex hac progressionē. 3. 7. 11. 15. Sed haec alio pertinent. *Xylander*.

πλοτάτοις μονάδος³⁴⁵ · ἔριν δὲ, τὴν δυάδα καὶ
τόλμαν³⁴⁶ · δίκην δὲ, τὴν τριάδα. τοῦ γὰρ ἀδικεῖν
καὶ ἀδικεῖσθαι κατ' ἔλλειψιν καὶ ὑπερβολὴν ὄν-
τος, ἰσότητι δίκαιον³⁴⁷ ἐν μέσῳ γέγονεν · ἡ δὲ
καλουμένη τετρακτὺς τὰ ἕξ καὶ τριάκοντα, μέ-
γιστος ἦν ὄρκος, ὥς τεθρύλληται · καὶ κόσμος
ὠνόμασται, τεσσάρων μὲν ἀρτίων τῶν πρώτων,
τεσσάρων δὲ τῶν περισσῶν εἰς τὸ αὐτὸ συντι-
θεμένων, ἀποτελούμενος.

76. εἶπερ οὖν οἱ δοκιμώτατοι τῶν φιλοσόφων,
οὐδ' ἐν ἀψύχοις καὶ ἀσωμάτοις πράγμασιν αἰνιγμα-
τοῦ θείου κατιδόντες ἡξίου ἀμελεῖν οὐδέν, οὐδ'
ἀτιμάζειν, ἔτι μᾶλλον οἶομαι τὰς ἐν αἰσθανομέ-
ναις καὶ ψυχὴν ἐχούσαις καὶ πάθος καὶ ἦθος φύ-
σεσιν ιδιότητας κατὰ τὸ ἦθος. ἀγαπητέον οὖν οὐ
ταῦτα³⁴⁸ τιμῶντας, ἀλλὰ διὰ τούτων τὸ θεῖον, ὥς
ἐναργεστέρων³⁴⁹ ἐσόπτρων καὶ φύσει γεγονότων,
ὥς ὄργανον ἢ τέχνην αἰετὶ τοῦ πάντα κοσμοῦντος

³⁴⁵ f. πειθοῦς γὰρ φασὶ καὶ ἀπλότητος σημεῖον εἶναι τὴν μονά-
δα. *Reiske*.

³⁴⁶ τόλμαν] num πόλεμον. *Reiske*.

³⁴⁷ f. τὸ ἰσότητι δίκαιον. *Reiske*.

³⁴⁸ Constituo et continuo locum sic: ιδιότηας ἀγαπητέον, οὐ
ταῦτα τιμῶντας. caeteris omissis. Consentit etiam quodammodo
Salmasius ita locum constituens: ἐχούσαις κατὰ τάθος καὶ ἦθος
φύσεσιν ιδιότηας, ἀγαπητέον, οὐ ταῦτα τιμῶντας. *Reiske*.

³⁴⁹ ἐναργεστάτων. *Reiske*.

θεοῦ νομίζειν καλῶς.³⁵⁰ ἄξιόν τε³⁵¹ μηδὲν ἔμψυχον
ἀψύχου, μηδ' ἀναίσθητον αἰσθανομένου κρεῖττον
εἶναι · μηδ' ἂν τὸν σύμπαντά τις χρυσὸν ὁμοῦ καὶ
σμάραγδον εἰς ταυτὸ συμφορήσῃ. οὐκ ἐν χροιαῖς
γάρ, οὐδ' ἐν σχήμασιν, οὐδ' ἐν λειότησιν ἐγγίνε-
ται τὸ θεῖον, ἀλλ' ἀτιμότεραν ἔχει νεκρῶν μοῖραν,
ὅσα μὴ μετέσχε, μηδὲ μετέχειν τοῦ ζῆν πέφυκεν.
ἡ δὲ ζῶσα καὶ βλέπουσα καὶ κινήσεως ἀρχὴν ἐξ
αὐτῆς ἔχουσα, καὶ γινῶσιν οἰκείων καὶ ἀλλοτρίων
φύσις, ἄλλως τε ἔσπακεν ἀπορρόην καὶ μοῖραν
ἐκ τοῦ φρονοῦντος, ὅπως κυβερνᾶται τὸ τε σύμ-
παν καθ' Ἡράκλειτον, ὅθεν οὐ χειρόν ἐν τούτοις
εἰκάζεται τὸ θεῖον, ἢ χαλκείοις³⁵² καὶ λιθίνοις δη-
μιουργήμασιν, ἃ φθοράς μὲν ὁμοίως δέχεται καὶ
ἐπιχρώσεις, αἰσθήσεως δὲ πάσης φύσει καὶ συνέ-
σεως ἐστέρηται. περὶ μὲν οὖν τῶν τιμωμένων
ζώων ταῦτα δοκιμάζω μάλιστα τῶν λεγομένων.

77. στολαὶ δὲ αἱ μὲν Ἴσιδος, ποικίλαι ταῖς βαφαῖς
· (περὶ γὰρ ὕλην ἢ δύνάμεις αὐτῆς, πάντα γινομένην
καὶ δεχομένην, φῶς, σκότος · ἡμέραν, νύκτα

³⁵⁰ καὶ ὡς ὄργανον ἡτέχνην δεῖ τοῦ πάντα καλῶς κοσμοῦντος
θεοῦ νομίζειν. in his verbis vocab. τέχνη significat *opus arte*
perfectum. Reiske.

³⁵¹ τε] l. γε. Reiske.

³⁵² Aut χαλκέοις ποῦτις, aut χαλκοῖς. Salmasius εἰκάζεσθαι et
χαλκοῖς restituebat. Reiske.

· πῦρ, ὕδωρ · ζωὴν, θάνατον · ἀρχὴν, τελευτήν) ἢ δ' Ὅσιριδος οὐκ ἔχει σκιάν, οὐδὲ ποικιλμὸν, ἀλλὰ ἐν ἀπλοῦν τὸ φωτοειδές · ἄκρατον γὰρ ἡ ἀρχὴ καὶ ἀμιγές τὸ πρῶτον καὶ νοητὸν, ὅθεν ἅπαξ ταῦτα³⁵³ ἀναλαμβάνοντες, ἀποτίθενται καὶ φυλάττουσιν. τὸ γὰρ νοητὸν ἀόρατον καὶ ἄψαυστον · ταῖς δ' Ἰσιακοῖς χρῶνται πολλάκις. ἐν χρήσει γὰρ τὰ αἰσθητὰ καὶ πρόχειρα ὄντα πολλὰς ἀναπτύξεις καὶ θεὰς αὐτῶν ἄλλοτ' ἄλλως ἀμειβομένων δίδωσιν. ἡ δὲ τοῦ νοητοῦ καὶ εἰλικρινοῦς καὶ ἀγίου νόησις, ὥσπερ ἀστραπὴ διαλάμπασα τῆς ψυχῆς ἅπαξ ποτὲ θιγεῖν καὶ προσιδεῖν προσέσχε. διὸ καὶ Πλάτων καὶ Ἀριστοτέλης ἐποπτικὸν τοῦτο τὸ μέρος τῆς φιλοσοφίας καλοῦσιν, ὥς οἱ³⁵⁴ τὰ δοξαστὰ καὶ μικτὰ καὶ παντοδαπὰ ταῦτα παραμειψάμενοι τῷ λόγῳ, πρὸς τὸ πρῶτον ἐκεῖνο καὶ ἀπλοῦν καὶ ἁῦλον ἐξάλλονται, καὶ θίγοντες ἄλλως³⁵⁵ τῆς περὶ αὐτὸ καθαρᾶς ἀληθείας, οἷον ἐντελῇ, τέλος ἔχειν φιλοσοφίαν³⁵⁶ νομίζουσι.

³⁵³ ταῦτα] l. τοῦτο. *Reiske*.

³⁵⁴ ὥς οἱ] l. ὅσοι. *Reiske*.

³⁵⁵ ἄλλως] f. ἀδόλως, aut ὁλως, aut ἀπλῶς. *Reiske*.

³⁵⁶ f. οἷον ἐν τελετῇ τέλος ἔχειν φιλοσοφίας. *Salmasius* τέλος ἔχειν *delebat*. *Reiske*.

78. καὶ τοῦτο ὅπερ οἱ νῦν ἱερεῖς ἀφοσιούμενοι καὶ παρακαλυπτόμενοι³⁵⁷ μετ' εὐλαβείας ὑποδηλοῦσιν, ὡς ὁ θεὸς οὗτος ἄρχει καὶ βασιλεύει τῶν τεθνηκότων, οὐχ ἕτερος ὢν τοῦ καλουμένου παρ' Ἑλλήσιν ἄδου καὶ Πλούτωνος, ἀγνοούμενον, ὅπως ἀληθὲς ἐστὶ, διαταράττειν³⁵⁸ τοὺς πολλοὺς ὑπονοοῦντας ἐν γῇ καὶ ὑπὸ γῆν τὸν ἱερόν καὶ ὅσιον ὡς ἀληθῶς Ὅσιριν οἰκεῖν, ὅπου τὰ σώματα κρύπτεται τῶν τέλος ἔχειν δοκούντων. ὁ δ' ἐστὶ μὲν αὐτὸς ἀπωτάτῳ τῆς γῆς ἄχραντος καὶ ἀμίαντος καὶ καθαρὸς, οὐσίας ἀπάσης φθορὰν δεχομένης καὶ θάνατον. ἀνθρώπων δὲ ψυχαῖς ἐνταυθοῖ μὲν ὑπὸ σωμάτων καὶ παθῶν περιεχομέναις οὐκ ἐστὶ μετουσία τοῦ θεοῦ, πλήν ὅσον ὄνειράτος ἀμαυροῦ θιγεῖν νοήσει διὰ φιλοσοφίας. ὅταν δ' ἀπολυθεῖσαι μεταστῶσιν εἰς τὸ αἰεδὲς καὶ ἀόρατον καὶ ἀπαθὲς καὶ ἀγνόν, οὗτος αὐταῖς ἡγεμὼν ἐστὶ καὶ βασιλεὺς ὁ θεὸς, ἐξηρημέναις ὡς ἂν ἀπ' αὐτοῦ καὶ θεωμέναις ἀπλήστως καὶ ποιθούσαις τὸ μὴ φατὸν, μηδὲ ῥητὸν ἀνθρώποις κάλλος · οὗ τὴν Ἰσιν ὁ παλαιὸς ἀποφαίνει λόγος ἐρῶσαν αἰεὶ καὶ διώκουσαν καὶ συνοῦσαν, ἀναπιπλάναι τὰ ἐνταῦθα πάντων καλῶν καὶ ἀγαθῶν, ὅσα γενέσεως μετέσχηκε. ταῦτα μὲν οὖν οὕτως

³⁵⁷ περικαλυπτ. *Reiske*.

³⁵⁸ διαταράττει *Salmasius restituit. Reiske*.

ἔχει τὸν μάλιστα θεοῖς πρέποντα λόγον.

79. εἰ δὲ δεῖ καὶ περὶ τῶν θυμιωμένων ἡμέρας ἐκάστης εἰπεῖν, ὥσπερ ὑπεσχόμεν, ἐκεῖνο διανοηθεῖν τις πρότερον, ὡς αἰετὸν οἱ ἄνδρες ἐν σπουδῇ μεγίστῃ τίθενται τὰ πρὸς ὑγείαν ἐπιτηδεύματα, μάλιστα δὲ ταῖς ἱερουργίαις καὶ ταῖς ἀγνείαις καὶ διαίταις οὐχ ἥττον ἐστὶ τοῦτο τοῦ ὁσίου τὸ ὑγιεινόν. οὐ γὰρ ᾧοντο καλῶς ἔχειν οὔτε σώμασιν, οὔτε ψυχαῖς ὑπούλοις καὶ νοσώδεσι θεραπεύειν τὸ καθαρὸν καὶ ἀβλαβὲς πάντη καὶ ἀμίαντον. ἐπεὶ τοίνυν ὁ ἀήρ, ᾧ πλεῖστα χρώμεθα καὶ σύνεσμεν, οὐκ αἰετὴν αὐτὴν ἔχει διάθεσιν καὶ κρᾶσιν, ἀλλὰ νύκτωρ πυκνοῦται καὶ πιέζει τὸ σῶμα καὶ συναγει τὴν ψυχὴν εἰς τὸ δύσθυμον καὶ πεφροντικὸς, οἷον ἀχλυώδη γινομένην καὶ βαρεῖαν, ἀναστάντες εὐθὺς ἐπιθυμιῷσι ῥητίνην, θεραπεύοντες καὶ καθαίροντες τὸν ἀέρα τῇ διακρίσει, καὶ τὸ σύμφυτον τῷ σώματι πνεῦμα μεμαρασμένον ἀναρρῖπίζοντες, ἐχούσης τι τῆς ὁσμῆς σφοδρὸν καὶ καταπληκτικόν. αὐθις δὲ μεσημβρίας αἰσθανόμενοι σφόδρα πολλὴν καὶ βαρεῖαν ἀναθυμίασιν ἀπὸ γῆς ἔλκοντα βίᾳ τὸν ἥλιον, καὶ καταμιγνύοντες³⁵⁹ τῷ ἀέρι τὴν σμύρναν ἐπιθυμιῷσι. διαλύει γὰρ ἡ θερμότης

³⁵⁹ ἐγκαταμιγνύοντα. *Reiske.*

καὶ σκίδνησι τὸ συνιστάμενον ἐν τῷ περιέχοντι θολερόν καὶ ἰλυῶδες. καὶ γὰρ οἱ ἱατροὶ πρὸς τὰ λοιμικὰ πάθη βοηθεῖν δοκοῦσι φλόγα πολλὴν ποιοῦντες ὥς λεπτύνουσιν τὸν ἀέρα. λεπτύνει δὲ βέλτιον, ἐὰν εὐώδη ξύλα καίωσιν, οἷα κυπαρίττου καὶ ἀρκεύθου καὶ πεύκης. Ἀκρωνά³⁶⁰ γοῦν τὸν ἱατρὸν ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τὸν μέγαν λοιμὸν εὐδοκιμῆσαι λέγουσι, πῦρ κελεύοντα παρακαίειν τοῖς νοσοῦσιν· ὤνησε γὰρ οὐκ ὀλίγους. Ἀριστοτέλης δέ φησι καὶ μύρων ἀνθέων καὶ λειμώνων εὐώδεις ἀποπνοίας οὐκ ἔλαττον ἔχειν τοῦ πρὸς ἡδονὴν τὸ πρὸς ὑγείαν, ψυχρὸν ὄντα φύσει καὶ παγετώδη τὸν ἐγκέφαλον ἡρέμα τῇ θερμότητι³⁶¹ καὶ λειότητι διαχεοῦσας. εἰ δὲ καὶ τὴν σμύρναν παρ' Αἰγυπτίοις βάλ καλοῦσιν, ἐξερμηνευθὲν δὲ τοῦτο μάλιστα φράζει τῆς ληρήσεως ἐκσκορπισμὸν, ἔστιν ἦν καὶ τοῦτο μαρτυρίαν τῷ λόγῳ τῆς αἰτίας δίδωσιν.

80. τὸ δὲ κῦφι, μίγμα μὲν ἐκκαίδεκα μνῶν συντιθεμένων³⁶² ἐστὶ, μέλιτος καὶ οἴνου καὶ σταφίδος καὶ κυπέρου, ῥητίνης τε καὶ σμύρνης καὶ ἀσπαλά-

³⁶⁰De Acrone Agrigentino v. Fabric. B. Gr. T. 13. p. 32. *Reiske*.

³⁶¹θερμότητι] Atqui frigidae sunt exhalationes florum. sed in illis caussarum enarrationibus frigida et frivola multa vetusti sibi indulserunt. *Reiske*.

³⁶²Salmasius emendat μίγμα μὲν ἐξ ἐκκ. μ. συντιθέμενον. *Reiske*.

θου καὶ σεσέλεως, ἔτι δὲ σχοίνου³⁶³ τε καὶ ἀσφάλτου καὶ θρύου καὶ λαπάθου, πρὸς δὲ τούτοις, ἄρκευθίδων ἀμφοῖν (ῶν τὴν μὲν, μείζονα, τὴν δὲ, ἐλάττονα καλοῦσι) καὶ καρδαμώμου καὶ καλάμου. συντίθενται δ' οὐχ ὅπως ἔτυχεν, ἀλλὰ γραμμάτων ἱερῶν τοῖς μυρεψοῖς, ὅταν ταῦτα μιγνύωσιν, ἀναγινωσκομένων. τὸν δ' ἀριθμὸν, εἰ καὶ πάνυ δοκεῖ τετράγωνος ἀπὸ τετραγώνου, καὶ μόνος ἔχων τὸν ἴσον ἰσάκεις ἀριθμὸν τῷ χωρίῳ τὴν περίμετρον ἴσην ἀγαγέσθαι προσηκόντως,³⁶⁴ ἐλάχιστα ῥητέον εἶς γε τοῦτο συνεργεῖν ἄλλα πλεῖστα³⁶⁵ τῶν συλλαμβανομένων, ἀρωματικὰς ἔχοντα δυνάμεις, γλυκὺ πνεῦμα καὶ χρηστὴν μεθήσιν ἀναθυμίασιν, ὑφ' ἧς ὅτε ἀήρ τρεπόμενος καὶ τὸ σῶμα διὰ τῆς πνοῆς κινούμενον ὥς δεῖ,³⁶⁶ καὶ πρὸς ἡμᾶς ὑπνοῦται³⁶⁷ καὶ κρᾶσιν ἐπαγωγὸν ἰσχει, καὶ τὰ λυπηρὰ καὶ σύντονα τῶν μεθημερινῶν φροντίδων

³⁶³ σχίνου. *iunci odorati, vel lentisci. Reiske.*

³⁶⁴ Comma ante προσηκόντως retrahendum. *Reiske.*

³⁶⁵ ἀλλὰ τὰ πλεῖστα. *Reiske.*

³⁶⁶ Pro ὥς δεῖ dat Basil. δεῖ ὥς, unde effici debuerat κινούμενον λείως καὶ προσηνώω ὑπνοῦται. postrema Squirius quoque emendavit. *Reiske.*

³⁶⁷ δεῖ ὥς καὶ πρὸς ἡμᾶς ὑπνοῦται] mendosa sunt haec, ut et prope finem χρὴ μαλακτικὸν. Caeterum nescio, an fine careat suo hic liber. Paulo ante in enumeratione eorum, ex quibus Kyphi conficitur, θρύον memoratur. forte θρίον, cum iunci ante sit facta mentio. et pro μνῶν legi debere puto γενῶν. Species enim (ut appellatur) sunt 16. pondere inaequali mixtae. *Xylander.*

ἄνευ μέθης, οἶον ἄμματα χαλᾷ καὶ διαλύει · καὶ τὸ φανταστικὸν καὶ δεκτικὸν ὀνειρῶν, ὥσπερ κάτοπτρον ἀπολεαίνει, καὶ ποιεῖ καθαρώτερον, οὐδὲν ἥττον, ἢ τὰ κρούματα τῆς λύρας, οἷς ἐχρῶντο πρὸ τῶν ὕπνων οἱ Πυθαγόρειοι, τὸ ἐμπαθὲς καὶ ἄλογον τῆς ψυχῆς ἐξεπάδοντες οὕτω καὶ θεραπεύοντες. τὰ γὰρ ὀσφραντὰ πολλάκις μὲν τὴν αἴσθησιν ἀπολείπουσαν ἀνακαλεῖται, πολλάκις δὲ πάλιν ἀμβλύνει καὶ κατηρεμίζει διαχεομένων ἐν τῷ σώματι τῶν ἀναλωμάτων³⁶⁸ ὑπὸ λειότητος · ὥσπερ ἔνιοι τῶν ἱατρῶν τὸν ὕπνον ἐγγίνεσθαι λέγουσιν, ὅταν ἡ τῆς τροφῆς ἀναθυμίασις οἶον ἔρπουσα λείως περὶ τὰ σπλάγχνα, καὶ ψηλαφῶσα ποιεῖ τινα γαργαλισμόν. τῷ δὲ κῦφι χρῶνται καὶ πόματι καὶ κράματι³⁶⁹ · πινόμενον γὰρ δοκεῖ τὰ ἐντὸς καθαίρειν, κοιλίας μαλακτικόν.³⁷⁰ ἄνευ δὲ τούτων ῥητίνη μὲν ἐστὶν ἔργον ἡλίου καὶ σμύρναν πρὸς τὴν σελήνην³⁷¹ τῶν φυτῶν ἐκδακρυόντων, τῶν δὲ τὸ κῦφι συντιθέντων ἐστὶν ἃ νυκτὶ χαίρει μᾶλλον, ὥσπερ ὅσα πνεύμασι ψυχροῖς καὶ σκιαῖς

³⁶⁸ f. ἀναθυμιαμάτων. *Reiske.*

³⁶⁹ κράματι videtur idem hic loci, atque φαρμάκῳ, vel κυκεῶνι, significare. *Reiske.*

³⁷⁰ κοιλίας μαλακτικόν] ita Stephanus edidit. in Basil. est χρῆμα μαλακτικόν, unde efficiebam χρῆμα μαλακτικόν ὄν. *Reiske.*

³⁷¹ ἡλίου καὶ σμύρμα, πρὸς τὴν εἰλην τῶν φυτῶν, *resina et myrrha est opus solis, germinibus ad solis teporem lacrymantibus, seu succum suum oleosum exsulantibus. Reiske.*

καὶ δρόσοις καὶ ὑγρότησι τρέφεσθαι πέφυκεν. ἐπεὶ
τὸ τῆς ἡμέρας φῶς ἐν μὲν ἔστι καὶ ἀπλοῦν (καὶ
τὸν ἥλιον ὁ Πίνδαρος ὀραῖσθαι φησὶν ἐρήμης δι'
αἰθέρος) ὁ καὶ νυκτερινὸς ἀήρ κρᾶμα σύμμιγμα
πολλῶν γέγονε φώτων καὶ δυνάμεων, οἷον σπερ-
μάτων εἰς ἐν ἀπὸ παντὸς ἄστρου καταρρέοντων.
εἰκότως οὖν ἐκεῖνα μὲν, ὡς ἀπλᾶ καὶ ἀφ' ἡλίου
τὴν γένεσιν ἔχοντα, δι' ἡμέρας, ταῦτα δὲ ὡς μικτὰ
καὶ παντοδαπὰ ταῖς ποιότησιν, ἀρχομένης νυκτὸς
ἐπιθυμιῶσιν.